

Nikon

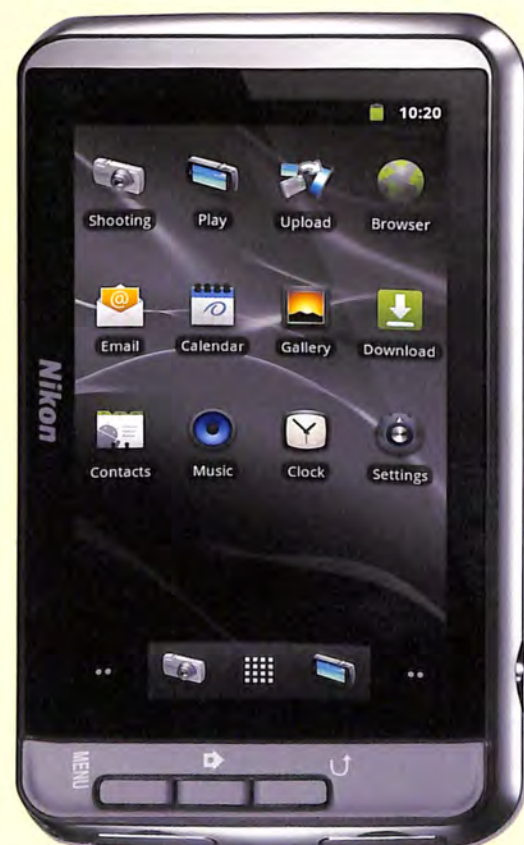
At the heart of the image

ŠALJEM TI USPOMENE

COOLPIX S800c

- ▶ Android operativni sistem ▶ CMOS senzor od 16.0 MPix
- ▶ NIKKOR širokougaoni 10x optički zum objektiv ▶ GPS
- ▶ OLED displej osetljiv na dodir od 8,7 cm ▶ Full HD video zapis

ušteta
12.000 din

29.990 din

* preporučena maloprodajna cena sa PDV-om

~~41.990 din~~

www.refot.com

FOTO-ŠKOLA: SVETLO I SENKE

KONKURSI: NOV POČETAK, MOBILNE FOTOGRAFIJE

KOLEKCIONARSKI UGAO

ReFoto

ReFoto

ISSN 1450-6394

9177145016390031 00105

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 105 JUL/AUGUST 2013 WWW.REFOTO.RS RSD 250, K.M. 6, KUNA 25, DEN 150, EVRA 3,5

TEMA BROJA

ŠIROKOUGAONI ZUM OBJEKTIVI

ZA D-SLR FOTOAPARATE

OD FOTOGRAFIJE DO

ANIMACIJE

ISTORIJA POKRETNE SLIKE
ANIMIRANI GIF STOP MOTION

NA TESTU

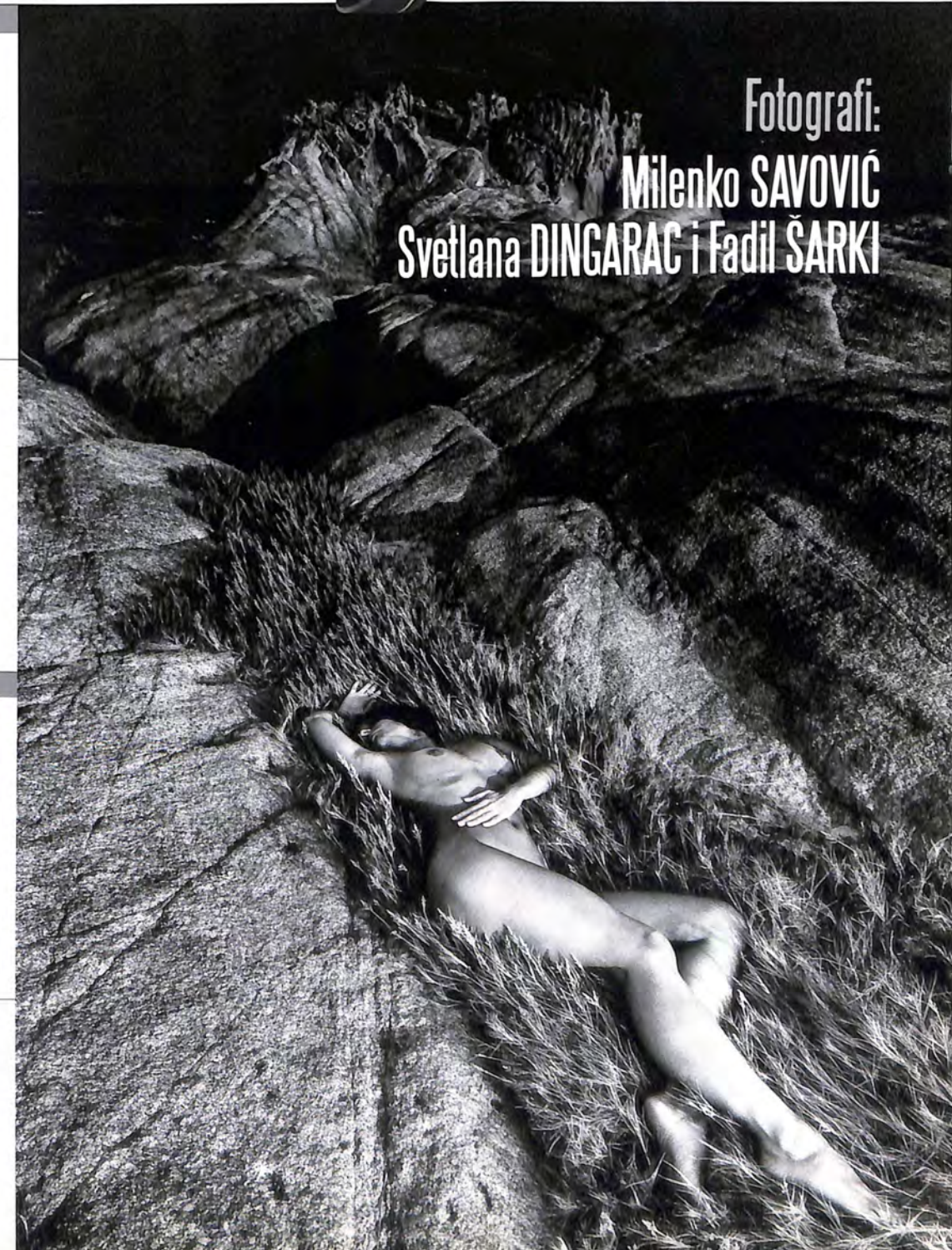
OLYMPUS
STYLUS XZ 10

SAMSUNG
NX 300

FOTOMARATON NOVI SAD
PHOTODAYS ROVINJ
FOTORAMA KRAGUJEVAC
DANI FOTOGRAFIJE SRBIJE ČAČAK

Fotografi:
Milenko SAVOVIĆ
Svetlana DINGARAC i Fadil ŠARKI

SUPER PONUDE!

Olympus PEN E-PM1 SET sa 14-42mm

>> 12,1 MPix, CMOS senzor
>> LCD displej od 3 inča (460.000 tačaka)
>> ISO 100-12.800 >> Full HD video zapis 1920x1080 (60 fps)

SUPER cena: 37.990 din

ZOOM FOTO

Svi fotoaparati na jednom mestu

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011/414 6042; www.zoomfoto.rs

Nikon 1 V1 SET sa 10-30mm VR

>> 10,1 MPix, CMOS senzor
>> LCD displej od 3 inča (921.000 tačaka)
>> ISO 100-3.200 >> Full HD video zapis 1920x1080 (60 fps)

SUPER cena: 33.990 din

Canon EOS M SET sa EF M 18-55 IS STM & EF M 22mm f/2 + Blic 90EX

>> 18,0 MPix, CMOS senzor
>> LCD displej od 3 inča (1.040.000 tačaka)
>> ISO 100-12.800 >> Full HD video zapis 1920x1080 (30 fps)

SUPER cena: 77.790 din

Sony NEX 5R SET sa 18-55mm

>> 16,1 MPix, CMOS senzor
>> LCD displej od 3 inča (520.000 tačaka)
>> ISO 100-25.600 >> Full HD video zapis 1920x1080 (60 fps)

SUPER cena: 69.990 din

handy

U svim Handy prodavnicama

www.handy.rs

MultiPhone 3540 Duo

Komunikacija: Gprs, Edge, 3G
Konekcija: Wi-fi, Bluetooth, Gps
Ekran: 3.5" TFT capacitive touchscreen, Multitouch
Kamera: 2 megapiksela
Memorija: micro sd (do 32gb)
Software: Android OS, v4.1
Procesor: 1GHz Cortex-A9
Boje: crna i bela

DUAL SIM

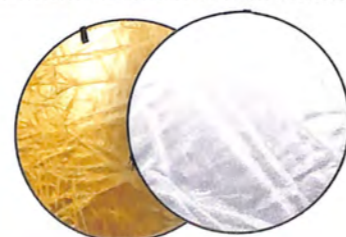

1 din
uz Smart 400
za 990 din mesečno

Dynaphos Craft Line 400 Studio Flash blic

SUPER cena: 24.490 din

Dynaphos Polydisc 5 u 1 110cm

SUPER cena: 4.990 din

MARUMI

SIGMA

Metz

EPSON

Manfrotto

JOBY

Filteri

Objektivi / filteri

Blicevi

Štampači

Stativi / glave

Stativi

OSNIVAC
Slobodan Vukadinović

IZDAVAC
Studio One
Beograd, Pčinjska 15a

DIREKTOR
Marija Vukadinović
marija.vukadinovic@studioone.rs

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Milan Živković
milan.zivkovic@refoto.co.rs

UREDNIK TEHNIKE
Boris Bjelica
boris.bjelica@refoto.co.rs

SARADNICI
Ivana Tomanović, Svetislav V. Dragović, Vladimir Cervenka, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó, Jelena Matić, Marija Milovanović-Maksimović, Zoran Imsiragić, Srđan "Abdee" Abdijević, Predrag Vučković, Milica Mrvić, Emma Szabó, Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska), Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz).

TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN
Sanja Cvejanović
Emilija Jelić

KOORDINATOR REDAKCIJE
Milena Tomić
milena.tomic@studioone.rs

LEKTOR
Biljana Gordić

TEL. 011/34-49-641
FAKS. 011/78-60-234

STAMPA
Štamparija "Politika AD", Beograd

PRE-PRESS STUDIO ONE
Rukopisi i prilogi se ne vraćaju

WEB-SAJT www.refoto.rs

E-POŠTA info.refoto@refoto.co.rs

CENA pojedinačnog broja
250 dinara

ŽIRO-RAČUN 160-328850-16

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

77

FOTO: časopis za kulturu fotografije / glavni i odgovorni urednik Milan Živković – 1996, br. 1 – Beograd (Pčinjska 15a); Studio One, 1996 – (Beograd: Politika). – 30 cm
Mesečno. – Varijantni naslov od 2001. Refoto ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd) COBISS.SR-ID 117858055

© SVA PRAVA ZADRŽANA Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovani ili objavljeni u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje, uvoženje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje, bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

NASLOVNA STRANA

Jedna od fotografija iz projekta Svetlane Dingarac i Fadila Sarkija

REFOTO | ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

JUL/AVGUST 2013 | Br 105

PRATITE REFOTO I NA FACEBOOK STRANI <http://on.fb.me/Refoto>

sadržaj

stalne rubrike

U FOKUSU

04 Grad u fokusu

AKTUELNOSTI

08 Najave, izložbe u toku, konkursi, knjige

DA LI STE ZNALI?

12 Zanimljivosti iz sveta fotografije

DEŠAVANJA

- 44 Fotomaratoni Novi Sad
- 46 Dani fotografije Srbije 2013
- 48 Festival Photodays 2013
- 56 Mokri kolodijumski proces
- 58 Fotorama festival
- 60 Nikon priča – Lisabon

GOVOR FOTOGRAFIJE

66 Analiza fotografije

FOTOGRAFI

- 38 Milenko Savović
- 50 Svetlana Dingarac i Fadil Sarki

POPULARNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE

68 Fotografija i animacija

FOTO-KONKURSI

- 82 Konkurs "Nov početak"
- 86 Mobilna fotografija

FOTO-KLINIKA

88 Komentisanje vaših fotografija

KONKURSI

95 Prikaz domaćih i svetskih konkursa

PISMA ČITALACA

96 Pitanja, kritike, pohvale

tehnika

AKTUELNA FOTO-OPREMA

NOVITETI

14 Letnji noviteti

APLIKACIJE

16 Popularne aplikacije za fotografisanje mobilnim telefonom

SAMSUNG NX 300

18 U retro stilu sa 20,3 miliona piksela

OLYMPUS STYLUS XZ-10

22 Uvek u džepu i uvek spreman za rad

foto-škola

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

KONSTRUKCIJA FOTOGRAFSKE SLIKE

62 Svetlo i senke – predmeti posebne vrste

STOP MOTION ILUZIJA

70 Animacija u fotografiji

ŠIROKOUGAONI OBJEKTIVI

24 Prikaz objektivu za snimanje pejzaža, skučenih enterijera i arhitekture

OBJEKTIV "RIBLJE OKO"

34 Zenitar 16 mm f/2,8

PLOTERI

35 Epson Sure Color

KOLEKCIONARSKI UGAO

36 Fotoaparati APS formata

FOTOGRAFSKE TEHNIKE

74 Animirani GIF izmamljuje osmehe

ŠTA POMI I KANAPOM

80 Kako izraditi animiranu knjižicu – Flip book

Reč urednika

Fotografija i pokretne slike

Ne znam da li ste se ikada zapitali kako nastaje naš časopis. Mnogo pre onog trenutka u kojem Refoto ode u štampariju, proces osmišljavanja novog broja uveliko je u toku. I to je definitivno najteži deo jer, kada se ideje iskristališu, stvari postaju jednostavnije. Ovoga puta započeli smo priču o neraskidivoj vezi fotografije i

pokretnih slika, tekstove o tome kako se pomoću "najboljeg" fotoaparata (to je baš onaj koji vi trenutno imate), odnosno bilo kog uređaja sposobnog da snimi statičnu ili pokretnu sliku, mogu napraviti brojne zanimljive i, pre svega, popularne stvari. Najvažnije je da se u osnovi svega nalazi fotografija, a o tome šta sve možete uraditi vašim fotoaparatom, kamerom ugrađenom u mobilni telefon ili kamkorderom (kojih je sve manje jer tržište video-kamera trpi užasan pritisak fotoaparata čije mogućnosti i cena prevazilaze skoro sve što ovi uređaju mogu da ponude) imaćete prilike da čitate u ovom i sledećim brojevima.

Primitičete da se kroz skoro svaki tekst provlači ime Eadward Muybridge, što samo govori o tome koliki je značaj onoga što je uradio u svetu fotografije i kinematografije. Iako njegova snimanja nisu bila namenjena animaciji, serije fotografija i danas su veoma zanimljive, kao "mirne" i kao "pokretne" slike.

Kao što već znamo, fotografija je umetnost bazirana na tehnološkim dostignućima ili, kako to obično kažemo, "bez alata nema ni zanata". Na sreću, alat je sve jeftiniji, a zanat sve manje komplikovan, pa vam je zbog toga ekipa zadužena za tehniku pripremila veliki prikaz širokougaonih zum objektivu, testove nekoliko fotoaparata i ostalih uređaja vezanih za fotografiju. Neke od stvari dogodile su se pred samu štampu, a među njima je pojava nove verzije ACR-a (verzija 8.1) koja je malo smirila strasti vezane za najavu Adobe Creative Cloud sistema. Nova verzija nije samo omogućila obradu fotografija snimljenih brojnim novim uređajima, već je donela i nešto o čemu su pojedinci (uključujući i mene) do sada samo maštali: direktno podešavanje veličine slike.

Ali, o tome u sledećem broju koji će izaći u septembru – nakon kratke letnje pauze. Do tada vam želimo da, pored fotografije, uživajte i u odmoru. A ukoliko te dve ljubavi ne razdvajate, onda željno iščekujemo vaše najbolje fotografije.

Milan Živković
milan.zivkovic@refoto.co.rs

M. Zubobust

Oni pišu za vas...

Boris BJELICA
UREDNIK TEHNIKE
Kvalitet slike zavisi od kvaliteta sočiva, a ne fotoaparata. U ovom broju pričamo o širokougaonim objektivima.

Ivana TOMANOVIĆ
FOTOGRAF I DOCENT
Predstavljanje fotografa izgleda da postaje njena specijalnost. Ovoga puta ima par zanimljivih projekata.

Jelena MATIĆ
ISTORIČAR UMETNOSTI
Iako neprekidno smišljamo nove teme, Jelena nas bez problema prati njihovim istorijskim prikazima.

Emma SZABÓ
FOTOGRAF
I u ovom broju vas očekuju zanimljivi osvrti na fotografije naših čitalaca.

Milica MRVIĆ
FOTOGRAF
Priča o filmu "Chasing Ice" i fascinacija mogućnostima animiranog gifa bile su presudne za sadržaj ovog broja.

Vladimir ČERVENKA
FOTOGRAF
Polako ali sigurno, priča o konstrukciji fotografske slike napreduje. Na redu je priča o relacijama svetla i senke.

Miroslav NIKOLJAČIĆ
KOLEKCIJONAR
Kratak život pojedinih dostignuća ne umanjuje njihov značaj. Analogni APS fotoaparati pravi su primer za to.

Srdan ABDIJEVIĆ
FOTOGRAF
Fotoaparati, objektivu, kartice, filtri, aplikacije, nosači, mikroskopi... jednom rečju noviteti vezani za fotografiju.

Živa STANOJEVIĆ
STRUČNI SARADNIK NA AKADEMIJI UMETNOSTI U NOVOM SADU
Od ovog broja novi Refoto saradnik za priču o animaciji i video produkciji

STIJEPO BRBORA,
Dubrovnik, Hrvatska

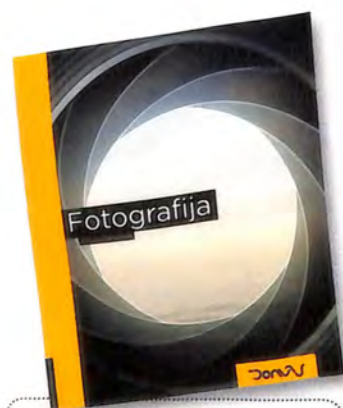
"Ova fotografija, snimljena na zapadnoj kapiji Beograda, nastala je prošle godine, i jedna je iz serije fotografija kojima pokušavam višeslojno skrenuti pažnju na otuđenost čovjeka i potisnutu seksualnost u urbanom okruženju.

Sve fotografije na ulicama Beograda nastale su u otežanim okolnostima, zbog specifičnosti lokacija, prisutnosti ljudi i upotrebe isključivo ambijentalnog svjetla.

Korišćena oprema je Canon 5D Mark II, objektiv 24-70 f2,8 i 70-200 f 2,8.

Posebna zahvalnost za suradnju pripada Anji Nikolić."

Stijepo Brbora je iz Dubrovnika, fotograf sa četiri samostalne i nekoliko grupnih izložbi, živi i radi na relaciji Dubrovnik - Beograd. Fokus svog rada usmerio je na dokumentarnu i erotsku fotografiju, gde je višeslojnost i koncentracija emocije najprisutnija. Zaokupljen bajkovitim, započeo je lutanje u petnaestoj godini sa Smenom 8 i Zenitom, a sada s Canonom 5D Mark II. Njegove radove možete videti na: www.srbora-photography.com.

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE NAGRAĐUJE
NAJBOLJU FOTOGRAFIJU
KNJIGOM "FOTOGRAFIJA" ČIJI AUTOR
JE JOHN INGLEDEW - KOJA ĆE SE TEK
POJAVITI NA TRŽIŠTU. KNJIGU ĆEMO
PREDSTAVITI U SLEDEĆEM BROJU
ČASOPISA REFOTO!

Donvas
WWW.DONVAS.CO.RS

U fokusu

najbolje fotografije čitalaca ovog meseca

ДОБРО ДОШЛИ!
DOBRO DOŠLI
WELCOME
WILLKOMMEN
BIENVENUS
BENVENUTI
ДОБРО ПОЖАЛО
欢迎

www.komb

▼ **IVANA TODOROVIĆ**, Beograd, "Broken"

"Fotografija je deo mog projekta 52, koji sam započela u januaru ove godine (1. januara 2013 – 1. januara 2014). Projekat podrazumeva jedan kreativni rad nedeljno. Ja ću se u njemu baviti autoportretom. Želja mi je da podelim s posmatračima moj unutrašnji svet, čarobni svet ljubavi, lepote i emocija."

Ivana Todorović (nadimak Lilith) akademski je slikar iz Beograda. Član je ULUS-a, u statusu samostalnog umetnika. Realizovala je dve samostalne i preko 20 grupnih izložbi u zemlji i regionu. Radove možete pogledati na: www.facebook.com/artlilith.

▲ **DRAGAN LAPČEVIĆ**, Beograd, "Konobar"

"Šetajući jednom od najstarijih ulica u Beogradu, popularnom Skadarlijom, ugledao sam zanimljivu igru svetla na jednom zidu. U tom trenutku je prošao konobar, noseći piće gostima koji su sedeli u bašti tog restorana. Odlučio sam da sačekam da se vrati i usluži sledeće goste jer je to bila jedna od putanja kojom je morao da prođe. Spremio sam se za odlučujući trenutak. Konobar je vrlo brzo krenuo sa novom "turom". Sačekao sam da dođe na pravo mesto i – tako je nastala ova fotografija!"

Dragan Lapčević rođen je 1966. u Beogradu. Diplomirao je filmsku i TV kameru na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Kao snimatelj snimio je tri igrana filma, nekoliko dokumentarnih, kratkih igranih i eksperimentalnih filmova, kao i veliki broj TV emisija. Aktivno se bavi fotografijom. Član je Foto-saveza Srbije i nosilac je zvanja FI FSS. Izlagao je na preko sto zajedničkih izložbi pod patronatom FIAP-a i FSS-a, gde je i više puta nagrađivan.

▼ **VANJA KESER**, Niš, "Starac"

"U potrazi za dobrom fotografijom koja opisuje miran i spokojan život van gradova, tamo gde nema buke, tamo gde čovek može da se opusti i uživa, morao sam da odem malo dalje od Niša u neka okolna sela. Otišao sam

u selo Kamenica, gde sam i napravio ovu fotografiju čoveka koji sedi na klupi ispred svoje kuće u miru i tišini."

Vanja Keser rođen je 1997. godine, u Aleksincu. Živi u Nišu, a fotografijom se bavi 4-5 godina, poslednje dve godine aktivnije.

▲ **GORAN BAJIĆ**, Beograd, "JDP"

"Fotografija je nastala kod pešačkog prelaza preko puta Jugoslovenskog dramskog pozorišta u Beogradu. Na fotografiji je jedna ulična scena s ljudskom figurom u iskoraku, kao i složenom mrežom elemenata ovog ambijenta. Centralnu kompoziciju narušavaju brojni akcenti dajući fotografiji poseban kvalitet svojim rasporedom. Monotoniju linija pešačkog prelaza prekidaju isto tako pravilno raspoređene senke na zgradi, dok senka drveta preko užurbanog prolaznika u poslovnom odelu daje još jednu mogućnost tumačenja fotografije."

Goran Bajić rođen je 1973. godine, u Beogradu. Fotografishe nekoliko godina i izlaže u Srbiji i inostranstvu. Pored fasciniranosti železnicom, trenutno fotografishe pešačke prelaze kako bi pronašao savršen ugao i vizuelno ga uklopio u priču.

▲ **NOVICA MILENKOVIĆ**, Kruševac, "Stari čovek u staroj kući 2"

"Fotografija je nastala prilikom posete kući u kojoj je osoba na fotografiji rođena i provela detinjstvo. U kući odavno niko ne živi."

Novica Milenković rođen je 1989. godine, u Kruševcu. Student je.

▲ **JAN VALO**, Novi Sad, "Soba senki"

"Fotografija nastala u staroj napuštenoj pivari u centru Pančeva. Izuzetan prostor, koji je nažalost ruiniran, ali baš zbog toga, i kada je svetlo, tj. sunce nisko, mogu se "uhvatiti" senke ili "duhovi" koji ponekad tu "žive"."

Fotografijom se bavi intenzivnije u poslednje četiri godine, mada je i u osnovnoj školi pohađao foto-sekciju i bio zaljubljenik u nju. Život ga je odveo na drugu stranu, danas živi i radi u Novom Sadu, a rođen je (1964) u okolini Novog Sada (Kisač). Fotografija mu je danas, mada hobi, čak i deo života.

SAVAMALA. NOVI MATERIJALI

BELGRADE GOETHE-GUERILLA, 7. 7 - 15. 8.
ŠPANSKA KUĆA, SAVAMALA, BEOGRAD

U okviru projekta "Gete instituta" Urban Incubator: Belgrade, Goethe-Guerilla je i ove godine svoje akcije usredsredila na jednu od najljepših i najzapuštenijih gradskih četvrti, Savamalu. Na multifunkcionalnoj izložbi "Savamala. Novi materijali" biće prikazani materijali (fotografije, video i audio-materijal, između ostalog i "Simfonija Španske kuće") koji su nastali u okviru radionice Goethe-Guerilla održane u maju u Savamali.

www.goethe.de/goethe-guerilla/belgrad

© Goethe Guerilla, Goethe-Institut

najava

DANGO REJNARD PARISKI SVING

12. 6 - 31. 8. FRANCUSKI KULTURNI CENTAR,
BEOGRAD

Izložba Danga Rejnarda "Pariski sving" dolazi iz muzičkog centra "Cité de la Musique" u Parizu i sastoji se od fotografija, snimaka i multimedijalnog interaktivnog materijala. Izložba je počast Dangu Rejnardu, romskom muzičaru koji se opredelio za američki sving i smatra se jednim od najvećih simbola bogatstva kosmopolitkog duha koji je vladao francuskom prestonicom između dva rata.

u toku

FOTO-KOLONIJA ZASAVICA 2013

FOTOGRAFSKA SEKCIJA ULUPUDS

Prvim radnim sastankom na Zaslavicu, u predivnom okruženju Rezervata prirode kod Sremske Mitrovice, počela je s radom Foto-kolonija Zaslavica 2013. Učesnike je pozdravio, i poželeo puno lepih kadrova, Slobodan Simić, upravnik Rezervata prirode "Zaslavica". Učesnici su članovi fotografske sekcije ULUPUDS-a: Zoran Milovanović, Dragan Pavlović, Miroslav Petrović, Miroslav Predojević, Saša Preradović, Imre Szabó, Rajko Karišić, Stanko Kostić, el gvojnos, Marija Čalić i organizator kolonije, Ljubiša Tešić. Foto-kolonija traje do kraja 2013. godine, a predviđena je i izložba radova i štampa velike foto-monografije.

najava

BOR - XX VEK

KOLEKCIJA ZAVIČAJNOG ODELJENJA NARODNE BIBLIOTEKE BOR, 21. 6 - 17. 7.
GALERIJA ARTGET, BEOGRAD

Kolekcija negativa RTB-a Bor

Ova izložba predstavlja pokušaj da se javnosti predstavi bogatstvo arhive sastavljene iz kolekcija negativa RTB-a Bor, privatne kolekcije negativa Miroslava Radulovića i privatne kolekcije negativa i fotografija Ljube Markova. Ono što ih objedinjuje jeste da su autori ovih kolekcija svi bili fotografi lista RTB-a Bor *Kolektiv*, koji izlazi od 1947. Fotografi su Đuro Kolovratar, Dragoljub Mitić, Bajram Salijević i Ljubomir Markov. Arhiva sadrži i fotografije iz kolekcije negativa Francuskog društva Borskih rudnika na staklenim pločama, iz perioda 1903-1945. godine. Fotograf je nepoznat, a kolekciju je sačuvao i dao Zavičajnom odeljenju Ljuba Markov.

RADIONICE DOKUMENTARNE FOTOGRAFIJE

5 - 7. 7. OMLADINSKI CENTAR CK13, NOVI SAD

U Novom Sadu biće održane besplatne radionice dokumentarne fotografije. Intenzivne trodnevne radionice organizovane su u sklopu projekta "Focusing Democracy". Predavači na radionicama su Marko Risović i Nemanja Pančić, više puta nagradivani članovi foto-kolektiva "Kamerades" iz

Beograda. Po završetku projekta biće organizovana izložba fotografija polaznika.

Projekat "Focusing Democracy" ima za cilj da ohrabri iskusne fotografe koji žele da se bave dugoročnim foto-projektima, koji za cilj imaju stvaranje kolekcije fotografija ili foto-priču o društveno

ŽIVEO ŽIVOT u toku

4. 6 - 31. 7. ROBNA KUĆA "BEOGRAD"

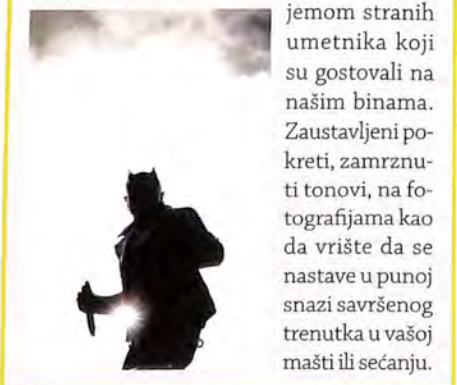
"Živeo život" je izložba koja kroz svakodnevnicu "običnog čoveka" prikazuje kako je izgledao život u Jugoslaviji od 1950. do 1990. godine. "Običan čovek" je ustajao u 6 sati, prao zube domaćom pastom, koristio "Pitralon" losion, a stan mu je mirisao na toplo mleko. "Običan čovek" vozio je svog novog "fiću", čitao je *Start* magazin, slušao je Ivu Robića i Siluete. Išao je u Trst da kupi ono što nije mogao u domaćim robnim kućama, kampovao je s društvom - bez para, radovao se državnim praznicima i... živeo život! Postavka je multimedijalna i interaktivna, koncipirana tako da omogućiti posetiocu da doživi ovaj period svim čulima putem autentičnih ekspozata, scenografija, instalacija, audio, video i 3D projekcija.

Izložba je zbog obima podeljena na dva dela: prvi deo postavljen je 4. juna i može se pogledati do 31. jula, dok će drugi deo izložbe biti otvoren 20. septembra i trajati do 30. novembra 2013.

ZAMRZNUTI najava

TONOVI
MARKO RISTIĆ, 9 - 28. 7. HOL
DOMA OMLADINE, BEOGRAD

Dugogodišnji fotografski rad glavnog i odgovornog urednika magazina *Nocturne* Marka Ristića, iskustveni momenti klimaksa sa hiljadu koncerata sabrani i odabrani, čine ovu izložbu. Ona nedvosmisleno pokazuje vitalnost i bogatstvo domaće scene i zadovoljstvo prijemom stranih umetnika koji su gostovali na našim binama. Zaustavljeni pokreti, zamrznuti tonovi, na fotografijama kao da vrište da se nastave u punoj snazi savršenog trenutka u vašoj mašti ili sećanju.

poziv

angažovanim temama. Želi da motiviše reportere i fotografe da razmišljaju o društvenim problemima, marginalizovanim grupama, političkim procesima i ljudskim pravima i svojim fotografijama urade jedinstvene analize društva u kojem živimo. Više na: www.focusingdemocracy.org

najava

JAZZ VREMEPLOV

EL GVOJOS, 3 - 7. 7.
CENTRALNI GRADSKI TRG,
KRALJEVO

U okviru Džez festivala u Kraljevu biće održana izložba fotografija na temu džez muzike. Podeljena je u dve celine, dvadeset analognih crno-belih fotografija i dvadeset fotografija snimljenih digitalnim fotoaparatom.

POZIV NA SUDAR

INTERAKTIVNA IZLOŽBA FOTO-INSTALACIJA, 18. 5. GALERIJA EUROCENTAR, BEOGRAD

U jubilarnoj, desetoj "Noći muzeja" u Beogradu otvorena je fotografska izložba o kojoj će se tek pričati. Prepuna Galerija "Eurocentra", raspoložena publika i izlagači učinili su ovu izložbu jedinstvenom. Interaktivnost izložbe ogleda se u tome što su posetioci pokazali želju, ne samo da posete izložbu, već i da direktno učestvuju u njenom fomiranju.

Organizatori izložbe Žarko Aleksić i Jelena Micić imali su pune ruke posla, budući da se izložba sastojala iz više segmenata. Pored foto-instalacije Jelene Micić od fotografija nastalih mobilnim telefonom, gde su celine sklopljene od četiri ili šest vizuelno sličnih fotografija, publici je prvi put predstavljena cela kolekcija fotografija "Sudari" Žarka Aleksića, na kojoj se i zasniva koncept izložbe "Poziv na sudar".

© Jelena Micić

© Žarko Aleksić

RADIONICA ZA KONZERVACIJU FOTOGRAFIJA U HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU

16. 7. HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV, ZAGREB

Rok: 15. 7.

The Getty Conservation Institute iz Los Angelesa u suradnji s Hrvatskim državnim arhivom organizira jednodnevnu radionicu za konzervaciju fotografija "Preservation of Diverse Photographic Collections", posvećenu očuvanju fotografskih zbirki. Službeni jezik je engleski.

Program obuhvaća teorijske osnove prepoznavanja i razumijevanja fotografskih materijala i definiranje prioriteta u zaštiti fotografija. Pozivaju se zainteresirani da se prijave i sudjeluju na ovoj jedinstvenoj radionici.

Predavači: Debra Hess Norris, Chair and Professor, University of Delaware, SAD; Barbara Lemmen, Senior Conservator, Conservation Center for

Art and Historic Artifacts, Philadelphia, SAD; Tram Vo, Project Specialist, Getty Conservation Institute, Los Angeles, SAD. Asistent: Jana Križanová, Academy of Fine Arts and Design, Bratislava, Slovačka;

Cijena radionice: 625 HRK do 1. 7. a 750 HRK od 1. do 15. 7.

Prijave: radionicagetty@arhiv.hr

PRIJELAZI / TRANSITIONS

DANIELA RATKAJEĆ, 6. 6 - 7. 7. GRADSKI MUZEJ
VARAŽDIN, HRVATSKA

u toku

U tišini sobe. Tragovi tvoje prisutnosti. Jesi li bila ovdje? Jesi li doista bila ovdje? Odsutnost transformirana u egzistencijalni prostor za koji se brinem svaki dan. Jesi li ovdje? Gdje si sada? Poziv promatraču da se podčini skrivenim slikama iz kolektivnog sjećanja i da ih otkrije. Međudjelovanje promatrača i fotografija dozvoljava pojedincu da opaža i razmišlja u prostoru i vremenu, te da istražuje pojam 'kontinuitet'. Tijelo promatrača kao i prikazano tijelo - u svoj njegovoj složenosti - govori mnogo više nego što mislimo da vjerujemo ili pretpostavljamo.

SUBUHUM KUDUSUM VERUHUM

EMIR ŠEHANOVIĆ, 4 - 20. 7. UMETNIČKI PROSTOR U10,
BEOGRAD

najava

Emir Šehanović, poznat pod pseudonimom ESH, tokom jula predstaviće svoju prvu samostalnu izložbu u Beogradu. Postavka okuplja radove nastale tokom posljednjih nekoliko godina, a koji već duže vreme privlače puno pažnje u blogosferi i od strane galerija u Beču, Sofiji, Zagrebu i Berlinu, pre svega zahvaljujući specifičnom kombinovanju kolaža i fotografije. Kroz korišćenje specifičnih manualnih tehnika u kombinaciji sa digitalnim printovima, tekstilom i drugim medijima, Emir uspeva da stvori razigran imaginarni svet začaran neuhvatljivom mistikom i odjecima neuhvatljive prošlosti.

doslo se

bude potragu za skrivenim značenjem tog i takvog foto-objekta.

Najveću pažnju privukao je segment koji je povezo umetnike i publiku. Čitav deo galerije popunjen je radovima koje je napravila i u prostor postavila publika. Od gomile pojedinačnih Žarkovih i Jeleninih odbačenih i neiskorišćenih fotografija posetioci su spojili sudare po sopstvenom nahođenju, potpuno ravnopravno sa drugim delovima postavke i kao njihov nerazdvojni deo. Igra postavljena u središte stvari, talenat "umetnika" stavlja u drugi plan. Novi načini spajanja fotografija isprovocirali su nove priče, pozivajući i autore sa konkursa "Poziv na sudar", a čiji su sudari nastali od sopstvenih fotografija sačinjavali treći segment postavke, da i sami još jednom učestvuju u formiranju ovog zajedničkog umetničkog dela.

EKO-FOTO - ODNOS PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI najava

Početak 2006. godine Centar za foto-talente je, na inicijativu Pokreta gorana Srbije, pod pokroviteljstvom Foto-saveza Srbije, pokrenuo godišnju takmičarsku izložbu fotografija posvećenu 5. junu – Međunarodnom danu zaštite životne sredine. Do sada je održano sedam izložbi, koje su postavljene u dvadeset tri galerije u sedamnaest gradova Srbije. Kvalitet i vrednost ove izložbe ogleda se i u tome što je, poslednjih pet godina, takmičarska izložba fotografija "Eko-foto – Odnos prema životnoj sredini" proglašavana izložbom prvog ranga po Pravilniku Foto-saveza Srbije. To znači da sa svojim radovima na izložbi učestvuju najmanje deset fotografa s najvišim umetničkim zvanjima u Foto-savezu Srbije (majstori fotografije Foto-saveza Srbije i kandidati majstora fotografije Foto-saveza Srbije).

Pre tri godine Centar je prvi put organizovao izložbu dečjih fotografija "Eko-foto – Junior", s nadom da će i ona postati tradicionalna godišnja izložba koja će pratiti ovu izložbu. Na izložbi učestvuju foto-amateri – đaci osnovnih i srednjih škola. Nakon otvaranja, 4. juna, izložba će biti postavljena:

24 – 30. 6. Galerija "SKC" – Obrenovac
8 – 13. 7. Galerija Kulturnog centra – Šabac
15 – 30. 7. Galerija Centra za kulturu i sport "Šumice" – Beograd
8 – 11. 8. Galerija Doma kulture – Omoljica
16 – 29. 8. Galerija Doma kulture – Sopot
2 – 8. 9. Galerija Srpske čitaonice – Irig
13 – 19. 9. Muzej vinarstva i vinogradarstva – Aleksandrovac
20 – 27. 9. Galerija Narodne biblioteke – Kragujevac
28. 9 – 3. 10. Galerija Narodne biblioteke – Rekovac
4 – 15. 10. Galerija "ULUH" – Žagubica
16 – 20. 10. Galerija Doma narodne tehnike – Požarevac
21 – 25. 10. Galerija "Macut" – SPENS – Novi Sad
27. 10 – 11. 11. Galerija Narodne biblioteke "Sreten Marić" – Kosjerić
14 – 20. 11. Galerija Ruski dom – Beograd
21 – 25. 11. Galerija Pokreta gorana Srbije – Beograd
21. 3 – 15. 4. 2014. Galerija Niškog kulturnog centra – Niš
17. 4 – 30. 4. 2014. Dom vazduhoplovstva – Zemun
8 – 18. 5. 2014. Galerija Doma kulture – Ivanjica.

© Anica Župunski

© Edo Igljić

© Maja Stošić

FROZEN MOMENTS OF HAPPINESS desilo se

Projekat "Sport za sve" traje šest meseci, a Kamp je održan na Vlasinskom jezeru. Cilj projekta jeste zblizavanje i socijalizacija veoma različitih i marginalizovanih grupa dece uzrasta od 12 do 17 godina. Sredstvo za ostvarivanje ovog, ne tako lakog cilja, jeste sport, i to specifične sportske aktivnosti. Novost na ovogodišnjem projektu i samom Kampu jeste i foto-kolonija pod imenom "Frozen moments of happiness", koja je okupila fotografe: Radoja Eleza iz Trebinja, BiH, Inu Dragoslavjević iz

Niša, Tatjanu Potežicu iz Beograda, Nenada Pešića iz Niša i Ivana Aleksića iz Novog Sada. Fotografi su odabrani na konkursu koji je trajao nešto više od mesec dana. Njihov zadatak bio je da se zauvek "zamrzne" sreća na licima učesnika Kampa.

Učesnici na Kampu bili su deca iz Institucije za decu bez roditeljskog staranja u Sremskoj Kamenici, učenici OŠ "Branislav Nušić" u Donjoj Trnavi, OŠ "Dušan Radović" u Nišu, zatim deca dve multietničke, srpsko-albanske škole na jugu, OŠ "Sijarinska banja" u Sijarinskoj Banji i daci istoimene škole, isturenog odeljenja u Ravnoj Banji, kao i učenici iz leskovačke škole za decu s posebnim potrebama SŠ "11. oktobar" i članovi sportskog udruženja "Nigresiv" u Nišu.

© Radoje Elez

© Ivan Aleksić

LETNJI KAMP ZA KLASIČNU CRNO-BELU FOTOGRAFIJU poziv

Organizuje Foto-savez Srbije, FKVK "Rada Krstić" iz Sombora i Beograd FOTO. Letnji kamp za klasičnu crno-belu fotografiju u Bačkom Monoštoru obuhvata:

- sažeta predavanja o istoriji fotografije, njenom tehničkom razvoju i fotografskim žanrovima;
- zajedničko fotografisanje na terenu analognim fotoaparatom i snimanje na crno-belom filmu;
- praktičan rad u laboratoriji: priprema fotografske hemije, razvijanje filma, izrada fotogra-

ma, kontakt kopija i pozitiva;

- analiza nastalih radova i odabir za zajedničku izložbu.

Broj mesta je ograničen.
Prijave: miroslav.predojevic@gmail.com

JOKO, LENON, TITO - JEDNA KONCEPTUALISTIČKA AKCIJA u toku

Izložba sadrži dokumentaciju o akciji "Žirovi" i drugim mirovnjačko-umetničkim akcijama slavnog para Joko Ono i Džon Lenon, kao i o prijemu paketa sa žirovima koju čuva Arhiv Jugoslavije, zatim grafike "Acorns 100" kojima je Joko Ono 2008. godine obeležila četrdesetogodišnjicu ove umetničke akcije. U postavci su predstavljene i umetničke ličnosti Joko Ono i Džon Lenon i izložene fotografije iz zbirke/fundusa Muzeja istorije Jugoslavije u Beogradu koje je autorski snimio Josip Broz Tito i izlagao na samostalnim izložbama u Sarajevu i Mariboru 1962. godine.

3. SALON FOTOGRAFIJE SMEDEREVO najava

11. 7 – 12. 8. GALERIJA KUTURNOG CENTRA I GALERIJA SAVREMENE UMETNOSTI, SMEDEREVO

Na izložbi će biti prikazani odabrani radovi sa konkursa, u okviru tema "Čovek i voda", "Putovanje" i "Slobodna" crno-bela i kolor fotografija. Članovi žirija bili su Slobodan Krstić, Zoran Đorđević i Dragoslav Mirković.

ZAGREB, VOLIM TE u toku

IVAN POSAVEC, 5. 6 – 5. 7. RADNIČKA GALERIJA, ZAGREB

Tomislav Gotovac prije više od dva desetljeća izrazio je svoju ljubav prema glavnome gradu na nsvakidašnji način – bez odjeće ljubeći tlo zagrebačke Ilice. To je dio Gotovčeve "destrukcije građanskog ponašanja".

U ZEMLJI SNOVA u toku

SANJA JOVOVIĆ, 21. 6 – 3. 7. GALERIJA KULTURNOG CENTRA, RAKOVICA

Posle Pančeva, ovo je druga izložba iz ciklusa o spavačima i njihovim snovima. Na izložbi je prikazano 29 crno-belih fotografija (formata 50 x 75 cm) nastalih u poslednjih nekoliko godina. Jednostavni iseči iz realnog života – ljudi snimljeni kako spavaju na javnim mestima, usred dana. Svaku fotografiju prati priča o snu "spavača". Autori priča su: Nataša Milović, Dubididada, Sandra Dakulović,

Milica Savić, Ivana Futivić, SometimeDreamer, Aleksandra Bijelić, Schunnin, Sanja Jovović, Katja Vasiljević Žnidarišič, Adam Milanović, Dragana Stanislavljević i mnogi drugi.

desilo se

SAMO SVOJA: SONJA SAVIĆ
DOKUMENTARNA IZLOŽBA, 4 - 6. 6. SKCNS FABRIKA, NOVI SAD

MUZIČKI PRAG
JIRŽI VŠETEČKA, 6 - 20. 6. KUĆA ĐURE JAKŠIĆA, BEOGRAD

HRVATSKA NOVINSKA FOTOGRAFIJA 2012.
6 - 15. 6. GALERIJA NEW MOMENT, BEOGRAD

PORODIČNA FOTOGRAFIJA
GRUPNA IZLOŽBA, 7 - 19. 6. GALERIJA ARTGET, BEOGRAD

STAY
MILOŠ NADAŽDIN, 11 - 18. 6. MIKSER HOUSE, BEOGRAD

NOVA IMENA
STUDENTI AKADEMIJE DRAMSKE UMJETNOSTI, 12 - 21. 6. GALERIJA ULUPUH, ZAGREB

SEARCHING/TRAGANJE
MAJA MEDIĆ, 12 - 22. 6. MALA GALERIJA ULUPUDS-A, BEOGRAD

ZNATIŽELJA
BRANKA NEDIMOVIĆ, 13 - 29. 6. UMETNIČKI PROSTOR UIO, BEOGRAD

JESENJA PJESMA I CRNI ORFEJ
GJORGJI MITREVSKI, 13 - 20. 6. GALERIJA BLACK BOX, SARAJEVO

CORNERS OF THE EARTH
BOJAN HOHNJEC, 14. 6 - 1. 7. KNEZ MIHAILOVA ULICA, BEOGRAD

DECA SVETA
HUMANITARNA IZLOŽBA, 16. 6. MIKSER HOUSE, BEOGRAD

PREDAVANJE TOMISLAVA PETERNEKA
15. 6. KULTURNI CENTAR, VRŠAC

I SALON FOTOGRAFIJE
AUTORI KONKURSA "KREATIVAN PEJZAŽ", 18. 6. CAFFE BAR FAKIN, ZAGREB

SERBIAN JAZZ BREI
IVAN GRLIĆ, 18. 6. UK PAROBROD, BEOGRAD

ČITAM-ČITAŠ
AUTORI KONKURSA "ČITAM-ČITAŠ", 23. 6. BEOGRAD

konkurs

MEMORIJAL "DRAGOLJUB TOŠIĆ" KONKURS ZA IZLOŽBU FOTOGRAFIJA AUTORA DO 23 GODINE

U znak sećanja na profesora Dragoljuba Tošića, koji je najveći deo života posvetio mladima, časopis *Refoto* ponovo pokreće konkurs za najboljeg mladog fotografa.

Pozivamo sve autore, starosti do 23 godine života, da nam pošalju fotografije koje moraju predstavljati celinu, tj. predlog izložbe.

Primaće se od 30 do 50 fotografija na papiru minimalnog formata 18 x 24 cm.

Stručni žiri odabraciće najkvalitetniju izložbu, za koju će biti obezbeđen galerijski prostor i sav prateći materijal – izrada povećanja, štampaње kataloga i pozivnica, kao i objavljivanje u časopisu *Refoto*.

ROK ZA PRIJEM: 1. 12. 2013.

Nikon
At the heart of the image

LETO 2013

JA SAM COOLPIX LETO

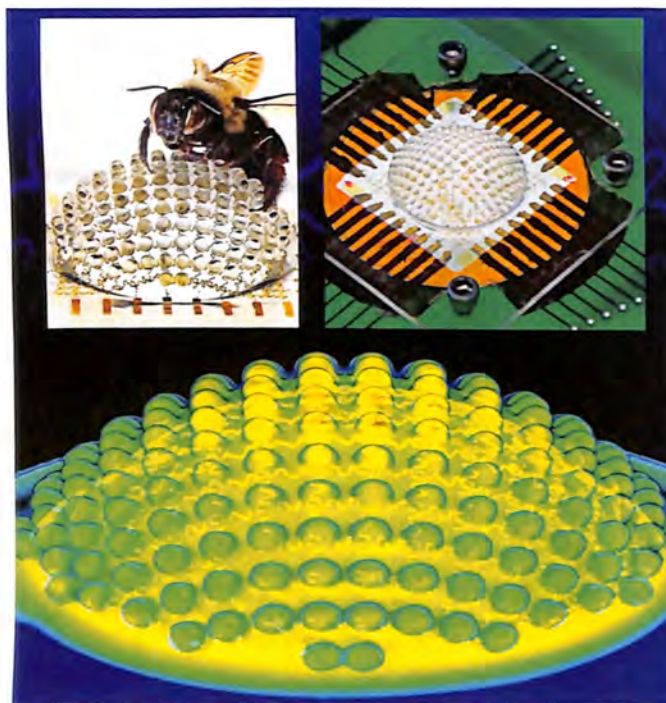
IDEALNI ZA OVO LETO COOLPIX S31 / S30 / AW110 / AW100
Otporni na vodu, udarce, smrzavanje, a osmišljeni da snimaju akciju bilo gde: na kopnu ili u vodi.

Da li ste znali ?

Piše Nemanja Živković

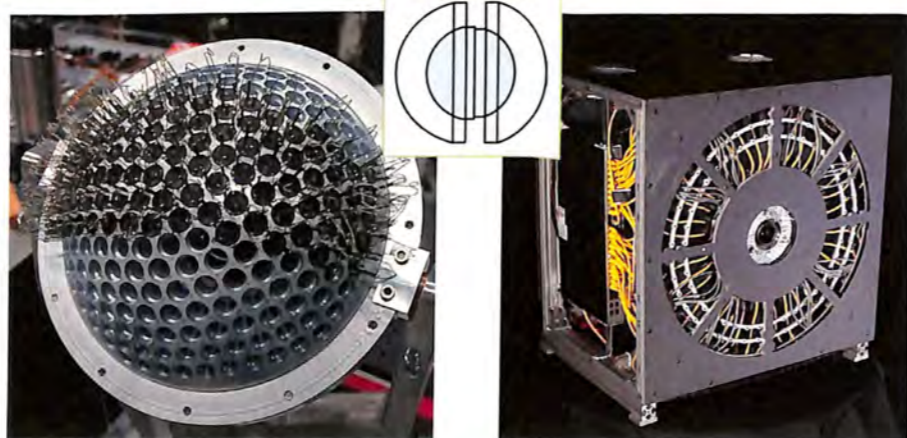
Složeno oko fotoaparata

Ako ste ikada razmišljali o tehnološkim dostignućima, shvatićete da je za veliki broj njih zaslužna Majka Priroda. Razvoj oka tokom evolucije kretao se u više pravaca – glavonožac nautilus, na primer, gleda kroz rupu, tj. koristi pinhole, a druge vrste životinja upotrebljavaju drugačije sisteme. Zglavkari, u koje spadaju i insekti, koriste takozvane složene oči, sastavljene od mnogobrojnih "prostih" očiju zvanih facete ili omatidije. Vilini konjici imaju oči sastavljene od čak 28.000 faceta, što im omogućava savršenu koordinaciju tokom leta. Složene oči insekata imaju manju rezoluciju od očiju kičmenjaka, ali zato insekti imaju mnogo bolju percepciju prostora i reakciju na pokret. Inspiraciju da ovaj sistem iskoriste u razvoju fotografskih sistema imalo je nekoliko timova naučnika i inženjera. Ekipe s Boulder univerziteta u Koloradu na čelu s profesorom mehaničkog inženjeringa Jianliang Xiao razvila je digitalnu kameru koja ima ekstremno širokougaono vidno polje, ali bez distorzije slike i uz praktično beskonačnu dubinsku oštrinu. Kako bi napravili ovakav sistem, iskorišćene su zanimljive tehnologije savitljive elektronike, dok su mikrosočiva napravljena od materijala koji se koristi za izradu kontaktnih sočiva. Na ovaj način faktički su replikovane omatidije koje se sastoje od sočiva, kristalne kuge, posebnog provodnika koji ide do fotoreceptora i, na kraju, nervnog sistema koji preuzima generisan "signal" i vodi ga do mozga. Cela priča o savitljivim materijalima u vezi je s procesom proizvodnje koji je uobičajeno ravan i koristi standardne sisteme i mašine da bi na kraju dobio oblik polulopte. Prototip ove kamere ima 180 mikrosočiva, iza kojih se nalazi elektronika kojom se generiše slika. Faktički aparat ima rezoluciju od 180 piksela, što će se u budućnosti, a u skladu s raznim potrebama, svakako promeniti.

Aware 2

Koncept "mnogookih" fotoaparata nešto je drugačije postavljen u projektu Aware 2. Uređaj koristi 98 posebnih kamera (svaki ima 14 megapiksela) raspoređenih na nosač oblika polulopte. Svaka kamera ima svoj nezavistan sistem fokusiranja i kontrole ekspozicije. Posebno dizajniran procesor slike pojedinačne snimke spaja u HDR fotografiju prosečne veličine 1,5 GB, koja ima neverovatnu količinu detalja. Prema tvrdnjama konstruktora s Duke univerziteta, pet puta je veća od one koju vidi osoba savršenog vida ili 30 puta kvalitetnija od one koju može snimiti najbolji fotoaparati današnjice. Jedna od osnovnih namena ovog uređaja jeste upotreba u sistemima za nadgledanje, tj. špijunažu, tako da će se verovatno pre naći na nekoj bespilotnoj letelici nego u civilnoj upotrebi. Ono što je najzanimljiviji cilj ovog projekta jeste nezavistan rad sistema koji su u osnovi povezani: brzina zatvarača, otvor blende i objektiv. Kada već pominjemo objektiv, njegova konstrukcija veoma je specifična i sastoji se od četiri sočiva, od kojih dva imaju oblik polulopti i smešteni su unutar dva, takođe poluloptasta sočiva. Iako nije prva niti jedina gigapiksela kamera, tj. fotoaparati, Aware 2 je sposoban da sistemom "Point and shoot" i jednim klikom snimi panoramu vidnog ugla 120 po horizontali i 50 stepeni po vertikali, doduše crno-belu jer je kolor-verzija ovog fotoaparata u razvoju, a on je do sada koštao "samo" 25 miliona dolara.

Minox PX3D

Četiri oka na novom Minoxu imaju potpuno drugačiju namenu od onih koje smo videli. Ovaj fotoaparati namenjen je snimanju 3D fotografija i koristi "pojačani" postupak jer umesto dve fotografije snima četiri, a objektivni nisu raspoređeni horizontalno već vertikalno. Ovaj Minoxov fotoaparati predstavlja koncept, i može da snimi "regularne" fotografije, a za postizanje 3D efekta neće biti potrebne specijalne trodimenzionalne naočare. Zanimljivo je da je konstrukciono rešenje poteklo iz kompanije "Daimler", koja je razvijala sistem senzora za svoje automobile. Tom prilikom otkriveno je da četiri vertikalno postavljena objektivna daju mnogo kvalitetniji i precizniji prikaz prostora od onog uobičajenog. Iza svakog objektivna nalazi se senzor od 5 megapiksela, a prema rečima inženjera, najveći problem bila je njihova implementacija u tanano kućište.

knjige

PRIPREMILA: LJUBICA LAZIĆ

150 GODINA FOTO-ŽURNALIZMA

(150 YEARS OF PHOTO JOURNALISM)

NICK YAPP & AMANDA HOPKINSON

IZDAVAČ: ULLMANN PUBLISHING; FORMAT 20 X 26 CM; 816 STRANA; POVEZ: TVRD; JEZIK: ENGLESKI, FRANCUSKI, NEMAČKI; KNJIŽARA: "VULKAN"; ISBN : 978-3-8480-0062-3

Knjiga koja je predstavila neke od najznačajnijih fotografija, iz neverovatne, kako po opusu, tako i značaju, kolekcije "Getty Images", pruža prozor u istoriju sveta. U brojnim tematski zaokruženim poglavljima predstavljeno je skoro dva veka istorije novinske fotografije. Svedočanstva i dokumenti vremena pružaju pogled na revoluciju iz oba ugla – i pozitivne i negativne... tačka okosnice u savremenoj istoriji... koji posmatrača upućuju na događaje koji su predmet opšte kolektivne svesti.

Objavljene crno-bele i kolor fotografije predstavljaju omaž svakodnevnom životu, kroz koji se takođe izdvajaju i veliki istorijski događaji koji oslikavaju ljudske decenijske, kako ideale, tako i strahove. Mnogobrojne prikazane fotografije organizovane su u jasne, hronološke teme, kao što su: Revolucija, Industrijalizacija, Zabava, Treći Rajh, Posleratna moda, Uloga i status žene u svetu...

Svako poglavlje započinje uvodnim tekstom, koji upućuje posmatrača na opšta mesta i daje svojevrsan uvod za ulaz u jednu vremensku i istorijsku priču, ispričanu raznolikim fotografijama. Specifičnost ovog izdanja ogleda se i u tome što svaka fotografija ima komentar na engleskom, francuskom i nemačkom jeziku, koji pruža osnovne informacije i specifičnosti. Kolekcija fotografija iz proteklih 150 godina svedoči o kapitalnim događajima i istaknutim ličnostima, ali prikazuje i uhvaćene specifične trenutke svakodnevnog života.

Od nastanka fotografije raspreda se o njenom značaju i cilju. Primer ovog dela govori u najvećem superlativu za fotografsku disciplinu. U ovom delu ne okrećemo se toliko umetničkom i tehničkom svojstvu i vrednosti fotografija, ovde fotografije prepoznajemo kao najreprezentativnija svedočanstva i dokumenta razvoja sveta. Knjiga

"150 godina foto-žurnalizma" otvara prozor u svet i omogućava putovanje kroz mesta i vreme, uz pomoć mnogobrojnih fotografija.

FOTOGRAFSKA KUTIJA - IZUZETNI FOTOGRAFI U FOKUSU

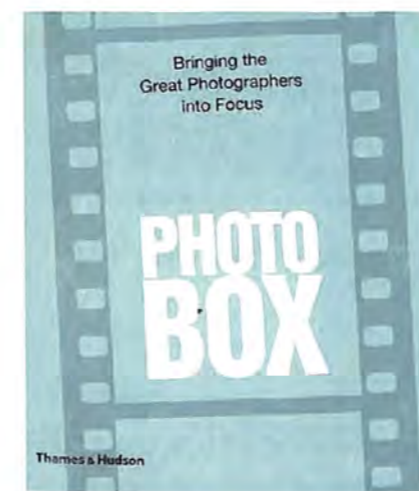
(PHOTO BOX – Bringing the Great Photographers into Focus)

ROBERTO KOCH

IZDAVAČ: THAMES & HUDSON, 2009; FORMAT 17 X 22 CM; STRANA: 512; POVEZ: TVRD; JEZIK: ENGLESKI; KNJIŽARA: "VULKAN"; ISBN : 978-0-500-54384-9

"Thames & Hudson" predstavlja lidera na svetskom tržištu u izdavanju knjiga o umetnosti uopšte, a izdaju se posebne edicije koje stižu i do nas. "Photo Box" predstavlja, po brojnim recenzijama, jedan mali, ali značajan almanah fotografije i fotografa. Autor knjige Roberto Koch predstavlja istaknute ličnosti u svetu kulture fotografije. Svojom iskustvom i znanjem napravio je odličan izbor i prezentaciju fotografa koji su svojim delom obeležili ovu disciplinu primenjene umetnosti.

Knjiga je koncipirana tako da pruža pregled 200 istaknutih fotografa i njihovih 250 fotografija. Predstavljene su krucijalne fotografije, kako starih majstora fotografije, tako i onih koji oblikuju današnju scenu. Pregled pruža uvid u mnogobrojne teme i prikazuje pristup, kako portretu, tako i mrtvoj prirodi, reportažnoj, modnoj, sportskoj, umetničkoj fotografiji. Autor je predstavio poznate fotografije koje su postale, u savremenom poimanju, takozvane fotografske ikone, ali predstavljene su i neke, ne tako poznate fotografije koje su i te kako zaslužile da stoje u jednom ovakvom vidu pregleda i prezentacije fotografa i njihovog dela. Svaka fotografija, pored komentara, propraćena je i kratkom biografijom autora, što se nadovezuje na podnaslov knjige. Fotografi kao što su: Henri Cartier-Bresson, Helmut Newton, Robert Frank i Annie Leibovitz predstavljaju samo neke od objavljenih fotografa u ovom, i formatom specifičnom, izdanju.

ABSoft

Rešenje je u savremenom poslovanju

AB Soft poslovni informacijski sistemi

savremeni ERP informacijski sistemi
upravljanje poslovnim procesima
upravljanje ljudskim resursima i obračun zarada
upravljanje odnosima sa klijentima
elektronsko upravljanje dokumentacijom
AB Soft Cloud
web aplikacije

Gospodara Vučića 21 • Beograd • tel: +381 (11) 38.11.500
www.absoft.rs • office@absoft.rs

ISO27001
CERTIFIED

Piše Srđan Abdijević Abdee

Amulet RAID CF KARTICA

Iz japanske kompanije "Amulet" stiže prva CF kartica koja omogućava pravljenje rezervne kopije materijala u toku samog snimanja, jer se njen kapacitet od 64 GB može koristiti ceo ili prepoloviti radi sigurnosti. Cena i dostupnost kartice biće objavljeni uskoro.

www.amulet.co.jp

Nikon 1 NIKKOR 32 MM F/1,2

Mali senzor u praksi znači veliko polje dubinske oštine, što i nije baš poželjno u situacijama gde je potrebno izdvojiti objekat od pozadine, tj. tamo gde ju je potrebno zamutiti. Budući da je Nikon 1 sistem koncipiran na senzoru od jednog inča, čiji je množilac do 35 mm ekv. 2,7x, ovo pitanje moglo je biti rešeno ili veoma dugačkim objektivom ili velikim otvorom blende. Na sreću, inženjeri su se odlučili za ovo drugo rešenje i pred nama je dugo čekani 1 Nikkor 32 mm f/1,2, što u tridesetpetomilimetarskom svetu znači 86 mm f/3,2. Ovaj objektiv je prvi u Nikon 1 familiji koji koristi brzi i nečujni "silent wave" motor i poseduje "nano crystal" premaz. Jedina stvar koja pomalo kviri oduševljenje jeste najavljena cena, koja će iznositi oko 860 evra.

www.nikon.rs

DxO FILMPACK 4

Ukoliko želite da vaše digitalne fotografije imaju "filmski" šmek, jedno od rešenja svakako je filter FilmPack kompanije "DxO". Četvrta verzija donosi 65 novih predefinisanih podešavanja pomoću kojih možete emulirati najrazličitije filmove i efekte. Softver se može nabaviti kao samostalna aplikacija ili kao dopuna za Photoshop, Lightroom, Aperture ili Optics Pro.

www.dxo.com

NOVI FLICKR

Poznati i mnogima omiljeni servis za onlajn deljenje fotografija postao je još bolji jer nova verzija donosi čitav ITB prostora za svakog korisnika, uz još mnogo promena koje Flickr čine najboljom društvenom mrežom za fotografe svih profila.

www.flickr.com

Canon EF-M 11-22 MM F/4-5,6 IS STM

Iako su bezogledalci postali prilično popularni, "Canonov" EOS M-sistem nije dočekan s preteranim oduševljenjem jer ni prvi model nije previše zanimljiv, a i zbog vrlo ograničenog "arsenala" objektiv. Kompanija to pokušava da promeni i prvi korak ka tome, ako ne računamo glasine o novim telima, jeste najava novog ultraširokog zuma, raspona 11-22 mm (ekv. 17-35 mm), sa sve optičkom stabilizacijom i malih gabarita. Optička formula sastoji se od 12 elemenata u devet grupa, a za fokus je zadužen tihi STM motor. Kao i neki od konkurentskih objektiv, i ovaj EF-M moći će da se uvuče kad se ne upotrebljava, čime mu se dimenzije dodatno smanjuju. Najavljena cena je 400 evra.

90 MILIONA EF OBJEKTIVA

Iz "Canon" stiže i vest da je do sada proizvedeno čitavih 90 miliona objektiv za EOS sistem. Jubilarni objektiv bio je EF 24-70 mm f/2,8L II USM, proizveden 24. maja. U ponudi ovog proizvođača postoji čak 84 različita modela.

FABRIČKI SOFTVER ZA CANON POWERSHOT SX280 IS

Ukoliko ste vlasnik simpatičnog SX280 IS, poznato vam je da vam fotoaparati "boluje" od sindroma prazne baterije, tj. prilikom video-snimanja troši je više nego što treba. Neretko se dešava i da polupunu bateriju proglašaju praznom. Mukama je došao kraj jer se pojavio nov fabrički softver (firmware).

www.canon.rs

Epson SURELAB SL-D3000

I pored sveopšteg preseljenja fotografija u "cyberspace", postoje mnogi kojima je fotografija to što jeste jedino kad je odštampana, a kad je reč o štampi, poznato je da tu glavnu reč odavno vodi kompanija "Epson". Ovog puta "Epson" predstavlja ni manje ni više nego "suvu" mini-laboratoriju zasnovanu na inkdžet štampi. Epson SureLab SL-D3000 omogućava jeftinu i brzu štampu fotografija širine do 30,5 cm u 1.440x1.440 rezoluciji, s gamutom koji, kako tvrde, prevazilazi onaj na klasičnim "mokrim" mini-labovima. Ovaj mini-lab je u stanju da izbacuje 650 fotografija dimenzija 10x15 cm na sat, a uz sve to je i energetski efikasan i ne zagađuje okolinu. Istovremeno se mogu ubaciti dve rolne različitog papira, a sâm mini-lab zauzima minimum prostora. Svet digitalne štampe nalepnica više neće biti isti, a za to je zaslužan "Epson" koji je najavio Surepress L-4033A digitalnu mini-štampanju,

koja je u stanju da bez štetnih hemikalija vrlo kvalitetno štampa na najrazličitijim materijalima, i to po niskoj ceni. Ono što je najbolje jeste što ovakvi uređaji ne zahtevaju velike tiraže da bi se štampa isplatila.

www.epson.com

KRAJ JEFTINIH OLYMPUSA

Sveopšta kriza koja je zahvatila svetsku ekonomiju nije zaobišla foto-industriju i mnoge kompanije suočene su sa gubicima. U "Olympusu" je zbog toga, a i zbog sve boljih kamera na mobilnim telefonima, pala odluka da se odustane od jeftinih kompaktnih modela iz V-serije i da se energija preusmeri ka naprednim kompaktnim i bezogledalcima.

www.olympus.rs

Marumi VND FILTRI

Kompanija "Marumi" izbacila je superkorisni, varijabilni ND filter u devet veličina, tj. prečnika od 49 do 82 mm, koji imaju deklarisanu zatamnjenje u rasponu od ND2 do ND400. Ovi visokokvalitetni filtri dostupni su i na našem tržištu.

www.zoomfoto.rs

IZVORNI KOD

Kompanija "Samsung" objavila je izvorni kod za NX300 i NX2000 bezogledalce, koji omogućava svima koji žele da modifikuju fabrički softver i time poboljšaju postojeće ili dodaju nove funkcije. Ovo je atipičan potez jer drugi proizvođači tako nešto ne dozvoljavaju, a entuzijasti poput ekipe koja radi "Magic Lantern" modifikaciju moraju da se koriste ne baš dozvoljenim sredstvima, tj. reverznim inženjeringom.

www.samsung.com/rs

Sun-Times OTKAZI ZA FOTOREPORTERE

Najstariji čikaški dnevnik *Sun-Times*, koji postoji još od 1844. godine, ostao je bez svih svojih foto-reportera. Ovaj potez menadžmenta privukao je pažnju svetske javnosti jer, pored činjenice da među otpuštenim reporterima postoji i dobitnik prestižne Pulicerove nagrade, rukovodstvo planira da novinare opremi i obučiti da za fotografisanje koriste mobilne telefone. Da li su se nad novinskom fotografijom nadvili najcrnji oblaci i da li će još neke redakcije da urade isto nije poznato, ali je svima definitivno jasno da se stvari velikom brzinom menjaju i kreću u pomalo nejasnom pravcu.

www.laidofffromthesuntimes.tumblr.com

Phottix DRŽAČ KIŠOBRANA

Mnogo je fotografa koji muku muče s kišobranama. Ili ih ne ponesu kad pada kiša, ili ih, prilikom snimanja, muče držači koji su ili lošeg kvaliteta ili su preskupi. Možda će se uskoro stanje popraviti i to zahvaljujući Phottix Umbrella Swivel US-A3 držaču kišobrana ali i blica, koji će koštati svega 20 evra, a proizvođač obećava dugotrajnost i pouzdanost.

www.phottix.com/en/

Reflecta DigiMICROSCOPE PROFESSIONAL

Kao što je poznato, sreću čine male stvari, a to pogotovo važi za sve one koji vole da svet posmatraju mikroskopom. Upravo su ljubitelji mikroskopiranja bili meta za kompaniju "Kenro", koja je izbacila digitalni mikroskop. On se sastoji od fotoaparata rezolucije pet megapiksela, sistema za LED osvetljenje i displeja dijagonale 3,5 inča. Ovaj uređaj uvećava do 500 puta, a pored posmatranja, omogućava i snimanje fotografija na SD karticu. Ukoliko vas zanima kako izgleda pogled pobesnelog mrava ili zaljubljene vinske mušice, radoznalost možete zadovoljiti sa svega 200 evra.

www.reflecta.de/en

Samsung RIBLJE OKO ZA NX

Kao dobrodošlo osveženje za NX sistem kompanije "Samsung", stiže nam mini-jaturno 10 mm f/3,5 riblje oko, iz kog puca pogled od 180 stepeni i to u svega 72 grama. Sastoji se od sedam elemenata u pet grupa, a od specijalnih ima jedno asferično sočivo. Najavljena je i cena od oko 500 evra.

www.samsung.com/rs

Leica S-ADAPTER C

Ukoliko posedujete Leica S, a prethodno ste radili Contax 645 sistemom, lepa vest jeste da je "Leica" izbacila adapter koji omogućava korišćenje objektiv za Contax na S-telima, uz zadržavanje svih funkcija, tj. autofokusa i kontrole blende. Cena je, naravno, "veoma skromna" i iznosi svega 1.650 evra.

www.s.leica-camera.com

Samyang 16 MM F/2 ED AS UMC CS

Iza ovog imena, tj. skupa skraćenica, krije se još jedan manualni objektiv za fotoaparate sa APS-C i manjim senzorima, namenjen pre svega videografima. Objektiv se sastoji od 13 elemenata raspoređenih u 11 grupa, a koristi filtre prečnika 77 mm.

www.samyang-lens.co.uk/

Piše Nikola Tomović

Kreativne mobilne aplikacije

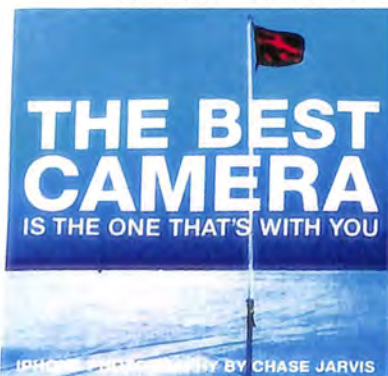
KADA SU SE POJAVILI PRVI MOBILNI TELEFONI S UGRAĐENOM KAMEROM, MNOGI NISU NI SANJALI DA ĆE UPRAVO ONI ZAUZETI PRVO MESTO PO BROJU ZABELEŽENIH FOTOGRAFIJA ŠIROM SVETA

Za samo nekoliko godina doživeli smo pravu revoluciju u oblasti fotografije. Mobilni telefoni postali su ozbiljne računarske platforme koje snažno utiču na mnoge industrije, pa i duboko zalaze u svet fotografije. Fotografija je postala dostupna gotovo svima, i eksplozija kreativnosti preplavila je planetu. Želja nam je da vam ovom prilikom predstavimo nekoliko popularnih aplikacija za fotografisanje mobilnim telefonom za koje možda do sada niste čuli, a njihova popularnost datira još pre pojave moćnog Instagrama.

Best Camera

Ozbiljnu revoluciju u snimanju fotografija mobilnim telefonima napravio je "Apple" svojim ajfonom (iPhone), koji je ubrzo postao omiljeni uređaj za fotografisanje širom planete. Promovisan parolom "najbolja kamera je ona koja je uvek uz vas", ovaj popularni model postaje platforma za razvoj i plasiranje kreativnih fotografskih aplikacija. Jedna od prvih, kreirana ekskluzivno za ajfon, pokrenula je i revoluciju u ovoj oblasti. To je "Best Camera", koju je kreirao poznati američki fotograf Chase Jarvis. Ova aplikacija je među prvima imala mogućnost da na fotografijama primenite filtre, promenite kontrast, smanjite ili pojačate saturaciju i na kraju ih podelite sa zajednicom registrovanih korisnika, te da ocenite i komentarišete radove drugih. Ono što svakako moramo da napomenemo jeste da je ova aplikacija nastala u momentu kada se na tržištu tek pojavio model iPhone 3G, koji je imao ugrađenu kameru od dva megapiksela, a u sebi nije imao ugrađen blic. Kako kreativnost nije u vezi s brojem piksela, kao ni kvalitetom sočiva, kreatori ove aplikacije izdali su i knjigu s najinteresantnijim radovima svojih korisnika.

Cena: 2,99 američkih dolara
Dostupnost: iOS
www.thebestcamera.com

Hipstamatic

Još jedna od legendarnih mobilnih aplikacija za fotografisanje, kojoj ni posle nekoliko godina ne opada popularnost, jeste Hipstamatic. Reč je o aplikaciji koja je dostupna samo za ajfon, a svoju popularnost postiže vrlo interesantnim filterima koji će vašim umetničkim delima dati, danas tako popularan, izgled starih fotografija. Odličan interfejs, prelep dizajn i širok spektar funkcionalnosti svrstavaju ovu aplikaciju daleko ispred konkurencije, a po našem sudu i mnogo ispred tako popularnog Instagrama. Nekoliko filtera dostupno je u okviru osnovnog paketa, dok dodatne filtre, virtualne filmove i bliceve možete dokupiti. Fotografije je moguće podeliti na više popularnih društvenih mreža, uključujući i Instagram. Tvorci ovog interesantnog softvera nisu se tu zaustavili, već su priču razvili daleko izvan virtuelnog, pruživši mogućnost svojim korisnicima da svoja "remek-dela" direktno iz aplikacije pošalju na štampu, a odštampani radovi će im stići na kućnu adresu.

Cena: 1,99 američkih dolara
Dostupnost: iOS
www.hipstamatic.com

360 panorama

Napravite savršenu panoramu na svom mobilnom telefonu uz pomoć mobilne aplikacije "360 panorama". Ova moćna aplikacija, dostupna za ajfon i android mobilne telefone, predstavlja prvo ozbiljno rešenje za panoramsko fotografisanje mobilnim telefonom. Osim jednostavnog i veoma intuitivnog interfejsa, "360 panorama" donosi i veoma dobro rešeno međusobno uklapanje fotografija. Sve što je potrebno jeste da mobilni telefon lagano pomerate po osi koju vam softver sugerise, a aplikacija će sama fotografisati i uklapati fotografije u gotovo idealnu sfernu panoramu. Ono što ovu aplikaciju čini interesantnom jeste i mogućnost da vašu panoramu pošaljete imejlom, kao i da je postavite na Fejsbuk, Tviter i druge društvene mreže. Još jedna od interesantnih opcija jeste mogućnost da panoramu pogledate u realnom prostoru tako što ćete aktivirati žiroskop, pa će pomeranje samog uređaja pomerati i vizuelni prikaz na ekranu. Kao odgovor na ovo kreativno rešenje kompanije "Occipital" dolazi

aplikacija koju je kreirao "Microsoft" i to ni manje ni više nego upravo za ajfon seriju mobilnih telefona. "Photosynth" je i više nego sjajan proizvod koji ni na koji način neće obrukati giganta, a sa više od sedam miliona

preuzimanja ulazi u sam vrh ponude aplikacija na AppStoreu. Nažalost, i na ovom mikrosegmentu inovacija pokazalo se da "Microsoft" kasni na tržištu. Interfejs, nalik onom na Windows phone 7, i odlično izvedeno uklapanje fotografija zadovoljiće i najizbirljivije korisnike, a svakako raduje što je ovaj proizvod potpuno besplatan i možete ga preuzeti s AppStore prodavnice aplikacija.

Cena: 0,99 američkih dolara
Dostupnost: iOS i Android
www.occipital.com

Muybridgizer KREIRAJTE SOPSTVENI ZOETROP

Muybridgizer je iOS aplikacija kreirana namenski povodom otvaranja izložbe "Eadweard Muybridge" u britanskom "Tate" muzeju. Ova aplikacija omogućava da sami kreirate foto-sekvence po uzoru na Majbridžove ikonične eksperimente beleženja pokreta. Fotografisana sekvenca može biti statični niz ili animacija od nekoliko uzastopnih kadrova. Samo jednim pokretom prsta preko displeja vašeg ajfona moguće je modifikovati pokretnu sekvencu, ubrzati, usporiti ili napraviti inverziju pokreta. Pokretne sekvence možete direktno postaviti na neku od globalnih društvenih mreža (Fejsbuk, Flickr). Aplikacija je besplatna, osim ukoliko želite da je ažurirate i koristite nove filtre. Kompatibilna je ajfon i ajpod tač uređajima četvrte generacije (iOS 4.0 ili kasniji).

Cena: besplatan.
Dostupnost: iOS, Android
Aplikaciju možete preuzeti sa iPhone/iPod AppStore

store.colorsyst.rs - Colorsyst store Beograd Home page

Colorsyst store

Početna | Proizvodi | Usluge

WWW store COLORSYS

Akcija XRITE i1 Display 200€*

*bez PDV-a u dinarskoj protivvrednosti, dok traje akcija.

store.colorsyst.rs • www.colorsyst.rs • color@colorsyst.rs • 011 /3573533

Samsung NX300 Snimi i podeli

Piše Boris Bjelica

NAPRAVLJEN JE U RETRO STILU, S METALNIM KUĆIŠTEM. IMA APS-C SENZOR S REZOLUCIJOM OD 20,3 MILIONA PIKSELA I POKRETNI DISPLEJ, TAKO DA MOŽE PRIVUĆI I NAPREDNE KORISNIKE. PORED TOGA, UGRAĐENI WI-FI OMOGUĆAVA DA SNIMLJENE FOTOGRAFIJE BRZO PODELITE SA DRUGIMA NA RAZLIČITE NAČINE

ovo je "Samsungov" najbolji kompaktni sistemski fotoaparati koji menja prošlogodišnji model NX210. Ima metalno kućište, novi APS-C CMOS senzor rezolucije od 20,3 miliona piksela, hibridni autofokusni sistem s detekcijom faza i kontrasta, prošireni raspon osetljivosti od ISO 100 do 25.600, 1080p HD video-zapis, kao i ugrađeni Wi-Fi. Displej je pokretan, AMOLED, dijagonale 3,3 inča i osetljiv je na dodir. Ovaj fotoaparati ima brzinu zatvarača od 1/6.000 s, može kontinualno da snimi 8,6 snimaka u sekundi, a s novim objektivom 45 mm f/1,8 2D/3D može da snima 3D fotografije i 3D video-zapis. Biće dostupan u crnoj, beloj i braon boji.

U RUCI

Nekoliko poslednjih modela "Samsung" kompaktnih sistemskih fotoaparata ima sličan izgled, a NX300 ima više znatnih poboljšanja. Kada je u pitanju kvalitet izrade, prvi utisak je veoma pozitivan. Metalno kućište s gornjim poklopcem od brušenog aluminijuma, pomalo u retro dizajnu, s kožnim oblogama dobro oblikovanog rukohvata, više je nego što se može očekivati od "Samsungovih" kompaktnih sistemskih fotoaparata. Malo je veći i teži od prethodnika, nema tražilo ni ugrađeni blic, ali ima šinu za eksterni blic, koji se i dobija uz njega. Ima dosta izdvojenih komandi, s točkicom za direktno snimanje video-zapisa i dugmetom

označenim sa Fn može se prilagoditi vlastitim potrebama, a u kombinaciji sa iFn – funkcijskim dugmetom koje se nalazi na objektivu može se brzo i jednostavno postaviti većina željenih parametara. Točičić za izbor režima rada, koji se nalazi na gornjem delu fotoaparata, tradicionalno se pokazao kao jedan on najjednostavnijih i najbržih načina postavljanja željenog režima rada. Pored manualnih, ima "Smart Mode" režim rada koji dozvoljava da korisnici biraju jedno od četrnaest različitih podešavanja za različite uslove fotografisanja, a poseduje "i-Depth" režim rada za jednostavno i lagano podešavanje dubinske oštine. Na taj način i oni bez previše fotografskog znanja mogu jednostavno snimiti dobre fotografije. Novina koja krase ovaj fotoaparati jeste pokretan displej koji omogućava snimanje iz različitih uglova, ali na žalost nema tražilo, niti mogućnost da se ono naknadno montira.

SPREMAN ZA DELJENJE

Kako se danas većina snimljenih fotografija i video-zapisa deli na internetu, veoma je važna još jedna mogućnost ovog fotoaparata – dvopojasno Wi-Fi (IEEE 802.11 b/g/n) povezivanje. Ako instalirate aplikaciju na Android ili iOS "pametni" telefon ili tablet, možete uz pomoć opcije MobileLink preneti fotografije ili ga koristiti za daljinsku kontrolu. Moguće je, takođe, napraviti sigurnosnu kopiju (Auto Backup), poslati fotografiju direktno mejlom, na SNS veb-sajtove, Cloud i DLNA uređaje. Ima posebno dugme (Direct link) za brzo povezivanje, a koristi NFC (Near Field Communication) tehnologiju kako bi se samo jednim dodirnom povezo s kompatibilnim "pametnim" telefonom ili tabletom. Korišćenje fotoaparata, kada je uključen Wi-Fi, znatno povećava potrošnju, pa je preporučljivo da ponesete rezervnu bateriju ako negde putujete.

BRŽI AF I HD VIDEO

Kao i nekoliko njegovih suparnika, NX300 sada ima nov hibridni autofokusni sistem. To je kombinacija 105 tačaka za izoštravanje, s faznom detekcijom, i 247 tačaka za detekciju kontrasta. Na taj način poboljšana je brzina izoštravanja u dobrim svetlosnim uslovima koja se znatno ne smanjuje ni kada su svetlosni uslovi lošiji i imamo manje kontrastne scene. Tu je i AF osvetljivač, koji pomaže u lošijim svetlosnim uslovima. Postoje četiri režima rada izbora područja izoštravanja, a moguće je željeno autofokusno polje izabrati jednostavnim dodirnom displeja. Na raspolaganju je i manualno izoštravanje gde fotoaparati, nakon što okrenete prsten za ručno izoštravanje, automatski povećava deo slike pet puta, što olakšava izoštravanje. Za razliku od prethodnog modela, NX210, poboljšana je brzina skladištenja

A AF OSVETLJIVAČ

Pomaže prilikom izoštravanja u lošim svetlosnim uslovima.

B DUGME ZA VIDEO

Posebno dugme kojim se aktivira snimanje video-zapisa u punoj HD rezoluciji bez obzira u kojem se režimu radi.

C DISPLEJ

Ima AMOLED displej osetljiv na dodir, dijagonale od 3,31 inča, koji se može pomerati za 90 stepeni nagore i 45 stepeni nadole, kako biste snimali fotografije iz različitih perspektiva. Nažalost, pruža slabiju vidljivost pri jakom svetlu od ostalih fotoaparata koji se danas mogu naći na tržištu.

D RETRO-DIZAJN

Gornji poklopac od brušenog aluminijuma i kožne obloge mnogo je više nego što se može očekivati od "Samsungovih" kompaktnih sistemskih fotoaparata.

1 OBJEKTIVI

Jedna od prednosti kompaktnih sistema jeste mogućnost promene objektiv. Standardni objektiv koji će se prodavati u kompletu s ovim fotoaparatom jeste 20–50 mm f/3,5–5,6 ED II (ekv. 30–75 mm), koji nema stabilizaciju slike, ili 18–55 mm f/3,5–5,6 OIS III (ekv. 27–82,5 mm) sa stabilizacijom slike. "Samsung" je proširio svoju ukupnu ponudu objektiv, a najnoviji 45 mm f/1,8 2D/3D omogućava snimanje 3D fotografija i 3D video-zapisa. Objekivi koji u svojoj oznaci imaju OIS poseduju stabilizaciju slike. Kod svih objektiv automatski izoštravanje je tiho i koristi "Focus-by-wire" sistem za izoštravanje koji prilikom okretanja prstena ne pomera mehanički grupu sočiva, već se daje signal motoru za pomeranje. Objekivi s oznakom SSA brže i tiše izoštravaju. Uz

pomoć adaptera MA9NXX koristi objektiv "Samsung" ili "Pentax" za njihove D-SLR fotoaparate.

2 iFN DUGME

Standardna opcija nove generacije NX fotoaparata jeste da na objektivima imaju iFn-funkciju. Pritiskom na ovo dugme na donjem delu displeja prikazuje se Quick Menu i omogućava da koristite prsten za fokusiranje ili točičić za izbor komandi i ponuđenih parametara. U P (program) režimu rada moguće je korigovati ekspoziciju (EV), postaviti osetljivost i balans belog (WB), u A (prioritet blende) režimu rada uključuje i postavljanje blende. S (prioritet brzine zatvarača) režim rada uključuje postavljanje brzine zatvarača i M (manuelno) režim rada omogućava postavljanje

3 BEŽIČNO POVEZIVANJE

Pritiskom na dugme "Direct Link" brzo možete povezati fotoaparati s kompatibilnim uređajem i trenutno deliti snimljene fotografije. Može poslati fotografije mejlom ili se povezati s "pametnim" telefonima ili tabletima, potrebno je samo preuzeti Samsung Smart Camera aplikaciju koja je dostupna za Android i iOS. Opcija "AutoShare" automatski šalje svaku fotografiju na vaš "pametni" telefon radi

4 BLIC

Nema ugrađeni blic, ali se s njim dobija mali eksterni blic SEF 8A, a u istu šinu može se postaviti jedan od tri eksterna blica (SEF42A, SEF20A, SEF15A) koje "Samsung" ima u ponudi, ili GPS dodatak (GPS10). Kada postavite GPS10 u EXIF fajlu dobićete podatke o geografskoj dužini i širini lokacije s koje fotografirate. Isti kontakti mogu poslužiti i za montažu eksternog mikrofona EM10.

Olympus Stylus XZ-10

Ozbiljan mališa

POČETAK LETA JE VREME KADA SE TRAŽE POVOLJNI ARANŽMANI ZA LETOVANJE I KADA SE FOTOGRAFI ZAPITAJU DA LI IM JE BAŠ NEOPHODNO NEKOLIKO KILOGRAMA OPREME NA RAMENU ILI LEĐIMA. TRENUTNO JE IZBOR KOMPAKTNIH MODELA NIKAD LAKŠI, TJ. TEŽI, JER SE SVE KOMPANIJE (PONOVO) TRUDE DA PONUDE ŠTO MANJE, A ŠTO BOLJE FOTOAPARATE. POSLE FENOMENALNOG STYLUS XZ-2, IZ "OLYMPUSA" STIŽE STYLUS XZ-10, KOJI KOMBINUJE ONO NAJBOLJE ŠTO NUDE SKUPLJI I VEĆI MODELI, UZ DIMENZIJE KOJE GA SVRSTAVAJU U DŽEPNU KATEGORIJU

Piše Srđan Abdijević Abdee

Odmah po raspakivanju jasno je da je XZ-2, sada već tradicionalno za "Olympus" napredne kompakte, fenomenalno izrađen i napravljen da potraje. Kućište fotoaparata je od metala, a ono što je čudno za fotoaparate ovih gabarita jeste da ima prilično udoban gumirani rukohvat. Objektiv kod ovog modela ima i na telefoto kraju veliki maksimalni otvor blende i ne može sasvim da se spakuje u telo fotoaparata, ali baš zahvaljujući tome našlo se mesta za kontrolni prsten koji u mnogome olakšava rad. Kontrole su smeštene pozadi, što je nažalost uobičajeno, maksimalno su pomerene na desnu stranu i nisu baš najzgodnije za korišćenje. Ali takvo stanje stvari jeste istovremeno i olakšavajuća okolnost pošto je displej osetljiv na dodir. Na taj način, u pojedinim situacijama znatno je olakšana upotreba jednom rukom jer se izoštravanje i okidanje mogu obaviti pritiskom na željeni deo displeja. Na gornjoj strani se, pored stereo-mikrofona i prekidača, nalaze i točičić za izbor režima, dugme okidača okruženo polugicom

za zum i ugrađeni blic koji se sam izvuče kada se uključi ili kad automatika zaključa da za njim postoji potreba.

OBJEKTIV

Ono čime se XZ-10 izdvaja jeste svakako njegov, po više osnova, fenomenalni objektiv. Pre svega, za razliku od nekih drugih modela, kod ovog Olympusa objektiv je zaista "brz", tj. ima veliku svetlosnu moć na celom rasponu. Maksimalni otvor blende na početku opsega, tj. na ekv. 26 mm je f/1,8, a na telefoto kraju, tj. na ekv. 130 mm maksimalni otvor je f/2,7. Ovo znači da je moguće, koliko to mali senzor dozvoljava, "zamutiti" pozadinu, ali i koristiti zum za izdvajanje detalja tamo gde je to konkurentskim fotoaparatom praktično nemoguće. Optička stabilizacija je dobra, pruža dodatnu sigurnost i omogućava korišćenje u proseku dva koraka sporije brzine zatvarača, što znači da nije neophodno posegnuti za stativom ili visokim ISO vrednostima.

KVALITETNA FOTOGRAFIJA

Veliki otvor blende kod ovakvih fotoaparata olakšava posao i autofokusu, te je kod Stylus XZ-10 on brz i tačan čak i kada svetlosni uslovi nisu idealni. Sveukupna brzina rada je na zavidnom nivou i u pojedinim momentima sam bio iskreno iznenađen karakteristikama koje su do sada bile rezervisane za skuplje i veće modele. Glavni meni i uopšte, sva podešavanja, dovedena su praktično do savršenstva i sve opcije su logično raspoređene i jasne, što je veoma bitno jer je zbog gabarita smanjen broj eksternih kontrola. Ovde bih napomenuo da XZ-10 ne poseduje mogućnost ručnog izoštravanja i iskreno se nadam da je u pitanju propust koji će biti ispravljen softverski, pošto je manualni fokus nešto što fotoaparat koji puca visoko apsolutno mora da poseduje.

Jedan od kompromisa prilikom osmišljavanja XZ-10 bio je i senzor. Za razliku od kompaktnih fotoaparata iz vrha ponude, XZ-10 koristi manji BSI-CMOS senzor (1/2,3 inča, 6,17 x 4,55 mm), što znači da mu visok ISO i ne godi preterano, a u realnim uslovima to znači da je maksimalna osetljivost do koje se može ići ISO 1.600 i to ako se koristi raw format. Ukoliko koristite jpg, posledice uklanjanja šuma videćete već na ISO 800. Sve to nije nikakav problem jer, kao što sam napomenuo, postoje aduti u vidu stabilizacije i blende koji maksimalno olakšavaju rad. Sâm objektiv je oštar u celom rasponu, ali su hromatske aberacije vidljive svuda gde postoji veliki kontrast. U fotoaparat je ugrađen ND filter 3X jer je maksimalna brzina zatvarača 1/2.000, čime je dovedeno u pitanje korišćenje velikih otvora blende po sunčanom vremenu.

A OBJEKTIV

Objektiv je odličnog raspona, s velikim maksimalnim otvorom blende, a od savršenstva ga dele hromatske aberacije.

C BLIC

Ugrađeni blic pogonjen motorom sam izlazi ukoliko se odabere jedan od 11 režima rada ili kad automatika proceni da je potreban.

B RUKOHVAT

Gumirani rukohvat omogućava sigurno držanje.

D KONTROLNI PRSTEN

Prednji kontrolni prsten omogućava brzu promenu odabranih parametara snimanja.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	OLYMPUS STYLUS XZ-10
Cena (sa PDV)*	45.499 din. (410 evra)
Efektivna rezolucija	12 miliona piksela
Tip senzora	BSI-CMOS, 1/2,3 inča
Objektiv	26-130 mm
Maks. otvor blende	f/1,8 - f/2,7
Min. daljina izoštravanja	1 cm
Stabilizacija slike	da
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW+JPEG
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, S, A, M
Merni sistem	na čitavoj površini, centralno i spot (hi key i low key)
Brzina zatvarača	30 s do 1/2.000 s
Brzina kontinualnog fotografisanja u maksimalnoj rezoluciji	5 snimaka u sekundi
Ekv. osetljivost (ISO)	100 - 6.400
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	Mpeg4 / H.264 / 1080p
Displej	3 inča (7,5 cm) sa 920.000 piksela
Tražilo	nema
Tip memorijske kartice	SD / SDHC / SDXC
Tip baterije	Li-jon Li-50B
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 240 snimaka
Dimenzije / masa	102 x 61 x 34 mm / 221 g
Sadržaj kutije	tračica za nošenje, baterija, AC adapter, USB i video-kablovi i CD s programom
Informacije	www.olympus.rs

*Cene su okvirne i podložne promenama

- Brzina rada, kvalitet fotografija (do ISO 1.600), gabariti, displej osetljiv na dodir, raspon objektiv, kvalitet izrade.
- Hromatske aberacije, nemogućnost ručnog fokusa.

1 Displej visokog kvaliteta osetljiv na dodir, koji olakšava rad pošto može da zameni klasično okidanje na dugme.

2 Iako nisu baš najudobnije za korišćenje, kontrole pozadi omogućavaju brz pristup većini parametara.

3 Gumirani oslonac za prst.

OCENA

Konstrukcija:	
Rukovanje:	
Mogućnosti:	
Kvalitet fotografije:	
Cena/Kvalitet:	
UKUPNA OCENA	

UTISAK

Olympus Stylus XZ-10 je uvek u džepu i uvek spreman za dejstvo, sposoban da se uhvati u koštac s lošim svetlom i da uvek pruži maksimum. Zahvaljujući mogućnosti okidanja dodirom displeja i minijaturnoj veličini, XZ-10 je jedan od najdiskretnijih fotoaparata koje sam imao prilike da koristim i kao takav idealan je ne samo za uličnu fotografiju već i veoma ozbiljna reportažna snimanja. ■

Širokougaooni zum objektiv za D-SLR

Da sve stane u kadar

Piše Boris Bjelica

ŠIROKOUGAONI ZUM OBJEKTIVI IDEALNI SU ZA SNIMANJE PEJZAŽA, SKUČENIH ENTERIJERA I ARHITEKTURE. OTVARAJU POTPUNO NOV POGLED NA SVET JER PRIVIDNO POVEĆAVAJU DUBINSKU OŠTRINU I UDALJENOST IZMEĐU PREDNJEG PLANA I POZADINE I PRITOM NAGLAŠAVAJU LINEARNU PERSPEKTIVU. NAPRAVILI SMO PREGLED ŠIROKOUGAONIH ZUM OBJEKTIVA ZA APS-C I PUN FORMAT SENZORA OD 35 MM KOJI SE KORISTE NA D-SLR FOTOAPARATIMA

Širokougaooni zum objektiv kod većine ljubitelja fotografije prvi su na listi želja nakon standardnog zuma. Ako se bavite snimanjem pejzaža, usmerite svoj izbor prema širokougaoim zum objektivima. Oni omogućavaju, kako im i ime kaže, mnogo šire polje gledanja u odnosu na standardne zumove, pa se zato smatraju idealnim izborom za snimanje pejzažne fotografije. Ako radite na ograničenom urbanom području, ili želite da uhvatite sve što vidite ispred sebe, a ne možete da napravite nijedan korak unazad, onda vam je takođe potreban širokougaooni zum objektiv da smestite sve u kadar. Ne samo to, širokougaooni objektiv pomažu da se naglasi ono što je u prednjem planu, či-

neći predmet koji je bliži objektivu mnogo većim u odnosu na predmete koji se nalaze u pozadini. Fotografisan sa širokougaoim objektivom kamen koji se nalazi u prednjem planu biće mnogo veći i dominantniji u odnosu na donju polovinu fotografije, što vašu kompoziciju čini upečatljivijom. Za snimanja u zatvorenom prostoru na zabavi, enterijera u skućenim uslovima ili komičnih portreta s iskrivljenim crtama lica od velike je važnosti upotreba ovih objektiv. Velika svetlosna jačina širokougaoonog objektivu nije neophodna kao što je to kod teleobjektiva, a jedina stvar oko koje treba da vodite računa jeste da vaše noge ne uđu u kadar.

OSNOVNI ELEMENTI ŠIROKOUGAONOG OBJEKTIVA

1 PRSTEN ZA ZUMIRANJE
Trebalo bi da je dovoljno širok da omogućiti udoban rad i njegovo kretanje treba biti lagano.

2 PRSTEN ZA RUČNO IZOŠTRAVANJE
I na autofokusnim objektivima može biti od koristi kada želite da ručno izoštravate. Dobro je da je on širok i da omogućava direktno ručno izoštravanje i kada je objektiv u autofokusnom režimu rada.

3 ZAŠTITA OD SPOLJNIH UTICAJA
Kod nekih objektivu je u vidu gumenog prstena oko bajoneta, koji štiti od vlage i prašine.

4 PREDNJE SOČIVO
Prednje sočivo kod širokougaoonih objektivu je uglavnom većih dimenzija i može prouzrokovati neželjene refleksije, pa je upotreba senila poželjna. Dobro je da prednji deo objektivu s navojem za filter ne rotira, jer može biti problema kada se koriste polarizacioni filteri.

5 NAVOJ ZA FILTER
Širokougaooni zum objektivu koriste velike prečnike filtera, najčešće 77 mm, iako neki eksterni širokougaooni zum objektivu nemaju navoj za filter ili koriste filtere koji se montiraju na zadnje sočivo.

6 PREKIDAČ
Prekidač za prebacivanje iz automatskog u manuelno izoštravanje.

7 SKALA
Skala s postavljenim udaljenostima nema ulogu kao ranije, ali je lepo da je objektiv poseduje i može ponekad biti korisna.

OPTIČKA STABILIZACIJA SLIKE

Nije uobičajena kod širokougaoonih objektivu, ali može biti korisna. Jedini objektiv u ovoj kategoriji s optičkom stabilizacijom slike jeste Nikon AF-S NIKKOR 16–35 mm f/4G ED VR. Kod "Pentax" i "Sony" fotoaparata stabilizacija slike je moguća i kod širokougaoonih objektivu jer imaju stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora.

AUTOFOKUS

Automatsko izoštravanje treba da bude brzo, tiho i tačno, ali i da se može direktno ručno izoštravati bez potrebe za prebacivanjem u manuelni režim.

ŽIŽNA DALJINA

Koja žižna daljina definiše širok ugao? Svi objektivu sa žižnom daljinom koja je kraća od dijagonale senzora smatraju se širokougaoim. Većina D-SLR korisnika koristi APS-C senzor, čije su dimenzije 24x16 mm i ima dijagonalu (od ugla do ugla) 28,8 mm. Ako koristite pun format senzora od 35 mm, čije su dimenzije 36x24 mm i ima dijagonalu (od ugla do ugla) oko 43,3 mm širokougaooni je objektiv sa žižnom daljinom od 43 mm ili manjom. Na fotoaparatu koji koristi APS-C senzor, objektiv sa žižnom daljinom od 28 mm ili manjom smatra se širokougaoim. Žižne daljine mogu da se razvrstaju u tri grupe: 17–28 mm je širokougaooni objektiv sa standardnom žižnom daljinom; 10–17 mm su ultra širokougaooni objektivu koji omogućavaju mnogo veće polje gledanja; i objektivu koji se nalaze u opsegu 4,5–10 mm su ekstremno širokougaooni, tzv. verzije "riblje oko", koje prave kružne fotografije koje su vrlo blizu vidnom uglu od 360 stepeni.

SAVETI ZA KORIŠĆENJE ŠIROKOUGAONIH OBJEKTIVA

- Koristite senilo kako biste izbegli neželjenu refleksiju od prednje grupe sočiva;
- širokougaooni objektivu iskrivljuju linije ako se ne drži fotoaparat horizontalno, osim ako ne želite da postignete drugačiji efekat;
- mala žižna daljina daje veliku dubinsku oštrinu.

Objektiv 14 mm

Objektiv 16 mm

Objektiv 18 mm

Objektiv 20 mm

Objektiv 24 mm

Objektiv 28 mm

Objektiv 35 mm

CANON EF 8-15 MM F/4L FISHEYE USM

Ovaj jedinstveni objektiv za puni format senzora od 35 mm nudi faktički dve vrste objektivu u jednom. Na žižnoj daljini od 8 mm daje "kružno riblje oko", sliku s vidnim poljem od 180 stepeni u svim smerovima, a na žižnoj daljini od 15 mm objektiv nudi dijagonalnoe "riblje oko", sliku s vidnim poljem od 180 stepeni od ugla do ugla. Ako se koristi ovaj objektiv na fotoaparatu sa APS-C senzorom, daje dijagonalnu "riblje oko" sliku na 10 mm, a na 8 mm kružna slika je dostupna, ali je projekcija slike na donjem i gornjem delu odsečena. Kao što je tipično za "Canonove" L-serije objektivu, kvalitet izrade je odličan i zaštićen je od prašine i vlage. Zumiranje

je vrlo glatko, a prekidač limitatora može zaustaviti zumiranje na žižnim daljinama kraćim od 10 mm na fotoaparatu sa APS-C formatom senzora. Ima skalnu s udaljenostima, ali nažalost, ne postoji hiperfokalna skala, što može biti korisno kada koristite riblje oko objektiv. Na 8 mm i f/4 oštrina u centru kadra je izvanredna, ali prema ivicama postepeno opada, s time što se jasnoća na ivicama znatno poboljšava na blendi f/8, a na f/11 je skoro ujednačena. Situacija je slična za sve raspone žižne daljine, a hromatska aberacija je znatnije primetna na ivicama kadra.

CANON EF-S 10-22 MM F/3,5-4,5 USM

Ovo je širokougaoi zum objektiv za sve one koji koriste "Canonove" D-SLR fotoaparate sa 1,6 puta manjim senzorom od formata od 35 mm, tj. one koji podržavaju EF-S bajonet. Pokriva vidni ugao ekvivalentan objektivu od 16 do 35 mm za format od 35 mm. Konstrukcija objektivu je odlična i robustna, rukovanje je udobno zahvaljujući dosta širokim prstenovima za zumiranje i ručno izoštravanje, koji se lagano bez otpora kreću pri okretanju. Ugrađeni USM motor omogućava brzo i tiho izoštravanje.

Koristi filter prečnika 77 mm, a za senilo ćete morati izdvojiti dodatni novac. Vinjetiranje i hromatska aberacija su izražene za žižnu daljinu od 10 mm. Distorzija je dobro kontrolisana i za žižnu daljinu od 10 mm. Rezolucija je odlična za ceo raspon žižne daljine i na svim otvorima blende osim za žižnu daljinu od 10 mm s maksimalnim otvorom blende f/3,5, gde je primetno i veće odstupanje između centralne i periferne rezolucije.

CANON EF 16-35 MM F/2,8L II USM

Druga generacija objektivu koja ima u oznaci "II" daje i informaciju o udaljenosti "Canonovom" E-TTL II sistemu merenja, što će fotografima pomoći da tačnije izmere ekspoziciju nego kod prethodne verzije. Poboļšana je optička konstrukcija kako bi kvalitet fotografija bio bolji na digitalnim fotoaparatu. Ako ste koristili neki od "Canonovih" profesionalnih objektivu iz L-serije pre ovoga, možete i da pretpostavite šta vas očekuje. Kvalitet izrade je na najvećem mogućem nivou i rukovanje je udobno jer su prstenovi za zumiranje i izoštravanje dobre veličine i lagano se pokreću. Kao što se iz oznake objektivu može zaključiti, ima USM motor za brzo i tiho izoštravanje, a moguće je i direktno ručno izoštravanje bez prebacivanja u manualni

režim. Objektiv se prodaje u kompletu s velikim senilom, a ima navoj za filtre prečnika od 82 mm. Kada izoštravate na najmanjoj udaljenosti od 28 mm, možete se stvarno približiti i dobiti interesantne distorzije na fotografijama, što vam može dati malu prednost u odnosu na mnoge druge fotografe koji koriste jeftiniju optiku. Nivo izoštrivosti koju on omogućava skoro je uporediv s nekim od najboljih objektivu s fiksnom žižnom daljinom, što je impresivna karakteristika. Primetio sam vrlo male znake hromatske aberacije s maksimalnim otvorom blende kada su napolju bili zaista loši svetlosni uslovi i to je uglavnom bilo grupisano oko uglova, a primetno je samo ako zumirate do najsitnijih detalja.

CANON EF 17-40 MM F/4L USM

"Canon" je ovaj objektiv namenio korisnicima s manjim budžetom koji žele da imaju kvalitetan širokougaoi zum objektiv, a nije im bitno da imaju svetlosnu jačinu f/2,8. Opseg žižne daljine koji nudi ovaj objektiv dobar je za opštu upotrebu i pomaže da ograničite broj promena objektivu kada fotografišete, bez obzira koju veličinu senzora ima vaš D-SLR fotoaparat. Kada se koristi na fotoaparatu punog formata od 35 mm, pokriva raspon od ekstremno širokougaoi, skoro do normalca. Iako pripada "Canonovoj" profesionalnoj seriji objektivu koji su uglavnom teški i veliki, ovaj objektiv mase 475 g i po dimenzijama jedan je od najmanjih zum objektivu, pa ga možete nositi svuda sa sobom. Kvalitet izrade je odličan, lepo leži u ruci, prstenovi za zumiranje i izoštravanje su dobre veličine i lagano se pokreću. Sva sočiva i elementi objektivu kreću se lagano unutra/napolje tokom izoštravanja, čak

i ako imate postavljen filter, nećete imati eksterno pomeranje i neće se rotirati. Dobro je zaštićen od uticaja prašine i vlage, ima prozorčić sa skalom označenih udaljenosti. Zahvaljujući USM motoru, izoštravanje je vrlo brzo, tiho i tačno, a moguće je i direktno ručno izoštravanje bez prebacivanja u manualni režim. Centar kadra na celom rasponu žižne daljine i za sve otvore blende kod ovog objektivu daju fotografije ujednačene oštine, dok su na ivicama punog kadra pri najširem uglu (žižnoj daljini od 17 mm) i maksimalnom otvoru blende ivoce, umekšane. Ako zaustavite otvor blende na f/5,6, nivo izoštrivosti je vrlo dobar na celoj površini kadra. Boje i kontrasti su vrlo dobri, hromatska aberacija skoro da se ne može ni uočiti. Burasta distorzija je jače izražena za žižnu daljinu od 17 mm, dok za 24 mm gotovo da je nema.

NIKON AF-S DX NIKKOR 10-24 MM F/3,5-4,5G ED

Ovo je relativno mali objektiv namenjen korisnicima D-SLR fotoaparata sa DX formatom senzora u poređenju s njegovim najbližim FX ekvivalentom. Ima prošireni raspon žižne daljine od 10 do 24 mm, što je ekvivalentno vidnom uglu objektivu sa žižnom daljinom od 15 do 36 mm za format od 35 mm. Napravljen je od kvalitetne plastike i ima metalni bajonet. Prsten za zumiranje je dosta širok i udoban za korišćenje, a prilikom zumiranja malo se menja dužina objektivu i najduži je za žižnu daljinu od 24 mm. Ima SWM motor koji radi odlično jer je izoštravanje izuzetno brzo i tiho, a moguće je i direktno ručno izoštravanje, bez prebacivanja u manualni režim, jer poseduje prsten za ručno izoštravanje. Ima

skalnu s postavljenim udaljenostima, a oko bajoneta ima gumeni prsten koji sprečava prodor vlage i nečistoća u fotoaparat. Kada je u pitanju optički kvalitet, on je na svim žižnim daljinama pokazao impresivne karakteristike. Primetna je malo slabija oštrina s maksimalnim otvorom blende na žižnim daljinama od 10 mm, ali ako blendu postavite na f/8, dobijate maksimalnu ujednačenost između centralnih i perifernih delova snimljenih fotografija. Dispersija je na nivou ostalih objektivu u ovoj klasi, a vinjetiranje i hromatska aberacija malo su vidljivi s maksimalnim otvorom blende i za žižnu daljinu od 10 mm. Uz objektiv se dobijaju senilo i torbica.

NIKON AF-S DX NIKKOR 12-24 MM F/4G ED-IF

Ovaj objektiv je prvenac iz DX serije i pokriva žižnu daljinu od 12 do 24 mm, koja odgovara vidnom uglu od 18 do 36 mm kod fotoaparata punog formata senzora od 35 mm, a koji je i dalje u "Nikonovoj" ponudi. Svetlosna jačina objektivu je fiksna i iznosi f/4, a kao što mu slovo "G" u nazivu označava, ne poseduje prsten za blendu. Kvalitet snimljenih fotografija sa žižnom daljinom od 12 mm i s maksimalnim otvorom blende daje nešto lošije rezultate na ivicama, dok je s ostalim otvorima blende i s većim žižnim daljinama kvalitet

dobijenih fotografija odličan. Zahvaljujući dobrom antirefleksnom sloju na sočivima, uz korišćenje senila pruža mogućnost lagodnog fotografisanja u kontra-svetlu jer se veoma retko pojavljuju neželjeni refleksi. Kvalitet izrade je odličan, a rukovanje dobro zahvaljujući širokim prstenovima za zumiranje i ručno izoštravanje, a ugrađeni SWM motor (Silent Wave Motor) omogućava brzo i tiho izoštravanje. Sva sočiva i elementi objektivu kreću se lagano unutra, pa čak i ako postavite filter, nećete imati eksterno pomeranje i on neće rotirati.

NIKON AF-S NIKKOR 14-24 MM F/2,8G ED

Nekada se za ekstremni vidni ugao žižne daljine od 14 mm morao kupovati dodatni fiksni objektiv, ali to se s pojavom ovog objektivu promenilo i on je postao nezamenljiv pratilac svakog profesionalca. Objektiv je mase od 970 g i robustne je konstrukcije. Ima veliko ispućeno prednje sočivo, karakteristično za sve ekstremne širokougaoe objektivu. Senilo je njegov sastavni deo, a zbog ispućenog prednjeg sočiva nema navoj za filter. Objektiv odlično leži u ruci, prstenovi za zumiranje i ručno izoštravanje imaju dobru poziciju i dovoljno su široki, a njihovo kretanje je glatko. Jedna od izuzetnih stvari koju imaju svi novi "Nikonovi" objektivu jeste gumeni

prsten oko bajoneta koji sprečava prodor čestica prašine i prljavštine u fotoaparat. Ovaj objektiv ima "Nikonov" SWM motor koji radi odlično jer je izoštravanje izuzetno brzo i tiho, a moguće je i direktno ručno izoštravanje bez prebacivanja u manualni režim. Daje neverovatne rezultate kada su u pitanju oštrina i kvalitet snimljenih fotografija na svim žižnim daljinama, na svim otvorima blende, čemu bi mogli da mu pozavide i najkvalitetniji objektivu s fiksnom žižnom daljinom. Imaju skoro ujednačenu oštrinu, kako u centru, tako i po uglovima slike, i dobar kontrast na celom kadru, a reprodukcija boja je odlična.

NIKON AF-S NIKKOR 16-35 MM F/4G ED VR

Jedinstven je zato što ima stabilizaciju slike (VR), što do sada objektivu s ovim rasponom nisu imali i pristupačniji je za profesionalce. Konstrukcija objektivu je u potpunosti nova, a sam izgled ne odaje da je reč o širokougaoi zum objektivu. Kretanje sočiva kod izoštravanja i zumiranja obavlja se unutar samog objektivu i nema nikakvih spoljnih kretanja. Prstenovi za izoštravanje i zumiranje dobro su pozicionirani, dovoljno su široki i dobri za korišćenje. Ima i gumeni prsten oko bajoneta koji sprečava da u fotoaparat prodiru vlaga i čestice prašine. Kontrolni deo objektivu, na bočnoj strani, poseduje dva prekidača za izbor načina izoštravanja

i uključivanje stabilizatora slike. Izoštravanje je brzo i tiho zahvaljujući ugrađenom SWM motoru, a moguće je i direktno ručno izoštravanje, bez prebacivanja u manualni režim. Optička konstrukcija sadrži nanokristalni premaz sočiva za borbu protiv unutrašnjih refleksija i stvaranja "duhova" i odblesaka na fotografijama. Snimljene fotografije imaju ujednačenu oštrinu u centru kao i u uglovima kadra. Razlika u oštini između centralnih i perifernih delova snimljenih fotografija zaista je minimalna, fotografije imaju visok kontrast u najrazličitijim uslovima snimanja.

NIKON AF-S NIKKOR 17-35 MM F/2,8D ED-IF

Pripada "staroj gardi" koju je "Nikon" zadržao u ponudi još od 1999. godine. Zadobio je simpatije mnogih korisnika i pored današnjih, po mnogo čemu modernijih i boljih objektiv. Napravljen je u potpunosti po meri profesionalaca: s metalnim telom, gumenim prstenovima za zumiranje i ručno izoštravanje, koji su dovoljno široki i udobni za korišćenje. Dimenzije tokom izoštravanja i zumiranja se ne menjaju, a za brzo i tiho izoštravanje koristi SWM motor. Ima i mogućnost direktnog ručnog izoštravanja bez prebacivanja prekidača u M-položaj. Na ovom objektivu nalazi se i skala s postavljenim udaljenostima, kao i prsten za blendu, koji je u potpunosti izostavljen kod nove generacije G-serije objektiv. Na taj način, ako imate neki stari

manuelni fotoaparati koji koristi film, možete ga bez problema koristiti. Koristi filtar prečnika od 77 mm, uz njega se dobijaju senilo i torba u obliku malog kofera. Pored toga što se dosta toga promenilo u načinu konstruisanja objektiv i korišćenju novih materijala, ovaj objektiv ni po čemu ne zaostaje kada je u pitanju kvalitet snimljenih fotografija. To praktično znači da dobar objektiv, ako se čuva, može da nadživi puno fotoaparata. Centralna oštrina je odlična, pri maksimalnom otvoru blende od f/2,8 primetan je blagi pad oštrine na ivicama kadra, ali se popravlja već za otvor blende od f/5,6. Distorzija je primetna za žižnu daljinu od 17 mm, a vinjetiranje se javlja na žižnoj daljini od 35 mm i to pri maksimalnom otvoru blende.

NIKON AF-S NIKKOR 18-35 MM F/3,5-4,5G ED

Kako su fotoaparati s punim formatom senzora od 35 mm postali sve popularniji i povoljniji za širi krug korisnika, tako je potreba za kvalitetnim i jeftinijim objektivom postala veća. Najnoviji "Nikonov" objektiv od svega 385 g napravljen je od kvalitetne plastike, a jedan od razloga zašto je jeftiniji jeste maksimalni otvor blende od f/3,5 za žižnu daljinu od 18 mm, ili f/4,5 za žižnu daljinu od 35 mm. Ima metalni bajonet s gumenim zaštitnim prstenom koji treba da spreči prodor prašine i vlage u telo fotoaparata.

Autofokus je brz i tih, zahvaljujući SWM motoru, a široki prsten, za ručno izoštravanje blizu kraja objektiv, omogućava direktno ručno izoštravanje. Zumiranje je glatko, a tom prilikom se ne menja veličina objektiv. Oštrina je dosta ujednačena za sve žižne daljine, i na maksimalnom otvoru blende i na ivicama kadra, ali najbolji rezultati postižu se za otvore blende od f/5,6 do f/8. Hromatska aberacija dobro je kontrolisana, ali je nešto izraženija distorzija za žižnu daljinu od 18 mm.

PENTAX SMC DA 12-24 MM F/4,0 ED AL(IF)

Kao što se može primetiti, ovaj objektiv je, takođe, nastao kao plod saradnje između firmi "Pentax" i "Tokina". Međutim, dva objektiv nisu u potpunosti identični i vide se razlike u spoljnom izgledu. Osim toga, "Pentax" koristi vlastiti "SMC" premaz objektiv. Poput ostalih "Pentax" DA tipa objektiv, namenjen je isključivo za D-SLR fotoaparate manjeg senzora od formata od 35 mm, koje "Pentax" isključivo ima, te pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 18 do 36 mm za pun format senzora. Kvalitet izrade je dobar zahvaljujući kombinaciji dobro obrađenih metalnih i plastičnih delova, a prsten za zumiranje, kao i relativno mali prsten za ručno izoštravanje rade glatko i prigušeno. Tokom zumiranja malo se

menja veličina objektiv i on je najkraći na sredini raspona, ali se prednji element ne okreće, što olakšava korišćenje polarizacionog filtra. Tipično za većinu "Pentax" objektiv, on nema unutrašnji AF motor, a oslanja pogon preko spojnice s fotoaparatom, tako da je izoštravanje malo bučnije, a zahvaljujući "Quick-Shift Focus Systemu" ručno izoštravanje je moguće odmah nakon automatskog izoštravanja. Daje prilično impresivne rezultate kada je u pitanju kvalitet snimljenih fotografija. Oštrina između centralnih i perifernih delova dosta je ujednačena, hromatska aberacija malo je vidljiva, a i distorzija je u granicama ostalih objektiv u ovoj klasi.

PENTAX SMC DA 10-17 MM F/3,5-4,5 ED(IF) FISHEYE ZOOM

Dizajniran je isključivo za D-SLR fotoaparate sa senzorom manjim od formata 35 mm. Specifičan je i po tome što je ovo zum objektiv, a vidni ugao od 180 stepeni ima jedino na žižnoj daljini od 10 mm, dok na žižnoj daljini od 17 mm pokriva vidni ugao od 100 stepeni. Napravljen je u kombinaciji

metalnih i plastičnih delova, konstrukcija objektiv je kompaktna, prsten za zumiranje je dovoljno veliki, a senilo je sastavni deo objektiv. Objektiv istih karakteristika i skoro identičnog izgleda ima i "Tokina".

SIGMA 8-16 MM F/4,5-5,6 DC HSM

Nudi ekstremnu žižnu daljinu od 8 mm i namenjen je isključivo D-SLR fotoaparata APS-C veličine senzora, na kojima pokriva vidni ugao oko 121,2 stepena, u zavisnosti od tačne veličine senzora koji vaš sistem ima. Kvalitetno je izrađen i to uglavnom od čvrstih metalnih delova i kvalitetne plastike. Dva prstena, za ručno izoštravanje i zumiranje, glatko se kreću i veoma su ugodni za korišćenje. Fizička dužina objektiv ostaje konstantna, bez obzira na promenu položaja zuma i kretanja sočiva za izoštravanje. "Sigma" ima HS motor koji je vrlo brz i gotovo nečujan, a kod njega je moguće

direktno ručno izoštravanje. Senilo je sastavni deo ovog objektiv i nije moguće koristiti filtre. Jedina mogućnost korišćenja filtra prečnika 72 mm jeste s prstenastim adapterom koji se dobija uz objektiv. Tada, u zavisnosti od žižne daljine, postoje manji ili veći delovi zatamnenih ivica. Pohvalno je i to što uz objektiv dobijate i kvalitetnu torbicu. Daje vrlo oštre fotografije na celom rasponu kadra kada se blenda zatvori na f/8. Najveći problem mogu biti vinjetiranje i blaga hromatska aberacija pri maksimalnom otvoru blende, ali lek za njeno nestajanje jeste zatvaranje otvora blende.

SIGMA 10-20 MM F/3,5 EX DC HSM

"Sigma" je uvek imala atraktivne širokougaone objektiv po prihvatljivoj ceni. Ovaj objektiv je replika dobro poznatog i popularnog objektiv Sigma 10-20 mm F4-5,6 EX DC HSM / EX DC za APS-C format senzora koji sada nudi veću svetlosnu jačinu od f/3,5 na celom rasponu žižne daljine. Naravno, veći otvor blende znači da objektiv postaje teži, veći i skuplji. Pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 15 do 30 mm za pun format senzora. Izrađen je kvalitetno, od plastike i metala, i izgleda kao i ostali "Sigmini" EX objektiv. Prstenovi za zumiranje i ručno izoštravanje imaju lagano prigušeno kretanje, a

zahvaljujući HSM motoru izoštravanje je tiho i dosta brzo. Moguće je i direktno ručno izoštravanje bez potrebe prebacivanja u manualni režim rada. Objektiv izlazi malo kod zumiranja i najkraći je na žižnoj daljini od 15 mm, ali se prednji deo ne rotira, pa korišćenje polarizacionog filtra neće predstavljati nikakav problem. Međutim, zahteva, korišćenje skupih filtera prečnika 82 mm. Pokazuje izraženu distorziju što je i tipično za ultraširoke zum objektiv. Ima odličnu centralnu oštrinu na celom rasponu i nešto slabiju perifernu, za maksimalni otvor blende, koja se popravlja ako se blenda malo "zavrne".

MONARCH
10x42 DCF WP

PROSTAF 7
8x42 WP

SPORTER EX
10x50 WP

ODISEJ BI POŽELEO OVAKAV DVOGLED

Nikon pomorski dvogledi pružaju novu prednost vašem nautičkom uživanju. Čudesan svet oko sebe gledaćete onako kako ga ni najveći pomorski avanturisti nisu mogli videti, jer sočiva imaju specijalne višeslojne premaze koji daju maksimalno jasnu sliku, dok je telo dvogleda posebno zaštićeno gumenim oklopom, otpornim na morsku vodu. Ali to nije sve, jer vam nudimo i više od toga. Pre nego što vaša odiseja počne, izaberite model sa ugrađenim kompasom i stabilizacijom slike za mirno osmatranje, čak i na uzburkanom moru. Pravi avanturisti izabraće neki od specijalnih modela Action serije. Koji god da izaberete, nećete pogrešiti. Posejdon bi se složio sa vašim izborom.

REFOTB Ekskluzivni uvoznik i distributer
www.refot.com Pčinjska 17, 11 000 Beograd
e-mail: info@refot.com Tel: +381 11 30 87 004 Fax: +381 11 78 60 234

Nikon Sport Optics

SIGMA 10-20 MM F4-5,6 EX DC HSM

Dobro poznat i popularan širokougaoni zum nudi odličan balans između kvaliteta i novca koji je potrebno izdvojiti za njega. Ima promenljivi maksimalni otvor blende od f/4 za žižnu daljinu od 10 mm, ili f/5,6 za žižnu daljinu od 20 mm. Pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 15 do 30 mm za pun format senzora. Objektiv je izrađen kvalitetno od plastike i metala i izgleda kao i ostali "Sigmini" EX objektiv. Prstenovi za zumiranje i ručno izoštravanje kreću se lagano i glatko. Ima ugrađen HSM motor koji omogućava

tiho i brzo izoštravanje, a moguće je i direktno ručno izoštravanje. Dimenzije objektiv malo se menjaju prilikom zumiranja, ali se prednji deo ne rotira, pa korišćenje polarizacionog filtra neće predstavljati nikakav problem. Koristi filtre prečnika 77 mm, a s njim se dobijaju torba i senilo. Slično kao i kod njegovog skupljeg kolege, ima izraženu distorziju, dobru centralnu oštrinu i slabiju perifernu oštrinu za maksimalni otvor blende. Rezultati se poboljšavaju kada se fotografiše s manjim otvorima blende.

SIGMA 12-24 MM F4,5-5,6 II DG HSM

Ovo je druga generacija ultraširokih zum objektiv i namenjena je korisnicima fotoaparata sa punim formatom senzora koji možda nije savršen, ali je prihvaćen jer gotovo nijedan objektiv ne nudi eksterni vidni ugao za pun format senzora od 35 mm. Napravljen je po profesionalnim "Sigma" standardima, u kombinaciji plastike i metala, a konstrukcija objektiv je robustna i teško je ne primetiti veliko ispušeno prednje sočivo karakteristično za sve ekstremne širokougaone objektiv. Senilo je njegov sastavni deo, a zbog ispušćenog prednjeg sočiva nema navoj za filter. Ima promenljivi maksimalni otvor blende, a prstenovi za zumiranje i izoštravanje su dovoljno široki, možda daju malo veći otpor pri korišćenju, ali su udobni za rad. Tipično za većinu "Sigmini" objektiv, AF mehanizam oslanja se na HSM motor, koji omogućava brzo i gotovo nečujno

izoštravanje, a ima i skalnu s udaljenostima. Jedina mogućnost korišćenja filtra prečnika 77 mm je s prstenastim adapterom koji se dobija uz objektiv, ali onda, u zavisnosti od žižne daljine, postoje manji ili veći delovi zatamnjenih ivica, a pohvalno je da uz objektiv dobijate i kvalitetnu torbicu. Nova verzija objektiv doživela je blagi napredak. Distorzija i hromatska aberacija manje su i mogu se lako korigovati kada se obrađuje fotografija snimljena u raw formatu jer Adobe Lightroom ili Camera Raw imaju već ugrađene profile za ovaj objektiv. Oštrina je dobra u centru, ali su fotografije nešto mekše na periferiji kod punog otvora blende, ali ako ga upotrebljavate na fotoaparatu sa APS-C formatom senzora, razlika u oštrini između centralnih i perifernih delova fotografije je manja.

TAMRON SP AF 10-24 MM F3,5-4,5 DI II

Širokougaoni zum objektiv Tamron SP 10-24 mm je kompaktan, lagan i predstavlja poslednju generaciju objektiv namenjenih isključivo digitalnim fotoaparatu sa manjim sensorom od klasičnog formata od 35 mm. Kvalitet izrade je prosečan i nudi samo svetlosnu jačinu u rasponu od f/3,5 do f/4,5, zavisno od žižne daljine. Oba prstena za ručno izoštravanje i zumiranje imaju glatko kretanje s blagim otporom. Na prstenu za izoštravanje označena je skala s udaljenostima. Autofokus je brz, ali jedino opšti utisak kvari nešto bučniji rad, pogotovo kada treba da pređe čitav opseg. Prednji

deo objektiv izlazi malo kada se zumira, najkraći je na žižnoj daljini od 14 mm, a kretanje tubusa je vrlo solidno i nema ljuljanja. Prednji deo objektiv ne rotira prilikom fokusiranja, tako da nema smetnji kada se koristi polarizacioni filter. Kada su u pitanju optičke karakteristike, tu ovaj objektiv prijatno iznenađuje. Ima nizak nivo vinjetiranja za ceo opseg otvora blende i žižnih daljina, hromatska aberacija je neprimetna, a distorzija je dobro kontrolisana i nešto izraženija na 10 mm. Kvalitet snimljenih fotografija je u većini situacija dobar, pogotovo u centralnim delovima fotografije.

TOKINA AT-X AF 11-16 MM F2,8 PRO DX II

Raspoloživ je za "Canonove", "Nikonove" i "Sony" digitalne SLR fotoaparate i nudi vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 16,5 do 24 mm za fotoaparat formata senzora od 35 mm, ali s maksimalnim otvorom blende od f/2,8 u celom rasponu. Trenutno ne postoji nijedan proizvođač koji ima takav objektiv za APS-C format senzora. Kompaktan je i lagan, kvalitet izrade je dobar i napravljen je od kvalitetne plastike s crnom završnom teksturom i metalnim bajonetom. Pomeranjem prstena za izoštravanje napred i nazad menja se između automatskog i ručnog načina izoštravanja na brz i intuitivan način.

Iako ovaj objektiv nema tihi ultrazvučni motor za izoštravanje kao drugi objektiv, autofocus je brz i dosta miran. Zumiranje je glatko, bez promene dimenzija objektiv, a koristi filtre prečnika 77 mm. Što se oštrine tiče, ovaj objektiv najbolje rezultate daje na žižnoj daljini od 11 mm, s maksimalnim otvorom blende f/2,8, gde je oštrina u centralnim delovima izvanredna, a i jasnoća prema ivicama dobra. S povećanjem žižne daljine dolazi do pada kvaliteta snimljenih fotografija s maksimalnim otvorom blende, ali poboljšanje je očigledno za otvor blende od f/8.

TOKINA AT-X AF 12-24 MM F/4 PRO DX II

Objektiv koji je po rasponu i svetlosnoj jačini isti kao "Nikonov" i "Pentaxov". Namenjen je isključivo digitalnim fotoaparatu sa APS-C formatom senzora. Svetlosna jačina objektiv je fiksna za ceo raspon žižne daljine i iznosi f/4. Pravi se u dve verzije, s "Canonovim" i "Nikonovim" bajonetom. Materijal od kog je napravljen i čitava konstrukcija objektiv deluju veoma ozbiljno. Prstenovi za zumiranje i izoštravanje su udobni, a udobnosti u radu doprinosi mogućnost jednostavnog prebacivanja iz autofokusnog u manuelni režim izoštravanja jednostavnim

povlačenjem prstena za izoštravanje ka sebi ili od sebe. U prozorčiću između dva prstena nalazi se i skala s postavljenim udaljenostima. Vinjetiranje kod ovog objektiv jedino je izraženije kod žižne daljine od 12 mm i s maksimalnim otvorom blende, a hromatska aberacija je neprimetna. Rezolucija je malo lošija od one koju imaju Nikon 12-24 mm i Tamron 10-24, ali je uravnotežena na celom rasponu i za sve otvore blende, a dobro su uravnotežene i centralna i periferna oštrina.

TOKINA AT-X AF 16-28 MM F/2,8 PRO FX

"Tokina" sada u ponudi ima dobru ponudu različitih objektiv, pa tako pored dva širokougaona zum objektiv, namenjena APS-C formatu senzora, nudi i objektiv koji je namenjen i za pun format senzora od 35 mm. Nudi neobičan raspon žižne daljine od 16 do 28 mm, s fiksnim maksimalnim otvorom blende f/2,8. Izrađen je veoma kvalitetno, kao što smo i navikli od Tokine. Napravljen je od vrlo kvalitetne plastike i metalnih delova i masivan je. Prednje sočivo mu je ispušeno, a senilo je sastavni deo ovog objektiv i nije moguće koristiti filter. Objektiv ima interni sistem fokusiranja, a fizička dužina objektiv ostaje konstantna unutar cevi objektiv. Prsten za izoštravanje radi vrlo glatko, dok je prsten za zumiranje nešto krući. Novina,

barem za "Tokina" objektiv, jeste da ima tiši motor koji omogućava brzo, tačno i relativno mirno, ali i ne toliko tiho izoštravanje. "Tokina" objektiv za prebacivanja između AF i MF režima rada koriste pomeranje prstena za izoštravanje napred i nazad. Ultraširokougaoni objektiv obično imaju znatnu količinu "buraste" distorzije, ali ova "Tokina" ima manje problema s njom. Primetna je na 16 mm, ali se znatno smanjila na 20 mm i skoro nestala na 24 mm i 28 mm. Objektiv daje najslabije rezultate pri maksimalnom otvoru blende od f/2,8, gde je centralni deo dobar, ali su uglovi uglavnom mekani. Zatvaranjem otvora blende kvalitet se poboljšava i maksimalne rezultate dobićete na blendi f/8.

Ne propustite AKCIJU

Učinite svaku sekundu života važnom uz SanDisk Extreme

Vreme nikad ne staje. Sa SanDisk Extreme Pro UHS-I memorijskom karticom fotografišite sa sigurnošću i dobićete snimke kakve baš želite. Snimite svaki trenutak sa performansama 16 puta bržim od obične memorijske kartice i video-zapis uz pomoć podrške za Full HD i 3D video snimanje. Kapacitet od 64GB će vam omogućiti da smestite na vašu karticu fotografije i video-zapise visoke rezolucije, snimljene fotoaparatom FX formata. Više nikada nećete propustiti momenat akcije.

16 PUTA BRŽA NEGO OBIČNA KARTICA

SanDisk
STORE YOUR WORLD IN OURS

www.SanDisk.com

© 2013 SanDisk Corporation. Sva prava zadržana. SanDisk, Store Your World i SanDisk Extreme su zaštitni znaci SanDisk Corporation, registrovani u SAD i drugim zemljama. SDXC logo je zaštitni znak za SD-3C, LLC. Drugi brendovi koji se ovde pominju služe samo u svrhu identifikacije i zaštitni su znaci drugih uglednih firmi.

*Do 95MB/sec brzina čitanja/pisanja. Zasnovano na internom testiranju, performanse mogu biti niže u zavisnosti od osnovnog uređaja. 1 megabajt MB= 1 miliona bita. Obična memorijska kartica nudi brzinu pisanja do 5MB/sec. Full HD video (1920x1080x30fps). HD i 3D video podrška mogu da se menjaju. Pogledajte: www.sandisk.com/HD 1 gigabyte (GB) = 1 billion bytes. Neki kapaciteti nisu dostupni za skladištenje podataka.

TOKINA AT-X AF10-17 MM F/3,5-4,5 DX FISHEYE

"Pentax" i "Tokina" su definitivno zajedno radili na ovom objektivu jer je optička konstrukcija oba objektivna identična, a razlikuju se samo malo u mehaničkoj izradi. Namenjen je samo za APS-C format senzora koji je 1,5 ili 1,6 puta manji od formata od 35 mm, a na raspolaganju je u verziji za "Canon" i "Nikon" D-SLR fotoaparate. Na žižnoj daljini od 10 mm pokriva vidni ugao od 180 stepeni,

a za žižnu daljinu od 17 mm ugao pokrivanja je 100 stepeni. Konstrukcija objektivna je solidna, senilo je sastavni deo objektivna. Kao i kod svih objektivna u ovoj kategoriji, na prednji deo nije moguće staviti filter, ali kod njega je ostavljena mogućnost da se na zadnjem delu stavljaju želatinski filteri, kao što je uobičajeno.

TOKINA AT-X AF17-35 MM F/4 PRO FX

Ovo je još jedan širokougaoni objektiv koji je "Tamron" namenio korisnicima punog formata senzora od 35 mm. Pokriva žižnu daljinu od 17 do 35 mm i ima fiksni maksimalni otvor blende od f/4. Po konstrukciji podseća na Tokina AT-X AF12-24 mm f/4 PRO DX II. Materijal od koga je napravljen i čitava konstrukcija objektivna deluju veoma ozbiljno. Prstenovi za zumiranje i izoštravanje su udobni, a udobnosti u radu doprinosi i mehanizam za jednostavno prebacivanje iz autofokusnog u manualni režim izoštravanja. To se postiže jednostavnim

povlačenjem prstena za izoštravanje ka sebi ili od sebe. U prozorčiću između dva prstena nalazi se i skala s postavljenim udaljenostima. Za vreme zumiranja fizička veličina celog objektivna ostaje konstantna, a prednji element se ne okreće. Ima ugrađen DC motor koji radi relativno mirno i brzo, ali grublje u odnosu na objektivne drugih proizvođača. Objektiv daje odličnu rezoluciju u središtu snimljene fotografije i s maksimalnim otvorom blende, a povećanje periferne oštine vidljivo je do blende f/11, a posle toga ponovo pada zbog difrakcije.

TEHNIČKI PODACI

MODEL	CANON EF 8-15 MM F/4L FISHEYE USM	CANON EF-S 10-22 MM F/3,5-4,5 USM	CANON EF 16-35 MM F/2,8L II USM	CANON EF 17-40 MM F/4L USM	NIKON AF-S DX NIKKOR 10-24 MM F/3,5-4,5G ED	NIKON AF-S DX NIKKOR 12-24 MM F/4G ED-IF	NIKON AF-S NIKKOR 14-24 MM F/2,8G ED	NIKON AF-S NIKKOR 16-35 MM F/4G ED VR	NIKON AF-S NIKKOR 17-35 MM F/2,8 ED-IF	NIKON AF-S NIKKOR 18-35 MM F/3,5-4,5G ED	PENTAX SMC DA 10-17 MM F3,5-4,5 ED (IF) FISHEYE ZOOM
Cena (sa PDV)*	160.950 din. (1.450 evra)	88.800 din. (800 evra)	172.050 din. (1.550 evra)	82.990 din. (747 evra)	94.990 din. (855 evra)	126.990 din. (1.144 evra)	199.990 din. (1.800 evra)	126.990 din. (1.144 evra)	209.990 din. (1.891 evro)	78.990 din. (711 evra)	66.600 din. (600 evra)
Bajonet	Canon EF	Canon EF-S	Canon EF	Canon EF	Nikon F					Pentax K	
Format senzora za koji je namenjen	APS-C i 35 mm	APS-C	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C	APS-C	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C
Žižna daljina	8-15 mm	10-22 mm	16-35 mm	17-40 mm	10-24 mm	12-24 mm	14-24 mm	16-35 mm	17-35 mm	18-35 mm	10-17 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	12,8-24 mm (1,6x)	16-35 mm (1,6x)	25,6-57,6 mm (1,6x)	27,2-64 mm (1,6x)	15-36 mm (1,5x)	18-36 mm (1,5x)	21-24 mm (1,5x)	24-33,5 mm (1,5x)	25,5-33,5 mm (1,5x)	27-33,5 mm (1,5x)	15-26 mm (1,5x)
Maksimalni otvor blende	f/4	f/3,5 (10 mm) f/5,6 (22 mm)	f/2,8	f/4	f/3,5 (10 mm) f/4,5 (24 mm)	f/4	f/2,8	f/4	f/2,8	f/3,5 (18 mm) f/4,5 (35 mm)	f/3,5 (10 mm) f/4,5 (17 mm)
Minimalni otvor blende	f/22	f/22 (10 mm) f/29 (22 mm)	f/22	f/22	f/22 (10 mm) f/29 (24 mm)	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22 (18 mm) f/29 (35 mm)	f/22 (10 mm) f/32 (17 mm)
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	14 / 11	13 / 10	16 / 12	12 / 9	14 / 9	11 / 7	14 / 11	17 / 12	13 / 10	12 / 8	10 / 8
Broj lamelica blende	7	6	7	7	7	7	9	9	9	7	7
Informacija o rastojanju	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da
Stabilizator slike	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	da	ne	ne	ne
Minimalna daljina izoštravanja	0,15 m	0,24 m	0,28 m	0,28 m	0,24 m	0,3 m	0,28 m	0,28 m	0,28 m	0,28 m	0,14 m
Prečnik filtra	zadnji nosač	77 mm	82 mm	77 mm	77 mm	77 mm	-	77 mm	77 mm	77 mm	-
Senilo	EW-77 (samo za 15 mm)	EW-83E	EW-88	EW-83E	HB-23	HB-23	ugrađeno	HB-23	HB-23	HB-66	-
Dimenzije / masa	78,5 x 83 mm / 540 g	83,5 x 89,8 mm / 385 g	88,5 x 111,6 mm / 640 g	83,5 x 96,8 mm / 500 g	82,5 x 87 mm / 460 g	82,5 x 90 mm / 485 g	98 x 31,5 mm / 970 g	82,5 x 125 mm / 685 g	82,5 x 106 mm / 745 g	83 x 95 mm / 385 g	68 x 71,5 mm / 320 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac, senilo i mekana futrola	prednji i zadnji poklopac i senilo
Informacije	www.canon.rs				www.nikon.rs ; www.refot.com					www.pentax.eu	

* Cene su okvirne i podložne promenama

SONY DT 11-18 MM F4,5-5,6

Ovaj širokougaoni zum objektiv namenjen je korisnicima Sony D-SLR i SLT fotoaparata s manjim APS-C formatom senzora. Pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 16,5 do 24 mm i ima promenljivi otvor blende. Dimenzije objektivna su kompaktne, a napravljen je od kvalitetne plastike s metalnim bajonetom. Prsten za zumiranje dosta je širok i udoban za korišćenje, a prilikom zumiranja

ne menja se ukupna dužina objektivna. Kao i kod drugih "Sony" objektivna, automatski izoštravanje pokreće konvencionalni motor, koji je dosta brz. S obzirom na cenu, kvalitet fotografija je dosta dobar, a primetno je blago izobličenje. Blaga hromatska aberacija i problem nedostatka oštine s maksimalnim otvorom blende može se popraviti zatvaranjem blende.

SONY 16-35 MM F2,8 ZA SSM VARIO-SONNAR T*

Što se tiče njegovog raspona žižne daljine, može se zaključiti da je prvenstveno namenjena D-SLR fotoaparata s punim formatom senzora od 35 mm, ali se može koristiti i na onim fotoaparata koji imaju manji senzor. Konstrukcija objektivna zasniava se na kvalitetnim plastičnim i metalnim delovima, koji doprinose da objektiv izgleda više nego ozbiljno i robustno. Fizička dužina objektivna se ne menja, a prstenovi za ručno izoštravanje i zumiranje rade

glatko. Koristi SSM motor ("Super-Sonic Motor") koji radi vrlo brzo i tačno, a moguće je i direktno ručno izoštravanje u DMF ("Direct Manual Focus") režimu rada, kada se pojedinačno izoštrava. Objektiv je najupotrebljiviji na žižnoj daljini od 16 mm, gde je centralna rezolucija i s maksimalnim otvorom blende odlična, ali za ujednačenije rezultate iznad blende f/4 situacija se popravlja.

MODEL	PENTAX SMC DA 12-24 MM F4,0 ED AL (IF)	SIGMA 8-16 MM F4,5-5,6 DC HSM	SIGMA 10-20 MM F3,5 EX DC HSM	SIGMA 10-20 MM F4-5,6 EX DC HSM	SIGMA 12-24 MM F4,5-5,6 II DG HSM	TAMRON SP AF10-24 MM F/3,5-4,5 DI II	TOKINA AT-X AF10-17 MM F/3,5-4,5 DX FISHEYE	TOKINA AT-X AF11-16 MM F/2,8 PRO DX II	TOKINA AT-X AF12-24 MM F/4 PRO DX II	TOKINA AT-X AF16-28 MM F/2,8 PRO FX	TOKINA AT-X AF17-35 MM F/4 PRO FX	TOKINA AT-X AF17-35 MM F/4 PRO FX	SONY DT 11-18 MM F4,5-5,6	SONY 16-35 MM F2,8 ZA SSM VARIO-SONNAR T*
Cena (sa PDV)*	111.000 din. (1.000 evra)	73.990 din. (666 evra)	69.990 din. (630 evra)	59.990 din. (540 evra)	82.990 din. (747 evra)	53.835 din. (485 evra)	72.150 din. (650 evra)	66.600 din. (600 evra)	55.500 din. (500 evra)	99.900 din. (900 evra)	77.700 din. (700 evra)	83.250 din. (750 evra)	222.000 din. (2.000 evra)	
Bajonet	Pentax K	Nikon F, Canon EF-S, Pentax K, Sony a, Sigma				Nikon F, Canon EF, Sigma	Nikon F, Canon EF-S, Pentax, Sony a	Nikon F, Canon EF	Nikon F, Canon EF	Nikon F, Canon EF	Nikon F, Canon EF	Nikon F, Canon EF	Nikon F, Canon EF	Sony a
Format senzora za koji je namenjen	APS-C	APS-C	APS-C	APS-C	APS-C i 35 mm	APS-C	APS-C	APS-C	APS-C	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C	APS-C i 35 mm
Žižna daljina	12-24 mm	8-16 mm	10-20 mm	10-20 mm	12-24 mm	10-24 mm	10-17 mm	11-16 mm	12-24 mm	16-28 mm	17-35 mm	17-35 mm	11-18 mm	16-35 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	18-36 mm (1,5x)	12-24 mm (1,5x), 12,8-25,6 mm (1,6x)	15-30 mm (1,5x), 16-32 mm (1,6x)	18-36 mm (1,5x), 19,2-38,4 mm (1,6x)	18-36 mm (1,5x), 19,2-38,4 mm (1,6x)	15-36 mm (1,5x), 16-36 mm (1,6x)	15-25,5 mm (1,5x), 17,6-25,6 mm (1,6x)	16,5-24 mm (1,5x), 17,6-25,6 mm (1,6x)	18-36 mm (1,5x), 19,2-38,4 mm (1,6x)	25-42 mm (1,5x), 25,6-44,8 mm (1,6x)	25,5-52,5 mm (1,5x), 27,2-56 mm (1,6x)	25,5-52,5 mm (1,5x), 27,2-56 mm (1,6x)	16,5-24 mm (1,5x)	25-52,5 mm (1,5x)
Maksimalni otvor blende	f/4	f/4,5 (8 mm) f/5,6 (16 mm)	f/3,5	f/4 (10 mm) f/5,6 (20 mm)	f/4,5 (12 mm) f/5,6 (24 mm)	f/3,5 (10 mm) f/4,5 (24 mm)	f/3,5 (10 mm) f/4,5 (17 mm)	f/2,8	f/4	f/2,8	f/4	f/4	f/4,5 (11 mm) f/5,6 (18 mm)	f/2,8
Minimalni otvor blende	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	13 / 11	15 / 11	13 / 10	14 / 10	17 / 13	12 / 9	10 / 8	13 / 11	13 / 11	15 / 13	13 / 12	13 / 12	15 / 12	17 / 13
Broj lamelica blende	7	7	7	6	6	7	6	9	9	9	9	9	7	9
Informacija o rastojanju	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da
Stabilizator slike	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
Minimalna daljina izoštravanja	0,3 m	0,24 m	0,24 m	0,24 m	0,28 m	0,24 m	0,14 m	0,3 m	0,3 m	0,28 m	0,279 m	0,25 m	0,25 m	0,28 m
Prečnik filtra	77 mm	-	82 mm	77 mm	-	77 mm	-	77 mm	77 mm	-	82 mm	77 mm	77 mm	77 mm
Senilo	PH-RB177	ugrađeno	LH873-01	LH825-04	ugrađeno	AB001	ugrađeno	BH-77A	BH-777	ugrađeno	BH-82	BH-82	nema oznaku	nema oznaku
Dimenzije / masa	84 x 88 mm / 430 g	75 x 105,7 mm / 555 g	87,3 x 88,2 mm / 520 g	83,5 x 81 mm / 465 g	85 x 120,2 mm / 670 g	83 x 86,5 mm / 406 g	69,85 x 69,85 mm / 350 g	84 x 89,2 mm / 550 g	87,88 x 88,9 mm / 540 g	89,9 x 133,3 mm / 950 g	88,9 x 93,9 mm / 600 g	88,9 x 93,9 mm / 600 g	83 x 80,5 mm / 360 g	83 x 114 mm / 900 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i torba	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac i senilo
Informacije	www.pentax.eu	www.sigma-photo.co.jp/english ; www.zoomfoto.rs				www.tamron.eu	www.tokinalems.com					www.sony.rs		

APS

Advance Photo System

Piše Miroslav Nikoljačić

TEKST ZA OVAJ BROJ PRE BI SE UKLOPIO U RUBRIKU "PROPALE TEHNOLOGIJE", ALI KAKO TAKVA RUBRIKA U ČASOPISU NE POSTOJI, "UGURAĆEMO" JE NEKAKO, MAKAR I NEZASLUŽENO, U KOLEKCIONARSKO ČOŠE. NAPISAO SAM "NEZASLUŽENO", JER JE REČ O FOTOAPARATIMA SISTEMA KOJI SE POJAVIO PRAKTIČNO NEDAVNO (1996), PA BAŠ I NIJE NEKA KOLEKCIONARSKA TEMA. TRAJAO JE VRLO KRATKO: "KODAK" JE PRESTAO S PROIZVODNOM FOTOAPARATA 2004, A POSLE 2011. VIŠE NIKO NE PROIZVODI APS FILMOVE

APS kasete, koja je, u stvari, srce ovog formata, svojim nepravilnim oblikom, pomalo neobično deluje. Tako je konstruisana da se nikako ne može pogrešiti prilikom njenog ulaganja u fotoaparatu. Ta kasete ujedno je i stalno spremište APS filma. Iz nje on izlazi samo prilikom razvijanja ili izrade fotografija. Po završetku nekog od ovih procesa film se automatski vraća u svoju kasetu, što praktično znači da fotograf nikada ne vidi svoj film. Kasete na donjem delu ima oznake koje i fotografu, a i fotoaparatu, pokazuju njen status. Tako broj 1 uz pun krug pokazuje status neekspoziranog filma, broj 2 uz polukrug delimično ekspoziranog, 3 i X oznaka ekspoziranog, ali nerazvijenog filma, a broj 4 uz pravougaonik označava da je film razvijen. U vezi s oznakom "2" treba napomenuti da neki APS fotoaparati imaju višestruku mogućnost promene filma drugim tipom i u sredini rolne i ta oznaka namenjena je tom tipu fotoaparata.

KAKO JE I ZAŠTO NASTAO APS?

Sredinom poslednje decenije prošlog veka u oblasti klasične, analogne fotografije bilo je već sve izmišljeno. Uz filmove vrhunskog kvaliteta, na fotoaparate svih vrsta, pune elektronike i dobrih stakala, više nije imalo šta da se doda. S druge strane, digitalna fotografija bila je u povoju i trebaće joj još dosta vremena da zameni analognu i počne da "zarađuje". Kako je svaka stagnacija, u stvari, nazadovanje, u fotografskoj industriji pojavila se očajnička potreba za nečim novim što bi dalo veći podsticaj stvaranju profita. I tako, te 1996. godine stiglo je do, za ono vreme, velikog fotoafskog noviteta, APS fotoaparata i filmova. Svi poznati proizvođači odmah su se uključili u proizvodnju ovih fotoaparata, koji su dobili i svoja APS imena: "Futura" (Agfa), "APS Ixus" (Canon), "Nexia" (Fuji), "Advantix" (Kodak), "Revio" (Konica), "Vectis" (Minolta), "Nuvis i Pronea" (Nikon), "Newpic" (Olympus), "Efin" (Pentax), "Nano" (Rollei) itd.

ŠTA JE APS?

Advanced Photo System (napredni foto-sistem) – APS jeste sistem filma u posebnim kasetama za snimanje isto tako odgovarajućim APS fotoaparatom. APS film je širok 24 mm, ima tri dužine, u zavisnosti od 15, 25 ili 40 snimaka, za koliko je predviđen. Tri formata mogu se izabrati za snimanje ili izradu fotografija. Format H ima snimak veličine 30,2x16,7

APS FOTOAPARATI IZ MOJE KOLEKCIJE

Moram da priznam da mi u početku nisu bili zanimljivi. Onda mi je palo na pamet da bi oni mogli biti interesantni, pre svega zbog neobičnog pristupa fotografiji, na koji nismo naučili, kao i zbog zaista kratkog "života", koji će brzo biti zaboravljen. I tako sam za nekoliko meseci, na buvljacima, i uz trošak manji od desetak evra, kupio nekoliko APS fotoaparata. Prikazaću samo pet modela jer su se ostali zagubili negde u mojoj garaži. Zajednička crta svima svakako su automatsko snimanje i mali gabariti.

APS format stvoren je u, za njega, nesrećno vreme. Prvenstveno je bio namenjen širokoj publici u smislu "snimi i zaboravi". Bilo je i nekoliko pokušaja proizvodnje sofisticiranijih APS fotoaparata, ali ih je sve brz razvoj digitalne fotografije dokrajčio već u njihovoj ranoj mladosti. Za utehu, još gore od APS formata prošao je tzv. "disk film", koji više niko i ne pominje. Dužan sam, na kraju, i kratko obrazloženje o dve oprečne istine u ovom napisu, a u vezi s cenama APS fotoaparata. Prva istina odnosi se na zaista male pare koje sam potrošio nabavljajući ih. Onu (skuplju) istinu našao sam u kolekcionarskim katalogima iz kojih sam i uzimao podatke.

mm i daje odnos horizontalne i vertikalne strane 16:9. Format označen sa C daje snimak veličine 25,1x 16,7 mm, s odnosom strana 3:2, što je isto kao i kod filma od 35 mm. Panoramski efekat daje snimak s oznakom P, veličine 32x9,5 mm i odnosom strana 3:1. Željeni format određuje se na samom APS fotoaparatu prilikom snimanja i može da se menja za svaki snimak i takvu promenu pamti optičko/magnetna memorija filma koju printer, prilikom izrade fotografija "čita", i tako se dobija format fotografije koju je snimatelj podesio na fotoaparatu. Ovo, međutim, nije potpuno tačno. Na filmu će, naime, uvek biti zabeležen format H (najveći), a printeru se može dodatno dati komanda da "odradi" naknadno željeni format. To praktično znači da od jednog istog snimka možete dobiti finalnu sliku u sva tri formata. U prethodnom pasusu pomenuo sam optičko/magnetnu memoriju filma. Optičku koriste jednostavniji APS fotoaparati i ona radi na principu sličnom datumarima na analognim fotoaparatom, u kojima je mali izvor svetlosti osvetljavao deo filma beležeći na njemu potrebne podatke. Jednostavniji APS fotoaparati tako zapisuju na neekspozirane delove filma relativno mali broj podataka, uglavnom o odabranom formatu i broju snimka. Skuplji APS fotoaparati ostavljaju magnetni zapis na podlozi filma koja pruža mogućnost da se na nju ubace i dodatni podaci o elementima snimanja. Prilikom izrade fotografija printeri čitaju bilo koji od ova dva zapisa.

MINOLTA VECTIS 300 (1998)

Vectis 300 po svojim gabaritima, ali i mogućnostima, odaje najozbiljniji utisak među ovih pet APS fotoaparata. A "Minolta" je napravila preko 20 APS Vectisa. Sa zumom 5,7 – 9,8/24 – 70 mm, to je raspon skoro 3x, s elektronski kontrolisanim zatvaračem (ekspozicije od 8 s do 1/500 s), s najmanjom udaljenošću snimanja od 40 cm i blicem koji za osetljivost od ISO 200 osvetljava do 4,4 m, uz mogućnost automatskog DX podešavanja osetljivosti filma između ISO 25 i 3.200, i s potpuno metalnom konstrukcijom Vectis 300 bio bi poželjan fotoaparatu – samo da nije iz APS porodice. Dimenzije ovog fotoaparata su 97x62x32 mm, masa bez baterije CR2, kojom može da snimi desetak filmova, jeste 220 grama, a kolekcionarska vrednost modela je stotinak evra.

KONICA REVIO (1999)

"Konica" je napravila preko dvadeset modela APS fotoaparata. Potpuno metalna konstrukcija Revia, Konica zum 4 – 7,6/24 – 48 mm i programirani elektronski zatvarač daju mu naznake ozbiljnijeg fotoaparata ove klase. Težak je 126 grama, a vredi oko 60 evra.

CANON IXUS (1996)

Fabrika je napravila više APS modela s oznakom Eos i Ixus. U Americi je prodavan kao Elph, u Japanu pod imenom Ixy. Prvi Ixus je fotoaparatu neobičnog dizajna, sa zum objektivom 4,5 – 6,2/24 – 48 mm i automatskim ekspozicijama u rasponu od dve do 1/500 s. Može da snima APS filmovima osetljivosti već od ISO 25, optičko zum tražilo ima naznačenu AF površinu. LED oznaku spremnosti snimanja, kao i upozorenje na moguće vibracije. S filmom od ISO 100 u širokougaonom položaju objektivna fleš može da "dobaci" do tri metra. Gabariti su: 90x60x27 mm i 180 g bez baterije CR2 koju koristi. Kolekcionarska vrednost je oko 100 evra.

miniko@sezampro.rs

KODAK ADVANTIX (1999)

Interesantno je da je "Kodak", inače rekorder po broju modela proizvedenih fotoaparata, napravio samo dvadesetak APS modela, među kojima se AF Advantix T550 ubraja u skromnije. Ima fiksni objektiv Ektanar 3,5/28 mm i elektronski kontrolisani zatvarač, a njegov visoko uzdignut blic, smešten na poklopcu objektivu, automatski rešava neprijatan efekat crvenih očiju. Težina Advantixa bez baterije iznosi 120 grama, a kolekcionarska vrednost je pedesetak evra.

FUJIFILM NEXIA Q1 (2001)

Fabrika "Fuji" napravila je preko 40 tipova APS fotoaparata, koji su pored oznake Nexia koristili i druge nazive. Sama Nexia Q1 je jednostavan "plastikaner" okruglastog oblika, s objektivom 8/22 mm i elektronski kontrolisanim zatvaračem sa samo jednom ekspozicijom (1/100 s). Predviđena je za APS filmove osetljivosti između ISO 100 i 800. Pravljen je u srebrnoj, plavoj i oranž boji. Bez CR2 baterije njena masa je samo 125 grama, a kolekcionarska vrednost dvadesetak evra.

| MILENKO SAVOVIĆ

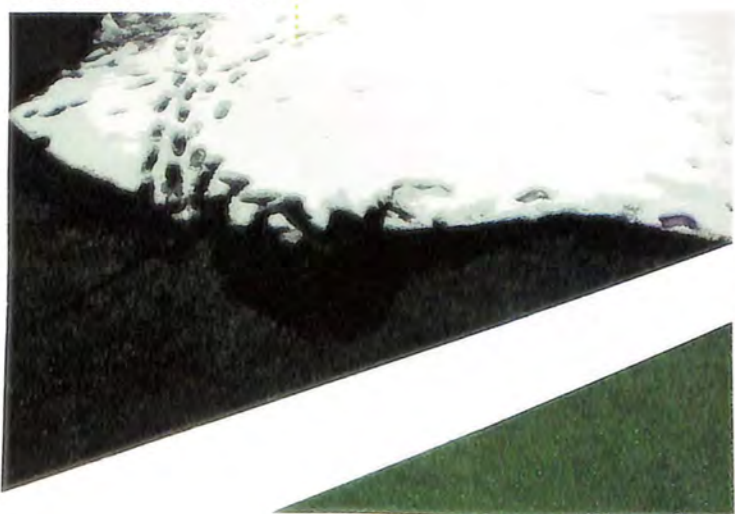

© MILENKO SAVOVIĆ. "Brodovi"

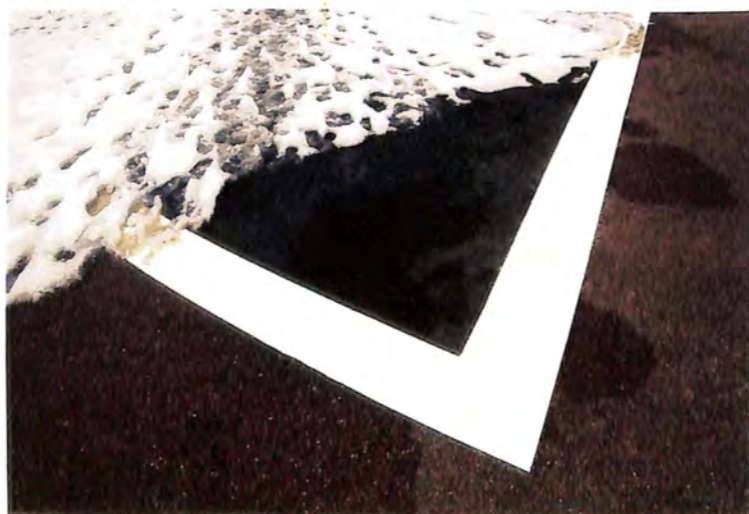
Igra i sklad MILENKO SAVOVIĆ **GEOMETRIJE**

SVI KOJI PRATE "DANE FOTOGRAFIJE" U ČAČKU ZNAJU DA JE MILENKO SAVOVIĆ NJIHOV NEIZBEŽAN DEO – JEDAN OD ORGANIZATORA, KREATOR VIZUELNOG IDENTITETA I DOBITNIK VIŠE NAGRADA. KAO ČLAN FOTO-KLUBA "ČAČAK", JOŠ OD KRAJA SEDAMDESETIH U JEDNAKOJ MERI RADIO JE NA SOPSTVENOM RAZVOJU, ALI I AFIRMACIJI FOTOGRAFIJE UOPŠTE **Piše Ivana Tomanović**

© MILENKO SAVOVIĆ. "Over line"

© MILENKO SAVOVIĆ. "Corner line"

© MILENKO SAVOVIĆ. "Labyrinth 4"

Školovan kao mašinski inženjer, ljubav prema kreativnom stvaralaštvu ispoljio je kroz profesiju grafičkog dizajnera i kroz svoju najveću pasiju – fotografiju. Zadržao je, ipak, "nagon za jasnom definicijom", koji se ogleda u preciznim kompozicijama, naglašenoj harmoniji, redu... skoro na nivou apstraktnog minimalizma. Ali fotografija mu je dala i mogućnost da poremeti dosadnu geometriju beskompromisne tačnosti, pa su slučajnost, greška i vizuelna transformacija jednako zastupljeni. Konačan proizvod je fotografija koja sadrži u sebi zakonitost matematike, ali formule za njeno "spravljanje" su promenljivog karaktera i zavise od autorovog mentalno-emotivnog stanja.

Neke od tih formula nastale su u klasičnoj laboratoriji, kada se Milenko Savović bavio "mračnim veštinama". Tada je rado i često kombinovao orto i panhromatske materijale (u negativskom i pozitivskom postupku), jer su davali beskrajne mogućnosti i rezultate. Satima je radio na jednoj fotografiji (papiru) i kada bi bio zado-

voljan rezultatom, više joj se nije vraćao. Tako mnoge fotografije postoje samo na unikatnom povećanju, pa su vremenom nestajale i Milenko ih danas uglavnom nema. Iako su mu zbog toga zamerali u Klubu, nije bio rad da "performans", koji s velikim zadovoljstvom izvođa u mračnoj komori, treba da ponovi još nekoliko puta da bi imao fotografije za izlaganje. Ističe da fotografija ne mora obavezno biti namenjena izlaganju jer svoje duhovne potrebe nekada potpuno ispuni dok stvara i ne oseća potrebu da delo obelodani.

Kada je shvatio da digitalna tehnika postaje dominantna i dostupna, jednostavno ju je prihvatio, a nekadašnju laboratoriju zamenio Photoshopom. Nastoji da ga koristi na sličan način kao i laboratoriju, samo je proces rada brži i lakši, a broj kopija neograničen. U meri i količini obrade vodi se sopstvenom etikom i smatra da nikakva "fotošopovska majstorija" neće od loše fotografije napraviti dobru. Ako sadržaja nema, Photoshop ga neće dodati.

© MILENKO SAVOVIĆ. "White line"

© MILENKO SAVOVIĆ. "Around line"

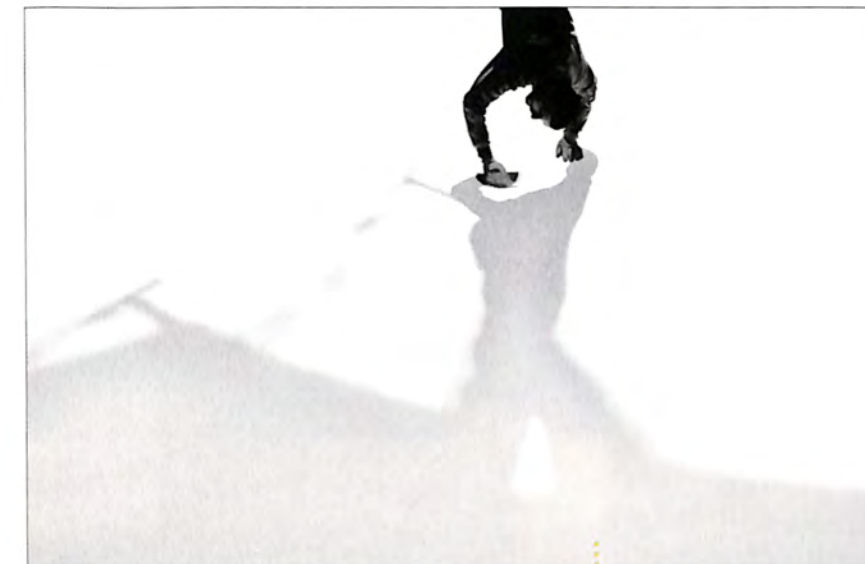

© MILENKO SAVOVIĆ, "Kvar"

© MILENKO SAVOVIĆ, "Plast"

© MILENKO SAVOVIĆ, "Jutarnji let za mesec"

© MILENKO SAVOVIĆ, "Akrobata"

© MILENKO SAVOVIĆ, "Nalet"

Naravno, ponekad se s nostalgijom seća "starih dobrih vremena" jer je suštinska promena u celoj toj digitalnoj priči preoblikovala svest o nastajanju fotografije. Kaže da je: "Danas potpuno izgubio naboj onog trenutka kada pritisnete okidač na svom fotoaparatu. Nekada ste imali 36 snimaka i proces koji je prethodio činu okidanja bio je mnogo potpuniji, razložitiji, kvalitetniji. Danas to pritisakanje ne donosi uzbuđenje i iščekivanje, neizvesnost, nadu... Nema jasnih granica, lako je izgubiti koncentraciju pa počnete da "skljocate" – u nadi da ćete nešto "ubosti".

Od dokumentarnosti do apstrakcije

Predložak Milenkovih fotografija uvek je dokumentaran. Često, međutim, nije zadovoljan ponuđenim, snimljenim kadrom. Nije mu dovoljno to što je uradio na terenu i dok snima retko ima jasnu viziju šta će od toga biti – nastati. To je delom i posledica sve većeg nedostatka vremena za ozbiljno posvećivanje motivu. Suštinski, snimljene fotografije predstavljaju svojevrsnu bazu sećanja i impresija koje tek treba da dožive svoju konačnu formu. Posle određenog vremena pristupa oplemenjivanju snimljenog ili traganju za nečim što možda postoji u prizorima "provučenim" kroz objektiv.

Zanimljivo je da ga to oplemenjivanje često odvede u crno-beli svet (prošlost nas definiše više nego što smo svesni), iako je svaki snimak u koloru. Nakon uobičajene obrade: tonske, kolorne, retuš, rekadriranje, kreće testiranje fotografije u crno-beljoj varijaciji. Ona najčešće tu i ostane.

© MILENKO SAVOVIĆ, "Linija 1 – Njhanje"

Dizajn i fotografija

Kao grafički dizajner, na pitanja dizajna odgovor traži u fotografijama – najčešće svojim. I dizajn i fotografija nalaze se u sferi vizuelne komunikacije, likovnosti i estetike, pa je ova veza neminovna. Milenko smatra da se svaka potreba za dizajnom može uspešno rešiti fotografijom uz adekvatno tipografsko rešenje. Treba biti uporan, pa takvo rešenje nametnuti kao najbolje, što nije uvek moguće u takozvanom provincijskom prostoru u kom deluje. To zahteva poverenje u dizajnera i širu svest o snazi i potencijalu fotografije u dizajnu.

© MILENKO SAVOVIĆ, "Prečice"

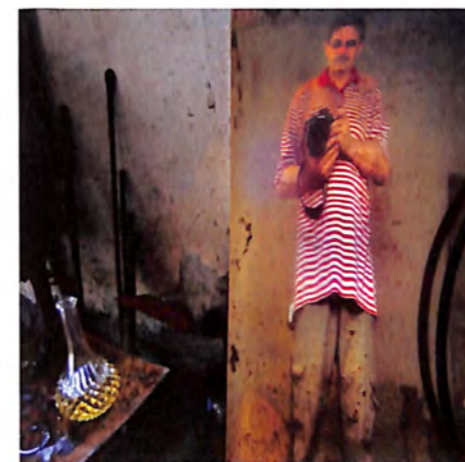
S druge strane, uticaj dizajna na fotografiju smatra zanemarljivim, iako mnoge njegove fotografije preuzimaju pročišćen i simbolički jezik medijske poruke. Kako sâm ističe: "Nedostatak fotografije u fotografiji neće popraviti ni dizajn ni Photoshop".

Pored profesije koja je usko vezana za fotografiju, članstvo u Foto-klubu "Čačak" za Milenka Savovića oduvek je bilo značajno. Klub ga je usmerio, oblikovao i terao na razvoj i usavršavanje poput brižnog roditelja, koji nenaletljivo, ali istrajno podržava svoje dete. Smatra da su i danas foto-klubovi izuzetno važni jer su jedina ostrvca opstanka fotografije i njene popularizacije. Oni su i dalje kvalitetno mesto okupljanja i svojevrsni društveni filter od šunda i kiča. Pozitivan uticaj na mlade ljude je nemejljiv, pa tako i Milenko znatan deo svog rada posvećuje upravo Foto-klubu i Danima fotografije u Čačku kao jednoj od najznačajnijih manifestacija fotografije kod nas. Uz znatniju podršku države sve bi se to moglo podići na mnogo viši nivo, ali čini se da ćemo morati da sačekamo neka lepša vremena.

Bez obzira na "sive" dane fotografije u kolornom svetu digitalnog čipa, Milenko Savović dobro balansira između obaveza i želja, profesije i hobija, datog i dobijenog, novog i starog. U budućnosti želi više da se okrene fotografisanju ljudi jer se, kako sâm kaže, malo umorio od te "tehničke discipline čistih linija i površina". A možda ga to duboko urezano sećanje na "stara dobra vremena" tera da, u ovaj hladni i otuđeni svet nula i jedinica, doda malo boje, pa makar ga posle u Photoshopu neutralisao dok ponovo ne dođe do svoje svedene crno-bele impresije o onom što čini ovaj naš mali, svakodnevni život.

O fotografu:

Rođen je 1952. godine u Čačku, gde živi i radi kao grafički dizajner u svojoj Grafičkoj radionici "ARTERA". U Foto-kino klubu "Čačak" od 1977. Član je UO Foto saveza Srbije... Njegova izlagačka aktivnost traje tridesetak godina. Učestvovao je na oko 200 izložbi u zemlji i inostranstvu i dobio 75 nagrada. Među važnijima su: nagrade na izložbama pod patronatom FIAP-a (zlatna medalja, srebrna medalja...), više nagrada na Danima fotografije u Srbiji, prva nagrada u temi eksperimentalna fotografija (Maribor, 2004), mnogobrojne nagrade za kolekcije i serije fotografija. Do sada je priredio dve samostalne izložbe, u Beogradu, 1997. i Čačku, 2009. godine. Učestvovao je na pripremi izložbe i monografije Branibora Debeljkovića "Prvih šezdeset pet godina", u organizaciji Umetničke galerije "Nadežda Petrović" (2001). Danas se skoro isključivo bavi dizajnom knjiga, a ostvario je dobru saradnju s ustanovama kulture u Čačku – Umetničkom galerijom "Nadežda Petrović", Gradskom bibliotekom "Vladislav Petković Dis", Narodnim muzejom u Čačku, Domom kulture...

© MILENKO SAVOVIĆ, "Linija 4 – Put za Atinu"

© MILENKO SAVOVIĆ, "Linija 2 – Vrhom planine"

Predavanje na temu "Nove fotografije ulice", predavač Ivana Tomanović.

Radionica dokumentarne fotografije, predavač Boogie.

Peti NOVI SAD Fotomaraton

PRAVE IDEJE OPSTAJU I RAZVIJAJU SE TOKOM VREMENA. PO PETI PUT NOVOSADSKI FOTOMARATON POKAZAO JE DA IZA SEBE IMA DOBRU IDEJU KOJA SE SVAKE GODINE MALO PROMENI I PRILAGODI VREMENU U KOM ŽIVIMO, A PRE SVEGA POTREBAMA UČESNIKA. PREDAVANJA, RADIONICE, ONLAJN KONKURSI, TAKMIČENJE... SVE SU TO AKTIVNOSTI KOJE OSMIŠLJAVA MARKETINŠKA AGENCIJA "ASPECT" – IDEJNI TVORAC I ORGANIZATOR FOTO-MARATONA

Piše Ivana Tomanović

Svake godine Fotomaraton karakteriše određena tema koja je postavljena kao zadatak učesnicima završnog takmičenja. Ove godine to je bila dokumentarna fotografija s naglaskom na fotografije ulice (Street Photography).

Ova dva žanra često se prepliću, ali imaju svoje specifičnosti i karakteristike. Za razliku od dokumentarne fotografije, koja je ograničena svojom svrhom da beleži i dokumentuje stvarnost i promovise određene socijalne situacije, urbana fotografija oslobođena je ovih stega, te je zato često iskrenija i tačnija u prezentovanju svakodnevice. Ove teme detaljno su analizirane na radionicama koje su održane neposredno pred takmičenje.

Predavanja i radionice

Predavanje na temu "Nove fotografije ulice" održala je Ivana Tomanović, 30. maja. Pored fokusa na fotografije ulice danas, dala je pregled razvoja dokumentarne fotografije. Sledećeg dana predavanje i radionicu imao je Boogie (Refoto br. 102), koji je karijeru napravio u Njujorku i to baš na impresivnim i dinamičnim fotografijama ulice. Pored toga, ima odlično iskustvo u radu s velikim klijentima jer je uspeo svoj način rada da integriše u komercijalni rad. Poslednja radionica održana je 1. juna. Vodio ju je Milan Živković, urednik Refoto časopisa, a tema je bila njegova uža specijalnost – Photoshop. Ova radionica praktično je zaokružila pripremu polaznika za takmičenje, jer su dobili teorijsko i praktično znanje, kako u domenu kreiranja ideje i stava prema određenoj temi, tako i o mogućem praktičnom

pristupu u fotografisanju i kasnije obradi fotografije. Zanimljivo je bilo i predavanje koje je održano kao predaktivnost Festivala, 29. maja, na temu "Autorska prava fotografa", koje je vodio Andreja Čivtelić iz Advokatske kancelarije "Bucković" u Beogradu.

Foto-konkurs

Na zvaničnom sajtu Fotomaraton od 15. aprila do 12. maja bio je otvoren onlajn foto-konkurs. Tokom četiri nedelje bile su aktuelne četiri teme: Arhitektura, Detalj, Kultura i Ulica. Sve pristigle fotografije objavljene su na sajtu, gde su posetioci mogli da glasaju za svoje favorite. U svakoj temi dodeljene su dve nagrade prema izboru publike i žirija, a pobednici su osvojili besplatno učešće na takmičarskoj manifestaciji Fotomaraton.

Prijavlivanje učesnika na Fotomaraton.

Učesnici završnog Fotomaraton takmičenja.

SNEŽANA LUKIĆ

Takmičenje i nagrade

Takmičenje je održano 8. juna, a prve četiri teme bile su: Grad u pokretu, Street fashion, Ptičja perspektiva 1, Interakcija (komunikacija). U periodu od 12 do 15 časova učesnici su imali mogućnost da se popnu na toranj Gradske kuće i zabeleže fantastičnu panoramu Novog Sada, tj. da odgovore na temu "Ptičja perspektiva". U drugom delu takmičenja teme su bile: The story behind (priča iza slike), Miris ulice, Ptičja perspektiva 2, Kompozicija.

Tokom popodneva učesnici su imali pristup krovu zgrade Vlade Vojvodine. Fantastičan pogled na grad, ali i fizički napor koje je zahtevalo penjanje do samog vrha bili su dodatna motivacija fotografima da iskoriste ovu jedinstvenu priliku za drugačiji pogled na Novi Sad. Od 18 časova

fotografi su u bazi organizatora predavali fotografije na uvid i time se kvalifikovali za ovogodišnje sjajne nagrade.

Kako bi takmičarski duh podigli na viši nivo, organizatori su ove godine uveli potpuno novu nagradu za najboljeg takmičara – organizaciju samostalno izložbe fotografija u Novom Sadu. Tim Fotomaratonu će u potpunosti organizovati postavku, katalog i promociju, a izložba će biti u jednoj od galerija u centru Novog Sada. Takođe, zajedno s Agencijom "Party Traveller", Fotomaraton nagraduje prvo i drugo mesto na takmičenju sa po dva sedmodnevna aranžmana u Novalji, na fantastičnom ostrvu Pag, u jeku sezone – od 15. do 23. jula. Kako bi avantura putovanja bila upotpunjena, "Party Traveller" je obezbedio i besplatne karte za najbolje festivale i žurke koje se u tom periodu dešavaju na Pagu. ■

www.fotomaraton.rs

PUTOVANJA[®]

ZA DVOJE

MAGAZIN ZA SAVREMENOG PUTNIKA

NOVI BROJ U PRODAJI

Poručite pretplatu i prethodne brojeve

011 41 40 965 ILI 011 41 40 970
WWW.PUTOVANJAZADVOJE.RS

PRVA NAGRADA ZA SERIJU
GORDANA HAJINOVIĆ (TEKLA), "Portreti stanja"

Dani fotografije u Srbiji ČAČAK 2013

FOTO-KINO KLUB "ČAČAK" OSNOVAN JE 1977. GODINE I USPEŠNO RADI VEĆ 36 GODINA. SVOJIM RADOM I INVENTIVNIM AKTIVNOSTIMA BIO JE I OSTAO VAŽAN AKTER U ZBIVANJIMA NA FOTOGRAFSKOJ SCENI SRBIJE. OKUPLJA VELIKI BROJ POZNATIH FOTOGRAFA, MAJSTORA I KANDIDATA MAJSTORA FOTOGRAFIJE, A TOKOM SVOJE ISTORIJE STALNO JE ORGANIZOVAO IZLOŽBE NAJVIŠEG RANGA, POD PATRONATOM FOTO-SAVEZA SRBIJE **Piše Slobodan M. Pajić**

PRVA NAGRADA TIHOMIR DRAŽIĆ, "Popodnevna šetnja"

Manifestacija "Dani fotografije" umnogome je doprinela afirmaciji fotografije kao vizuelne umetnosti u Čačku, što se vidi i na osnovu velikog broja novih mladih autora koji su, u okviru Foto-kino kluba "Čačak", započeli svoju izlagačku delatnost i izrasli u ozbiljne autore fotografije. Mnogi od njih stekli su odgovarajuća umetnička zvanja u Foto-savezu Srbije.

Branislav Brkić, predsednik Foto-saveza Srbije, u uvodnom tekstu kataloga iz 2004. godine rekao je: "Grad Čačak sa svojim poznatim i poštovanim Foto-kino klubom "Čačak" dokazuje i pokazuje da umetnička fotografija na ovim našim prostorima može da ima perspektivnu budućnost, a istovremeno je dao i primer ostalim gradskim sredinama kako treba negovati fotografiju i pružiti priliku da se ona afirmiše ravnopravno sa drugim vizuelnim umetničkim formama..."

Prošlo je već deset godina od kako je FKK "Čačak" inicirao i započeo prvu ovakvu manifestaciju. Ove godine dešavanja su trajala od 27. do 30. juna, jedanaesti put od kako je Foto-savez Srbije (do 2006. Foto-kino savez Srbije) ponovo aktivirao rad i nastavio svoje tradicionalne aktivnosti kao najveća domaća fotografska asocijacija. Temeljna funkcija Saveza jeste okupljanje i potpora fotografima – izlagačima umetničke fotografije.

Među brojnim godišnjim izložbama u okviru "Dana" izdvaja se Republička izložba fotografije, koja je, zapra-

DRUGA NAGRADA EDO IGLIČ, "Waiting I"

DRUGA NAGRADA ZA SERIJU
ALEKSANDRA LEKOVIĆ, "Kafanske priče (1.2.3.4)"

PROGRAM

Osim pomenute glavne izložbe (koju je selektovao petočlani žiri afirmisanih majstora fotografije), ove godine odvijao se sledeći program:

- U četvrtak, 27. juna, u 20 h, u Likovnom salonu Doma kulture održano je predavanje na temu "Pejzaž", a predavač je bio Branislav Strugar MF FSS.

- U petak, 28. juna, u 19 h, otvorene su izložbe:

- Republička izložba FSS;
- izložba "10 najuspešnijih autora FSS" za 2012. godinu;

- izložba "Press Photo Srbija";
- u 20 h, u dvorani Doma kulture održana je projekcija fotografija Zorana Milutinovića, najuspešnijeg autora FSS u 2012. godini.

- Subota je počela foto-safarjem po čačanskom kraju:

- Arheološko nalazište "Gradina";

- etno-lokacija "Grabovski";

- obilazak lapidarijuma i poseta Muzeju trube u Guči;

- vožnja obroncima planine Jelice do manastira u selu Ježevica, gde je priređen ručak za goste i učesnike manifestacije.

- Program je nastavljen otvaranjem još četiri izložbe i dva predavanja:

- Izložba 100 NAJ – Refoto, časopis za kulturu fotografije;

- Minijature – Vojislav Pešterac KM FSS;

- Pejzaž – Branislav Strugar MF FSS;

- Iskorak – Milenko Savović KMF FSS;

- Milan Živković – 100 brojeva časopisa Refoto

- predavanje Zvezdana Mančića (Press Photo Srbija).

- U nedelju, u prostoru Doma kulture, održana je foto-berza;

- U 12 h, Godišnja skupština Foto-saveza Srbije, u sali Doma kulture.

DRUGA NAGRADA ZA SERIJU
FADIL ŠARKI, "Zauvek zajedno"

vo, ključna u seriji izložbi i projekcija koje se tokom manifestacije prikazu posetiocima. Pre 2003. gradovi i klubovi konkurisali su za organizaciju Republičke izložbe. Međutim, prethodnih deset godina izložbe su postavljane u Čačku i Foto-kino klub "Čačak" je pokazao da ima snage i potencijala u ljudima i adekvatnim izlagačkim prostorima, da održi profesionalni stepen takve manifestacije.

Centralni deo Dana fotografije svakako predstavlja Republička izložba fotografije. Ove godine je povećan broj učesnika – 119 autora, na konkurs su stigle 773 fotografije, u obe kategorije. Odabrano je 90 fotografija u pojedinačnoj konkurenciji i 23 serije fotografija.

Žiri su činili članovi umetničke komisije FSS: Miroslav Predojević MF FSS, predsednik žirija, Branislav Strugar MF FSS, Geza Lenert MF FSS, EfiAP, Aleksandar Kelić MF FSS i Zoran Purger MF FSS.

NAGRADE ZA POJEDINAČNU FOTOGRAFIJU:

- Prva nagrada – "Popodnevna šetnja", Tihomir Dražić, FK Valjevo;
- Druga nagrada – "Waiting I", Edo Igluč, FK Beograd
- Druga nagrada – "Ray of light", Dejan Ilijić, samostalni autor
- Treća nagrada – "Urbana džungla", Aleksandra Leković, CFFKS
- Treća nagrada – "Senka I", Violeta Milutinović, samostalni autor
- Treća nagrada – "U zmajevom гнезду", Vladimir Miličević
- Pohvala: "Put", Milan Marković
- Pohvala: "Lolita", Zeka Slaviša Stanković

NAGRADE ZA SERIJU FOTOGRAFIJA:

- Prva nagrada – "Portret stanja", Gordana Hajinović Tekla, CFFKS, ULUPUDS
- Druga nagrada – "Kafanske priče", Aleksandra Leković, CFFKS
- Druga nagrada – "Zauvek zajedno", Fadil Šarki, FK Leskovac
- Treća nagrada – "Zima", Tihomir Dražić, FK Valjevo
- Treća nagrada – "Pogledi iz senke", Dragan Lapčević, samostalni autor
- Treća nagrada – "Trgovci konjima", Vuk Adžić, FK Vojvodina
- Pohvala: "Četiri godišnja doba mog dvorišta", Željko Đurić, KFFA Ponjavica
- Pohvala: "Valtorens", Duško Srečković, FKK Čačak
- Pohvala: "Stvarni život je negde drugde", Saša Lazarević Korni, samostalni autor
- Nagrada "Radoslav Mandić": nagrada za najuspešnijeg autora "Dana", Tihomir Dražić, FK Valjevo

Manifestacija "Dani fotografije u Srbiji" je najveći i najznačajniji događaj u oblasti fotografskog stvaralaštva i predstavlja godišnji presek aktuelnih događanja na fotografskoj sceni Srbije.

Dani fotografije u znatnoj mери su doprineli afirmaciji grada Čačka u oblasti kulturnog stvaralaštva, tako da nema fotografa u Srbiji i okruženju koji nije čuo za istoimeni foto-kino klub, a veliki broj njih je i više puta boravio u našem gradu i aktivno učestvovao na Danima fotografije.

I ove godine, kao i prethodnih deset, Foto-kino klub "Čačak" pokazao je da je dobar domaćin autorima kreativne fotografije i svim gostima. ■

Rovinj PHOTO DAYS

ŠESTI PUT ZAREDOM ODRŽAN JE NAJVEĆI FESTIVAL FOTOGRAFIJE U HRVATSKOJ. NAKON GODINU DANA, KOLIKO TRAJU PRIPREME, KONKURSI I ŽIRIRANJA, POSETIOCI SU IMALI PRILIKU DA VIDE BROJNE IZLOŽBE OD KOJIH SVAKA PREDSTAVLJA SVOJEVRSTAN PRESEK U NEKOJ OD FOTOGRAFSKIH OBLASTI ILI EPOHA: OD ISTORIJSKI VREDNIH ANALOGNIH FOTOGRAFIJA DO ONIH KOJE PRIPADAJU MODERNOJ UMETNOSTI

Piše **Milan Živković**
Fotografije **Davor Žunić** (www.fotofaktor.com)

Pogled iz galerije "Adris" u kojoj je predstavljena izložba Braće Brkan.

Sada već tradicionalni godišnji fotografski konkurs koji rezultira veoma zanimljivom izložbom, podeljen je u deset kategorija: "Arhitektura", "Moda", "Pejzaž", "Portret", "Primenjena fotografija", "Akt/Telo", "Dokumentarna fotografija", "Publikacije", "Umetnički koncept", a tu je i posebna nagrada za mlade autore (do 28 godina). Veliko interesovanje za konkurs među hrvatskim fotografima potvrđuje i broj primljenih radova – preko 7.500 poslatih fotografija! Tokom par meseci, međunarodni žiri izabrao je prvo finaliste – po tri autora za svaku kategoriju i, na kraju, pobednike. Žiri je radio u sastavu: Markita Franulčić (predsednica žirija, upravnica Tehničkog muzeja u Zagrebu i istoričarka umetnosti), Michael Diemar (galerista iz Londona), Žarko Vijatović (fotograf i istoričar umetnosti) i Goran Trbuljak (konceptualni umetnik i profesor na Akademiji dramske umetnosti).

Nagrade su dobili: Nenad Šaljić (publikacija), Maja Jokić (moda), Mario Pučić (pejzaž), Bojan Mrdenović (arhitektura), Barbara Šarić (primenjena fotografija), Mario Topić (dokumentarna fotografija), Nives Milješić (akt-telo), Nikola Šerventić (portret) i Davor Konjikušić (umetnički projekat). Finalisti godišnjeg konkursa, osim novčanih nagrada, ostvaruju pravo na učešće u

Atmosfera finalne večeri prilikom uručjenja nagrada.

Dobitnik nagrade za životno delo – Josip Klarica i Ivan Posavec.

Otvoranje izložbe SI Fest u Zavičajnom muzeju grada Rovinja. Antonio Sarpieri – menadžer za kulturu italijanskog grada Savignano Sul Rubicone, Denis Redić – direktor festivala Photodays i Mateo Tosi – zamenik gradonačelnika italijanskog grada Savignano Sul Rubicone. Inače, grad Savignano Sul Rubicone domaćin je fotografskog festivala SI Fest, koji je partner festivala Photodays.

www.photodays-rovinj.com

putujućoj grupnoj izložbi, a njihove fotografije svake godine postaju deo stalnog fundusa Muzeja za umjetnost i obrt. Dvojici autora, Zvonimiru Baričeviću i Miljenku Smokvini, dodeljena su i posebna priznanja za doprinos u fotografiji, dok je fotografu Josipu Klarici uručena nagrada za životno delo.

Najveća vrednost festivala svakako su izložbe. Mnogobrojni posetioци ovoga puta imali su priliku da pogledaju izložbe fotografija: Braća Brkan "Ostvarenje neostvarivog" – fotografije iz zbirke MSU (Galerija "Adris"), Mario Giacomelli i SI Fest "Sin_tesis" (Zavičajni muzej), "Fotografije 1976 – 2011" Josip Klarica (Crkva sv. Tome) i "Lice obasjano mesečinom" Ivan Posavec (CVU Batana). Na otvorenom su postavljene izložbe "Prijatelji mora – Velikani hrvatske fotografije 50-ih", "Pixsell – vodeća news foto-agencija u Hrvatskoj i regiji", Fotogard i Refoto. Izložbu "Sin_tesis" čine fotografije sledećih autora: Guido Guidi (Italia), Martin Parr (UK), Andrew Phelps (SAD / Austria), Simon Roberts (UK), Mark Steinmetz (SAD), Raimond Wouda (Holandija) i Marco Zanta (Italija).

Ono što, pored tradicionalne gostoljubivosti, privlači brojne posetioce, kako iz drugih gradova Hrvatske, tako i iz zemalja regiona i sveta, jeste mnoštvo dešavanja na kojima nema ograničenja niti ulaznica, međusobno druženje i nova poznanstva s ljubiteljima fotografije. Za one koji su željni takmičenja tu je i tradicionalna Foto-ruta, a ne treba zaboraviti ni brojne radionice, predavanja, pregled portfolija...

Kada sagledamo sve ono što se tokom nekoliko dana dogodi u Rovinju, shvatimo da je to ustvari samo veliko finale manifestacije koja na jednom mestu spaja

Pobednici ovogodišnjeg Photodays konkursa.

klasično i moderno u fotografskoj umetnosti i izrazu, mesto gde mladi mogu pokazati svoj rad, a oni sa više iskustva svoje znanje preneti dalje.

Završnica festivala održava se svake godine u junu, u Rovinju, i zamišljena je kao okupljanje svih ljubitelja fotografije, profesionalnih fotografa, studenata fotografije, fotografa amatera i raznih predstavnika struke. ■

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

Muški i ženski POGLED

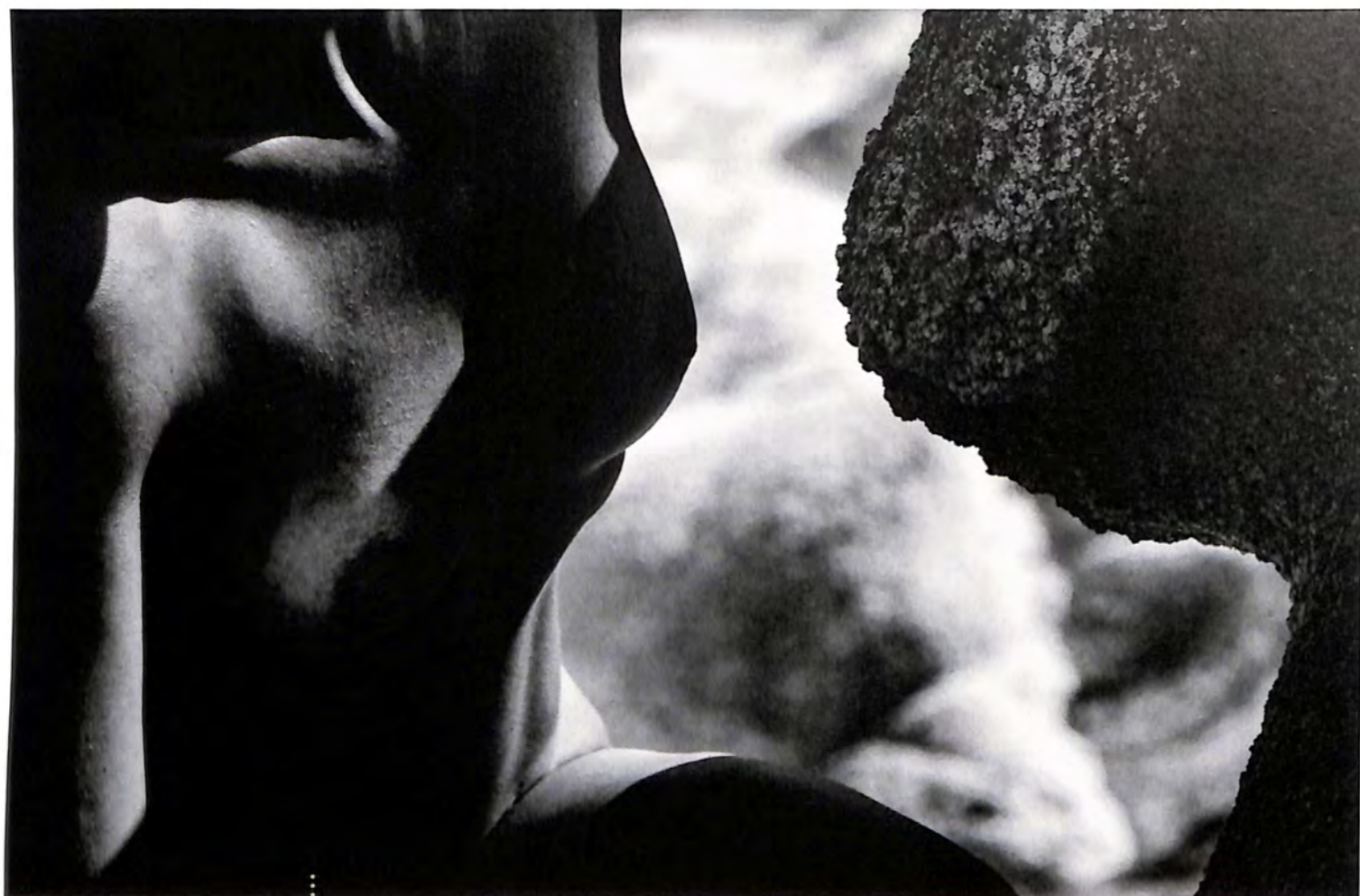
Svetlana Dingarac i Fadil Šarki

U SVETU JE SARADNJA IZMEĐU DVA FOTOGRAFA VEĆ POSTALA UOBIČAJENA I ČESTA. REZULTAT JE FANTASTIČAN, A VEĆINI "DVOJACA" TO JE I JEDINI NAČIN KREATIVNOG RADA, DAKLE U PARU. NA NAŠIM PROSTORIMA OVA PRAKSA JE NEUOBIČAJENA I ZBOG TOGA JE PROJEKAT SVETLANE DINGARAC I FADILA ŠARKIJA IZUZETNO ZANIMLJIV I PODSTICAJAN, UNOSI NOVA RAZMIŠLJANJA I OTVARA VRATA NEKIM NOVIM KREATIVNIM SARADNJAMA **Piše Ivana Tomanović**

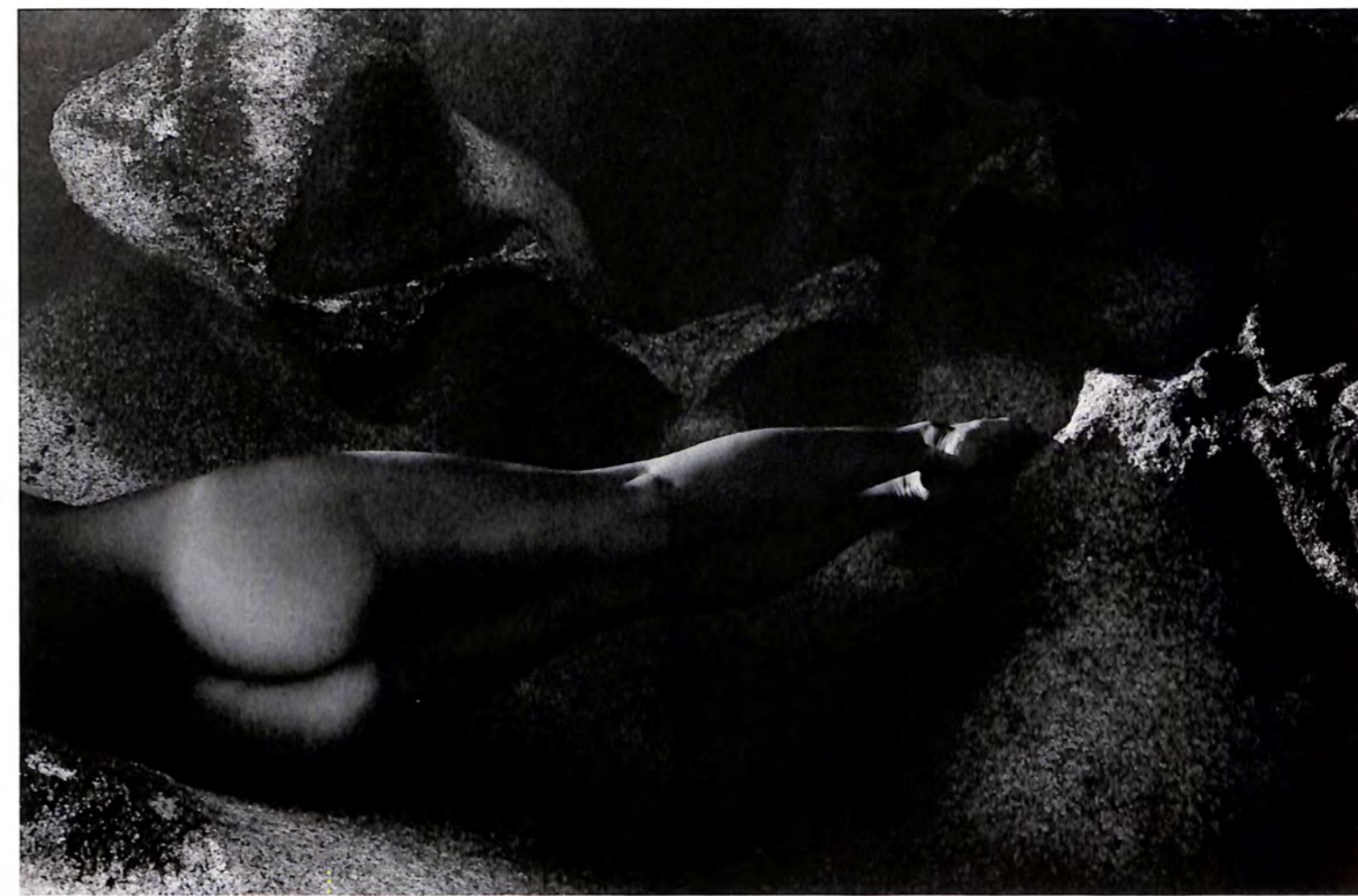
Nije potrebno posebno predstavljati Svetlanu Dingarac i Fadila Šarkija. Svim ljubiteljima i poznavateljima fotografije dobro su poznati, kako sa stranica našeg časopisa, tako i sa izložbi, samostalnih i kolektivnih, zatim po nagradama, komercijalnim angažovanjima... Na domaću fotografsku scenu stupili su otprilike u isto vreme i od tada dele svoja znanja, iskustva i razvijaju se pomažući jedno drugom. Iz te

bliske saradnje, nekako prirodno, rodila se i ova nova, sasvim drugačija, ali svakako najzanimljivija.

Početakom septembra 2011. otišli su zajedno u Grčku, jer ih je privlačila ista tema: more i stene, čime prelepa Sitonija svakako obiluje. Bez nekog preciznog plana, želeli su da fotografišu isto, ali na već uobičajen način – svako na svoj. Posle samo nekoliko dana shvatili su da, od turista ogoljenih plaža, nešto nedostaje – ljudsko prisustvo.

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

Iako nijedno od njih nije imalo skoro nikakvog iskustva u snimanju akta, tema se nametnula sama. Prelepoj, i dalje divljoj prirodi, i sada avetinski praznim plažama bila je potrebna drama, neki nov vizuelni kontekst koji će biti drugačiji i zanimljiv.

Tako je nastala priča o imaginarnoj ženi koja kao da se rađa iz stena i mora, da bi kasnije otelotvorila fikciju i maštu. Svetlana Dingarac preuzela je ulogu morske nimfe, dok je Fadil Šarki, poput putopisca, beležio njene transformacije. Podela uloga, ipak, nije bila baš tako uprošćena. Iako je Svetlana morala biti ispred fotoaparata, a Fadil iza, svaka fotografija osmišljena je zajednički, čime je priča građena kroz dva pogleda – muški i ženski.

Rezultat je skoro idealna slika žene-nimfe koja sadrži nežni, senzibilni ženski aspekt i erotizovani, strastveni muški pogled. Simbioza koja svaku žensku pojavnost postavlja na nivo idealnog.

Ipak, ovo nije bila jedina tema kojom su se bavili. Iz tog muško-ženskog odnosa formirala se i priča na fotografijama. Postepeno, počeli su da se pojavljuju oboje, kreirajući tako metaforičku priču o odnosu muškarca i žene. Nejasni odnosi, puni pitanja, refleksije, sumnji, privlačenja i odbijanja teže da vizualizuju kompleksnost savremene komunikacije i stvaranja emotivnih veza.

Svaki kadar, odnos tela i pozadine, svetlo, atmosfera... zajednički su birali i određivali, konstantno korigujući i nadopunjujući početnu ideju i tokom samog snimanja. Svakako da ne moram da naglašavam da je ovakav rad olakšan zbog digitalne tehnologije koja omogućava kontrolu svakog snimka.

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

Iako sve fotografije deluju kao spontano nastali snimci bez mnogo pripreme, i Svetlana i Fadil potvrdiće vam da veliki rad stoji iza ove jedinstvene serije. Odluka da konačne fotografije budu crno-bele bila je jedinstvena, jer to je bila samo još jedna stepenica ka imaginarnoj letnjoj priči u kojoj se rodila lepa saradnja, nadamo se ne i poslednja.

Da sve nije idealno kada radite "u paru" potvrđuju i sećanja Svetlane i Fadila na zajednički rad koji je bio vrlo zahtevan. Za početak, pojedinačno znanje i vizija svakog fotografa ponaosob nisu bili dovoljni da projekat uspe. Ovo je timski rad i najvažnije je u taj rad uneti duh strpljenja i tolerancije, ali i dramu i dinamiku koja će fotografijama dati život i istinitost. Svakako da je bilo neslaganja, kolutanja očima i zamora do tačke pucanja, ali kada bi atmosfera stigla do tačke usijanja, prekidalu su rad, odlazili u neku tavernu, gde bi uz ledeni šardone čitali neko vreme... Sutradan su s osmehom nastavljali dalje s radom, jer najlakše je, ali i najgore odustati. Tenzija koja nastaje iz kreativne, ali i čisto ljudske komunikacije vrlo je važan aspekt jer, ako sve ide glatko i ako se ravnodušno slažete oko svakog predloga, rezultat će biti iznenađujuće poražavajući.

Veliko iskustvo, uzajamno poštovanje, nepostojanje sujete, otvoren um i širok duh bili su neizostavni "sastojci" ovog fotografskog eksperimenta za koji sa sigurnošću možemo reći da je uspeo. Nakon svetske ekspanzije, fotografija postaje dominantan i najuzbudljiviji medij i u našem regionu, a ovakvi hrabri iskoraci doprinose bogatstvu izražaja i širini gledanja na fotografiju koja ne prestaje da nas iznenađuje, provocira, oduševljava, zbunjuje... ukratko, da na nas snažno deluje.

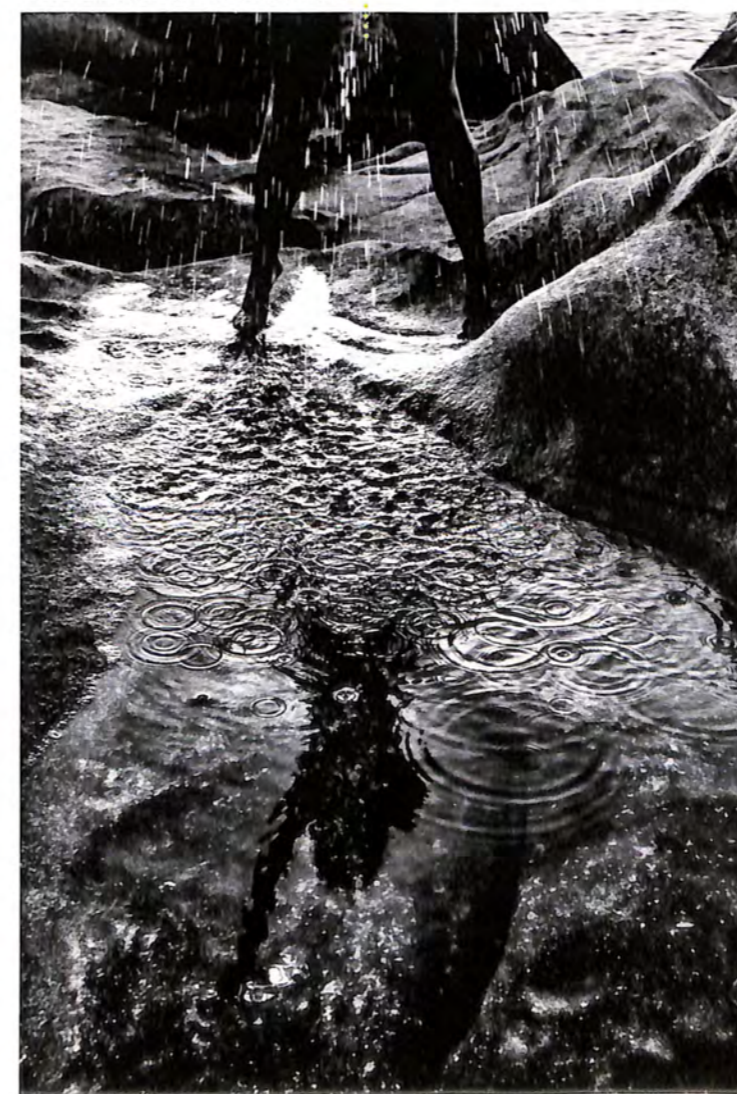
© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

© SVETLANA DINGARAC I FADIL ŠARKI

O fotografu:

SVETLANA DINGARAC rođena je 1971. godine u Beogradu. Od 1998. godine izlaže fotografije. Do sada je učestvovala na preko sto pedeset kolektivnih izložbi u zemlji i inostranstvu i osvojila veliki broj nagrada i priznanja. Realizovala je pet samostalnih izložbi (Između neba i zemlje, 2001; Priče iz pastirske torbice, 2002; Bajka o Kamenu i vodi, 2010; Daleki susreti, 2010; Boje Brazila, 2010) i učestvovala na više fotografskih kolonija. Danas radi kao slobodni fotograf. Neki od najznačajnijih klijenata za koje radi su: Chicago Bridges & Iron, Javno preduzeće "Beogradska tvrđava", Srpska fabrika stakla "Paraćin", Viminacium... Fotografije i tekstove o svojim putovanjima objavljuje u časopisima *Jat Review*, *Ilustrovana politika*, *Nacionalna revija*, *Refoto* i *Montenegro eksplorer*. Trenutno radi na pripremi materijala za monografiju manastira Gradac. Član je ULUPUDS-a i nosilac zvanja kandidat majstora Foto-saveza Srbije.

FADIL ŠARKI rođen je 1951. godine. Studirao je na Fakultetu političkih nauka, smer novinarstva i žurnalistike. Bavi se fotografijom oko deset godina, iako njegova fotografska interesovanja sežu u ranu mladost. Kao planinar, prvo se posvetio pejzažu i prirodi, da bi kasnije otkrio svoju veliku strast prema urbanim temama: dokumentarnoj "street" fotografiji. Do sada je realizovao tri samostalne izložbe (Nada u povratku, Kamena gora, 2009, Susret s Amerikancima, 2010, Izvan mašte, Pariz, 2012), učestvovala je na preko sto izložbi u zemlji i inostranstvu. Dobitnik je više nagrada: Čačak – tri nagrade, Valjevo, Požarevac, Niš, Ub... Radio je kao saradnik za časopise *Ilustrovana Politika*, *Planinarski glasnik*, *Nacionalna revija Srbija*; internet portale: E novine, Srbijanet. Ima zvanje kandidat majstora Foto-saveza Srbije.

© BORUT PETERLIN, "Family Album"

© PREDRAG UZELAC, "Dimitrije"

© MIŠA KESKENOVIĆ, "Heroji"

foto-nomadi NA ASFALTU

Noć muzeja, Novi Sad

NOĆ MUZEJA POSTALA JE DOGAĐAJ GODINE I RAZLOG ZA DOBAR PROVOD. U NEDOSTATKU STVARNOG INTERESOVANJA PUBLIKE ZA KULTUROM I UMETNOŠĆU, ORGANIZATORI OVE MANIFESTACIJE RADO PRIHVATAJU NEOBIČNE I ATRAKTIVNE PROJEKTE KOJI ĆE KROZ ZABAVU, T.J. NA PRIVLAČAN NAČIN, PREDSTAVITI NEŠTO IZ DOMENA UMETNIČKOG STVARALAŠTVA **Piše Ivana Tomanović**

U ŽARU STVARANJA

Dobroj atmosferi na Radionici doprinela je odlična "ekipa" koju su, pored trojice fotografa, činili i posetioci radionice. Neki od njih stajali su satima i pratili ovaj svojevrsni eksperiment na ulici, a oni odvažniji učestvovali su u samom fotografisanju. Svi portreti snimljeni na radionici izloženi su nakon nekoliko dana u Galeriji Kulturnog centra "Novi Sad", kao deo već postojeće izložbe "Foto-nomadi". Fotografija: Željko Škrbić

Jedan takav projekat organizovan je u Novom Sadu, 18. maja, u Katoličkoj porti koja je to veče bila zaista krcata, ne toliko zbog Noći muzeja, već zbog koncerta salse. Ipak, bilo je sasvim dovoljno posetilaca, od kojih su neki satima posmatrali proces i čekali rezultat jedne fantastične fotografske tehnike po imenu mokri kolodijumski proces, o kome je u časopisu *Refoto* pisano u dva navrata (br. 67 i br. 88).

Na izložbi pod imenom "Foto-nomadi" trojica fotografa: Borut Peterlin (Novo Mesto, Slovenija), Predrag Uzelac (Novi Sad) i Miša Keskenović (Sombor) predstavili su se novosadskoj publici na izložbi u Kulturnom centru Novi Sad i održali radionicu nasred trga Katoličke porte, fotografšući i razvijajući ploče pred očima publike. Sa tri fotoaparata (neki stari i preko sto godina), snimali su portrete posetilaca i to u različitim uslovima.

Radionica je počela po danu, pa je prirodna svetlost bila prvi izvor osvetljenja. Zatim su korišćeni studijski fleševi, da bi veče kulminiralo upotrebom magnezijumskog praha koji, pored mnogo svetlosti, stvara veliki prasak i mnoštvo pepela! I pored inicijalnog iznenađenja koje vam takav blek priredi, sve fotografije su veoma uspele. Zbunjena lica, neverica i oduševljenje smenjivali su se na publici koja je

okružila ovu fantastičnu trojku. U početku, stidljivo su se prijavljivali za portret, da bi ubrzo nastala gužva i svojevrsna lista čekanja za fotografisanje. Svi su želeli da zakorače u istoriju i magiju hemije koju mokri kolodijumski proces objedinjuje.

Kredibilitet u ovoj tehnici "Foto-nomadi" pokazali su na zajedničkoj izložbi koja je bila spoj klasične i digitalne tehnologije. **Borut Peterlin** predstavio je svoju seriju "Porodični album", koja je postavkom izuzetno podsećala na zid u nečijoj kući. Klasične crno-bele fotografije i kolodijumske ploče odštampane su na inkdžet štampaču, povećane hemijskim putem u laboratoriji, mali formati, srednji, jedan metarski... sva ta raznolikost davala je neposredni doživljaj intimnosti i bliskosti kakvu samo porodica može da ponudi.

Predrag Uzelac prikazao je kolodijumske portrete svojih prijatelja, od kojih je devet izabranih odštampao u gigantskom formatu 2x3 m. Najduži zid galerije bio je prekriven ovim imponantnim portretima na kojima je autor stavio akcenat na autentičnost lika i moguće ličnosti koja se iz njih "čita".

POSTAVKA IZLOŽBE U GALERIJU KULTURNOG CENTRA "NOVI SAD"

Izložbu su činile tri celine, tri autora: Boruta Peterlina, Predraga Uzelca i Miše Keskenovića. Prostorom su dominirala metarska povećanja kolodijumskih portreta koje je snimio Predrag Uzelac. Levo od njih postavljena je izložba "Family Album" Boruta Peterlina, kao i originalni kolodijumi koji su bili predložak za ove gigant fotografije. Desno su bile izložene kolodijumske ploče 30x40 cm Miše Keskenovića, koje su deo serije pod nazivom "Heroji" o malim-velikim ljudima.

NA TERENU

1. Za fotografisanje je korišćena i replika salonske studijske kamere s kraja 19. veka.

2. Studenti volonteri – Miloš Čubrilo i Jelena Pajić demonstrirali su postupak cijanotipije.

3. Za nekoliko fotografija snimljenih noću korišćen je magnezijumski blic koji je, pored jakog praska, dima i pepela, izazvao mnogo pažnje, smeha i "ludih" fotografija.

4. Za razvijanje su korišćene dve pokretne laboratorije koje svojim malim prostorom za manevar iziskuju prave stručnjake.

5. Borut Peterlin koristio je za fotografisanje Kodak s početka 20. veka.

Sve fotografije: Željko Škrbić

Miša Keskenović izložio je kolodijumske ploče u prelepom formatu za ovu tehniku – 30x40 cm, pod nazivom "Heroji". Priča o herojima je projekat koji nema kraja... To je priča o junacima koji nose prave vrednosti, ne odustaju od sebe, bez obzira na ulogu kakvu im je svet dao.

Da umetnost može biti zabavna koliko i zahtevna pokazala je ova nesvakidašnja "ulična" radionica, na kojoj je duh prošlosti oživeo u jednoj toploj prolećnoj noći uz zvuke salse, do kasnih noćnih sati.

© DRAGOLJUB ZAMUROVIĆ

KRAGUJEVAC, OD 27. DO 30. JUNA

FOTORAMA 03

Festival umetničke fotografije

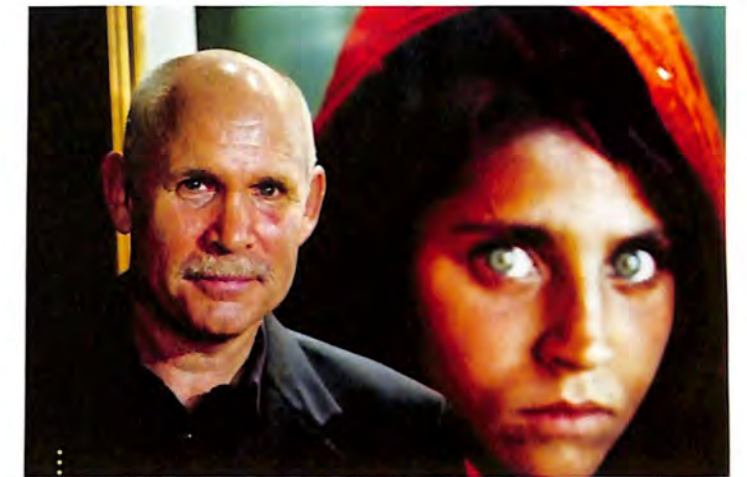
KRAGUJEVAČKI FOTO-KLUB "APOLO" VEĆ TREĆU GODINU ZAREDOM U SVOM GRADU USPEŠNO ORGANIZUJE MEĐUNARODNI FESTIVAL UMETNIČKE FOTOGRAFIJE POD NAZIVOM FOTORAMA. PORED BROJNIH IZLOŽBI ODRŽANIH U OKVIRU FESTIVALA, OVE GODINE FOTORAMA JE UGOSTILA I ISTAKNUTA IMENA, KAKO SVETSKE, TAKO I DOMAĆE FOTOGRAFSKE SCENE, POPUT STIVA MEKARIJA, DRAGOLJUBA ZAMUROVIĆA I NATALIJE TAFAREL. **Piše Marko Stamatović**

© MARKO STAMATOVIĆ, Foto-klub "Apolo"

© NATALIA TAFFAREL

© STEVE MCCURRY

FESTIVAL JE POSETIO VELIKI BROJ LJUDI IZ CELOG REGIONA, A BUDUĆI DA JE SVAKI DOGAĐAJ BIO SNIMAN I UŽIVO PENOŠEN PREKO LIVE STREAM VIDEO-TEHNOLOGIJE, NEKI OD SADRŽAJA OVOGODIŠNJEG FESTIVALA MOĆI ĆE DA SE POGLEDAJU I NA ZVANIČNOM SAJTU FESTIVALA – www.fotoramafest.com

Fotorama je prvi festival umetničke fotografije u Srbiji. Osmišljen po uzoru na velike svetske umetničke festivale, nastoji da pruži najkvalitetniji edukativni i izlagački program iz oblasti fotografije. Za veoma kratko vreme, Fotorama je postala jedan od vodećih događaja iz oblasti umetnosti fotografije u regionu i polako ali sigurno postaje prepoznatljiv i priznat festival na teritoriji cele Evrope.

Od kada je osnovan, 2011. godine, festival je ugostio velika imena srpske fotografije kao što su: Tomislav Peternek, Nebojša Babić, Branislav Strugar, Zoran Milutinović, Imre Szabó, Milan Aleksić, Giorgio Gruizza, Aleksandar Kujučev, Predrag-Cile Mihajlović, Milan Živković, a gost prošlogodišnje Fotorame bio je i jedan od najboljih fotografa časopisa *National Geographic* – Fric Hofman (Fritz Hoffman).

Ove godine jedan od glavnih gostiju Fotorame bio je i Stiv Mekari (Steve McCurry), jedan od trenutno najuticajnijih i najpoznatijih svetskih fotografa, redovni član MAGNUM asocijacije, i jedan od najboljih i najobjavljenijih fotografa magazina *National Geographic*. Mekari je u Kragujevcu održao predavanje, predstavio svoju novu knjigu – "Neizrečeno: priče iz fotografija"

(Untold: The Stories Behind the Photographs), i otvorio izložbu fotografija u galeriji Narodnog muzeja.

Natalija Tafarel (Natalia Taffarel), najpoznatiji svetski foto-retušer današnjice i Adobe master class instruktor, rodom iz Argentine, prvog dana Festivala održala je radionicu "High end beauty & fashion retouching" i upoznala polaznike sa svojim načinom rada u ovoj oblasti. Ova radionica bila je ujedno i početak Natalijine turneje po Evropi.

Poslednjeg dana Festivala jedan od najuspešnijih srpskih fotografa, Dragoljub Zamurović, održao je predavanje na temu "Dokumentarna fotografija". Njegove fotografije objavljuju mnogi strani časopisi, među kojima su i *Time*, *Geo*, *Epoca*, *Newsweek*, *Europeo*, *Stern*, *Paris/Match*, *Figaro Magazin*, *National Geographic* itd.

Pored gostovanja, predavanja i radionica, održane su i tri velike izložbe fotografija, godišnja izložba kragujevačkog Foto-kluba "Apolo", izložba slovenačkog Foto-kluba "Maribor", kao i izložba Stiva Mekarija.

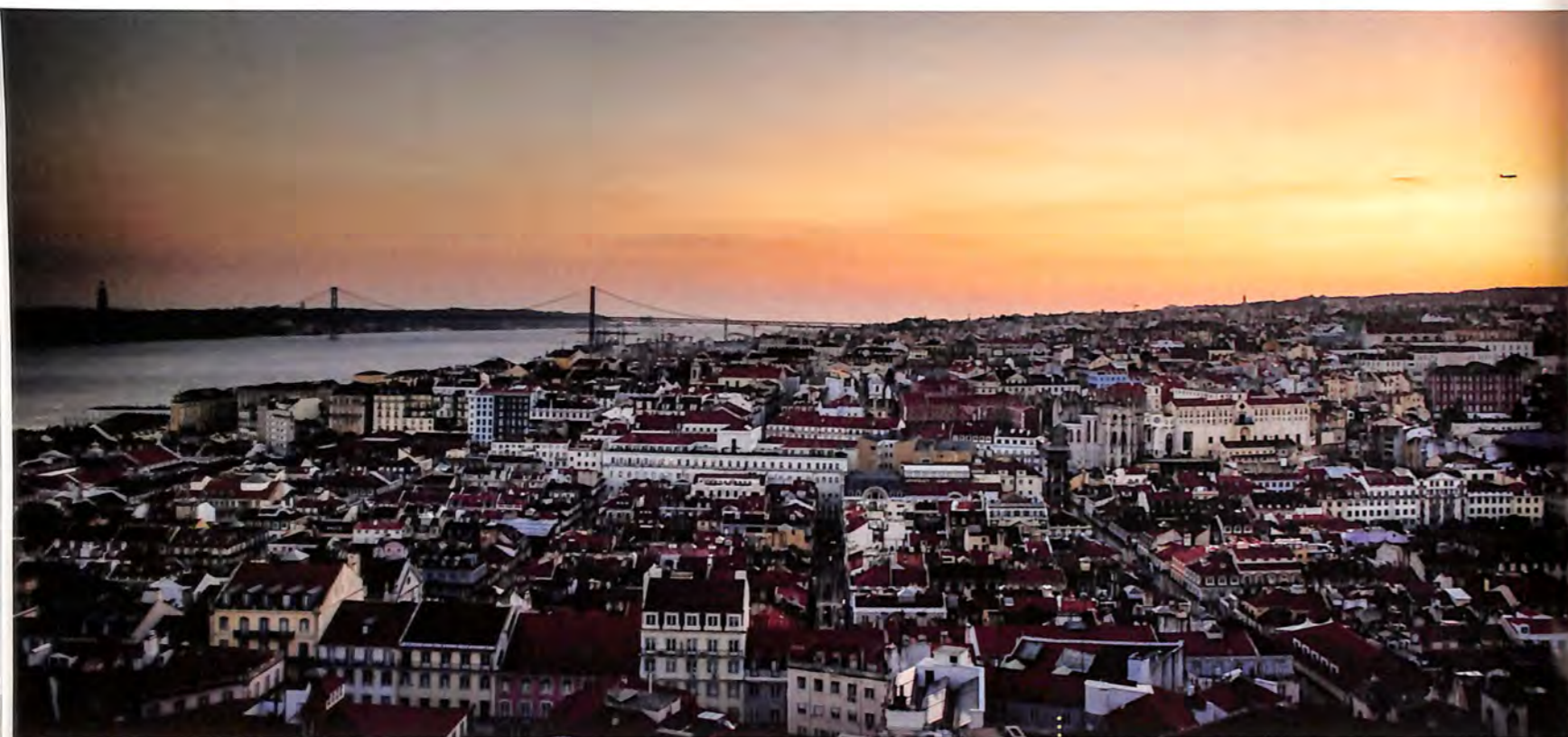
Kao završnica Festivala otvorena je izložba velikog foto-konkursa Fotorame 03, pod nazivom EX YU, na kojoj su predstavljene najbolje fotografije, proglašene nagrade i Gran pri konkursa. ■

© IRIS ANAM CARA, Foto-klub "Maribor"

© TIJANA JOVANOVIĆ, Foto klub "Apolo"

NIKOLA TOMOVIĆ, "Pogled na Lisabon", Nikon D7100

Ja sam U LISABONU

APRILA OVE GODINE KOMPANIJA "NIKON" ORGANIZOVALA JE DVODNEVNI BORAVAK U LISABONU KAKO BI NA ULICAMA OVOG PRELEPOG GRADA TESTIRALI NAJNOVIJE MODELE FOTOAPARATA: MOĆNI D-SLR D7100 I COOLPIX A, PRVI KOMPAKTNI FOTOAPARAT DX FORMATA

Piše Nikon Srbija

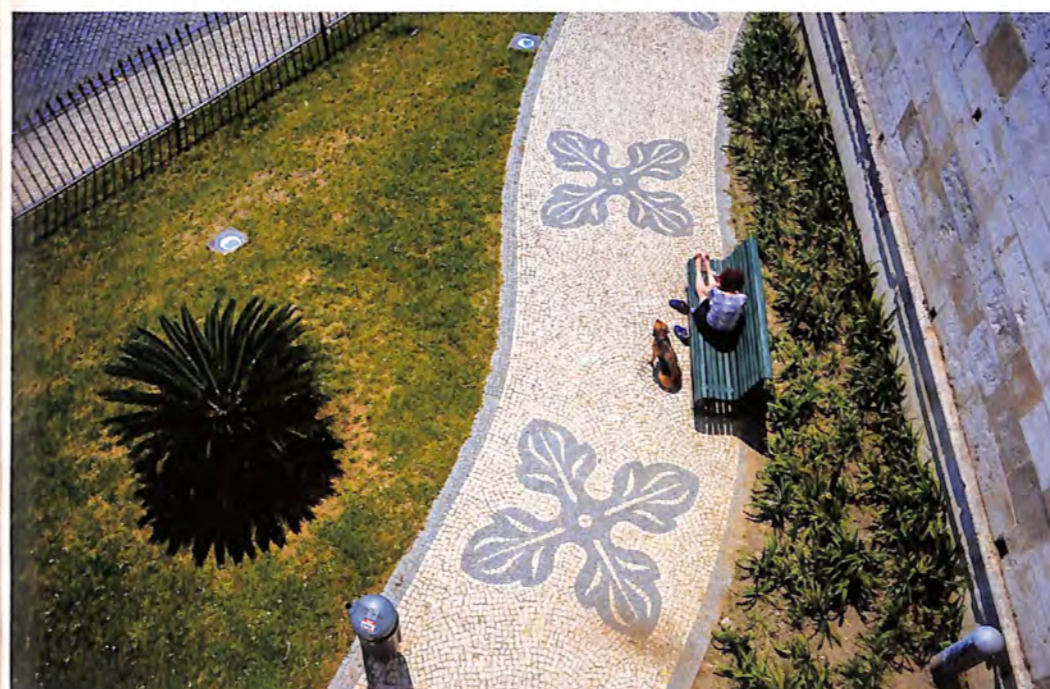
Lisabon, grad na obali Atlantika, prestonica nekada moćnog kolonijalnog carstva, okupan mirisom mora i šarenim bojama, pruža neverovatnu priliku za fotografisanje tokom čitavog dana i noći. Ovo je jedan od najstarijih gradova na svetu, ali, takođe

važno, sredinom 16. veka je bio i jedan od najbogatijih. Zahvaljujući tome arhitektura grada je veoma posebna i izuzetno privlačna, te je Lisabon bio pravi izbor za naše putovanje, i više nego inspirativan za fotografisanje.

Centralni gradski trg se nalazi na početku ulice Rua Augusta, a od njega se širi mreža uskih krivudavih, mediteranskih ulica. Lisabon je smešten na više brežuljaka, pa je potrebno dosta snage kako biste se prošetalili kroz šire gradske jezgro. Upravo u ovakvim okolnostima Nikon Coolpix A je pokazao svoje pravo lice i puno mogućnosti. Kompaktni fotoaparat sa DX senzorom, upakovan u metalno kućište, omogućio nam je da neprimećeno pridemo ljudima i fotografiramo ih, a kao rezultat dobijemo fotografije izvanrednog kvaliteta, čak i u uslovima veoma slabog svetla. Ovaj model idealan je za uličnu fotografiju, kako zbog malih dimenzija i lake prenosivosti, tako i odlične ISO osetljivosti. Priliku da testira nove "Nikonove" modele je imao i naš poznati bloger Istok Pavlović, koji je Nikon Coolpix A upotrebio na interesantan način kako bi napravio nekoliko nezaboravnih sinemagrafija, animiranih fotografija o kojima će takođe biti reči u ovom broju časopisa.

NIKOLA TOMOVIĆ, "Tramvaji", Nikon D7100

NIKOLA TOMOVIĆ, "Osmeħ", Nikon D7100

DEJAN ĐURIĆ, "Pogled odozgo", Nikon Coolpix A

JEDAN OD PREPOZNATLJIVIH SIMBOLA OVOG ISTORIJSKOG GRADA NA OBALI ATLANTIKA SVAKAKO SU TRAMVAJI

Imali smo priliku da se provozamo centralnim ulicama u starim tramvajima, koji su danas turistička atrakcija grada. Koliko god je za sve nas koji smo testirali ove nove modele bila atraktivna vožnja ovim tradicionalnim lisabonskim prevoznim sredstvom, toliko su i tramvaji puni fotografa "naoružanih do zuba" "Nikonovom" foto-opremom bili atrakcija za stanovnike Lisabona.

Okean i lisabonska obala omiljena su destinacija surfera širom sveta, a odlazak na plažu u predvečerje izuzetno je inspirativan za fotografisanje. Bilo je zanimljivo gledati surferizmešane s velikim brojem fotografa "naoružanih" novim modelom D7100 s objektivima različitih veličina. Ovaj moćni D-SLR ubraja se u one modele koji se nalaze na samom prelazu između fotoaparata DX i FX formata. Kvalitet slike mogli bismo jedino da okarakterišemo kao neprikosnoven. Sve što ste ikada poželeli od jednog dobrog D-SLR-a se sada nalazi u ovom fantastičnom modelu.

Noćni život Lisabona je nešto što celokupnom doživljaju dodaje još jednu, posebno magičnu notu. Zvuk fada, tradicionalne portugalske muzike, odjekuje skoro celim gradom, kroz uske ulice popločane kaldrmom, pune kafića i restorana, a pogotovo u četvrti zvanj Bairo Alto.

Hrana je nešto čemu se morate prepustiti i probati sve. Često ćete tek kada probate određeno jelo shvatiti šta zapravo jedete, pošto Portugalci imaju prilično neobičan i zanimljiv ukus za hranu. Najčešće se služi riba, što je svakako razumljivo, ali su začini i kombinacije priloga veoma interesantni i specifični. Jedno od najpoznatijih mladih vina je "Vino verde", dok tradicionalno piće "Ginjinha" (liker od višnje) možete popiti gotovo na svakom ćošku. Savet je da svakako probate i čuvene "sardinhas assadas", sardine s grila u kojima svi vrlo rado uživaju, uz ukus dobro poznatog vina "Porto".

Ljudi su vrlo srdačni i po mentalitetu slični nama. Uvek su raspoloženi i voljni da vam pomognu, a obradovaćete ih ako izgovorite po neku reč na portugalskom.

Priča o Lisabonu obogaćena je onim zbog čega smo na put i krenuli, a to su dobre fotografije. Predlažemo vam da s nama prošetatate ovim lepim gradom i pogledate sve fotografije na sajtu: www.nikonklub.rs/lisabon.

Ne propustite i fantastične sinemagrafije Istoka Pavlovića, koje vas sigurno neće ostaviti ravnodušnim: www.istokpavlovic.com/razno/lisabon/.

ISTOK PAVLOVIĆ, "Cascais plaža", Nikon Coolpix A, sinemagrafija

SVETLO I SENKE

predmeti posebne vrste

MALO DUŽE SMO SE ZADRŽALI NA PRIČI O UREĐIVANJU I DOTERIVANJU REKVIZITA, A PRE SVEGA NA ULEPŠAVANJU LJUDSKE FIGURE, IZ RAZLOGA ŠTO JE OVA PROBLEMATIKA OBIČNO NAJMANJE OBRADENA U STRUČNOJ FOTOGRAFSKOJ LITERATURI. VIŠE PAŽNJE UVEK SE POSVEĆUJE REŠAVANJU TEHNIČKIH PITANJA – FANTASTIČNOJ FOTO-OPREMI KOJA SAMA RADI, REŠAVANJU TEHNIČKE PROBLEMATIKE I POSTPRODUKCIJI U KOJOJ MOGU DA SE REŠE SVI PROBLEMI KOJI NISU PREVAŽIDENI PRILIKOM SNIMANJA

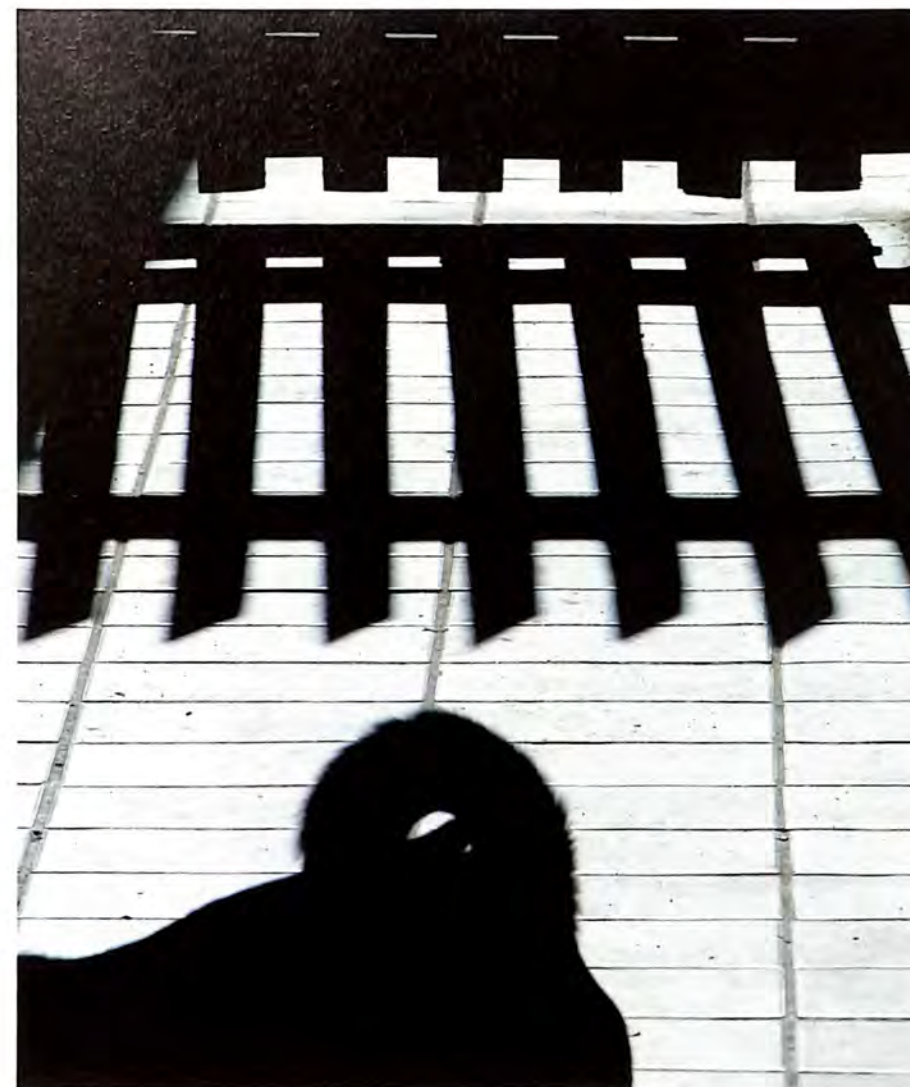
AUTOPORTRET, 2011. GODINE

Jedini realni predmet na ovoj fotografiji jeste asfaltna podloga na koju padaju senke. Leva senka je nefigurativna, a desna, koja tumači glavnu ulogu na ovoj slici, figurativna. Čovekova senka je lična (niko ne može da ima vašu senku), neponovljiva i karakteristična kao otisak prsta, ali neupotrebljiva u kriminalistici pošto je nematerijalna i stalno menja svoj oblik. Plavi štih koji prevladuje u senkama potiče od indirektnog svetla koje emituje plavo nebo, a koje prosvetljava senke u eksterijeru. U ljudskom viđenju senke su crne, u fotografskom obojene su svetlom koje emituje dopunski izvor svetla. Naglašen je princip kontrasta sučeljavanjem svetlih i tamnih površina bez polutonova.

Piše Vladimir Červenka

Radu i manipulaciji rekvizitima posvećuje se malo pažnje i vremena. Najveći broj fotografa radi metodom nalaženja gotovog, raspoloživom rekvizitom, tj. koristi je onako kako je zatekne "in situ". Hodanje u potražnji za motivom često se zamenjuje bacanjem fotoaparata uvis ili sličnim "umetničkim" postupcima, te je konačni proizvod obično rezultat sticaja slučajnih okolnosti i sreće, a ne autorske zamisli. Detaljno smo opisali postupke rada ljudskom rekvizitom zato što čovek na fotografiji uvek privlači najviše pažnje. Kada se njegova figura nalazi na slici, kod gledalaca provocira pitanja: ko je taj; gde se nalazi; šta radi; kako izgleda? To da li su kompozicija, zlatni rez, prostorno rešenje i drugo u redu, u ovom slučaju postaju sporedna pitanja na koja posmatrač obraća pažnju tek kada završi s opservacijom ljudske figure. Prema tome, figuru čoveka na fotografiji treba shvatiti uvek ozbiljno, a model uvek treba na neki način doterati i pripremiti ga za snimanje. Ako je to nekom komplikovano i dosadno, može da se bavi snimanjem životinja, koje su takođe atraktivne, a nisu tako zahtevne, ili može da se bavi reportažnom ili dokumentarnom fotografijom – u ovom slučaju nema doterivanja, nema šminkanja, ali ima mnogo hodanja. Kome ni to ne odgovara, neka snima mrtvu prirodu, ali ne sme da zaboravi da rekvizitu i u ovom slučaju treba pažljivo pripremiti i doterati. Sličan, ozbiljan pristup u pripremi scene za snimanje ljudske figure mora se primeniti i pri manipulaciji bilo kojim drugim rekvizitima – ako želite da postignete odgovarajući rezultat kada radite metodom aranžiranja.

Kada ste odabrali rekvizite i doterali ih kako bi odgovarali vašoj autorskoj zamisli, potrebno je scenu, tj. predmetni prostor slike u kome su rekviziti smešteni osvetliti tako da oni što bolje izgledaju na konačnoj fotografiji, ali i pre svega da biste ih mogli snimiti.

SVETLOSNA RITMIČKA
ETIDA, 2009. GODINE

Na ovoj fotografiji postoje tri realna predmeta (ograda, pod terase i silueta psa) i jedan predmet posebne vrste – senka ograde. Možete da razlikujete dve sopstvene senke – na ogradni u gornjem delu slike i na kućnom ljubimcu u donjem delu, i jednu bačenu senku – senka ograde na podlozi. Za razliku od prethodne fotografije, ovde su senke izrazito crne zbog toga što je krov terase sprečio da na njih deluje svetlo neba. Naglašen je princip pravilnog ritma: oграда, senka ograde i pločice podloge, koji je ublažen akcentom – polukružnom siluetom repa psa.

OSVETLJENJE SCENE (PREDMETNOG PROSTORA)

U većini slučajeva ovaj problem rešava priroda, na sreću mnogobrojnih turista (koji o svetlu uopšte ne razmišljaju jer njihovi fotoaparati automatski uključuju blic kada nema dovoljno svetla), amatera i profesionalaca. Najmoćniji izvor svetla na ovoj planeti – sunce izlazi i zalazi svaki dan u tačno predvidivo vreme, nema nestanka struje, nema kvarova, njegov dnevni ciklus, u zavisnosti od godišnjeg doba, dobro nam je poznat, tako da možete uvek da računate na njega. Ali ne možete da računate na stalan kvalitet svetla koji vam daje sunce jer je dnevno svetlo nestalno i nestašno. Ponekad samo u toku minuta mogu da se dogode promene u boji svetla, karakteru svetla, nivou osvetljenja itd. U toku dana položaj sunca postepeno se menja i zbog toga se menjaju i svetlosne situacije. Oblačno nebo drugi je po načini prirodni izvor svetla koji u potpunosti menja karakter dnevnog svetla, dok usmereno sunčevo svetlo na sceni stvara osvetljene površine i senke. Difuzno svetlo, koje stvaraju oblaci, osvetljava scenu više ili manje podjednako (u zavisnosti od tipa naoblačenja), a senke u potpunosti nestaju. Svetlosne situacije koje stvara dnevno svetlo treba prihvatiti kao svetlosnu realnost, i tako ih treba i nazivati, zbog toga što na njih možete da utičete zanemarljivo malo, a uglavnom ste prinuđeni da im se prilagodavate. Prilikom rada na dnevnom svetlu prinuđeni ste da metodom nalaženja tražite svetlosne situacije i atmosfere, a metodom iščekivanja nastanak odgovarajućih intenziteta i kvaliteta osvetljenja, smerova, karaktera i funkcija svetla.

Zbog toliko neizvesnosti i zbog toga što je bilo potrebno da osvetli i prostore koje je sam izgradio, a u kojima boravi i radi, čovek je bio prinuđen da traži druge stalne izvore

svetla, čije je osobine mogao da kontroliše. U tom smislu govori se o veštačkom svetlu i o veštačkim svetlosnim situacijama koje stvaraju svetlosni izvori čiji kvalitet i karakter svetla čovek može u potpunosti da kontroliše, a koje imaju nepromenljiv kvalitet svetla. U pitanju su, dakle, svetlosne konstrukcije koje služe za osvetljavanje stana, radnog mesta, pozorišne bine, ulice, fotografskog studija... Svetlosne situacije koje su svrsishodno napravljene za potrebe snimanja nazivaju se svetlosne fotografske konstrukcije (osvetljenje raznih prostora, fotografski studio), a sve ostale svetlosne konstrukcije stvorene za potrebe svakodnevnog života svrstavaju se u svetlosnu realnost zbog toga što nisu prilagođene potrebama snimanja i zato što njih nije moguće kontrolisati, niti uticati na njihov kvalitet. Na svetlosnu realnost možete da utičete samo donekle, kada bez bitnih promena podešavate prirodne i veštačke situacije potrebama snimanja – osvetljavanje senki difuznom površinom ili flešom itd. Ove intervencije nazivaju se svetlosnim kombinacijama. O osvetljavanju predmetnog prostora (scene) pisano je u časopisu *Refoto*, u brojevima od 4/2001. do 35/2006.

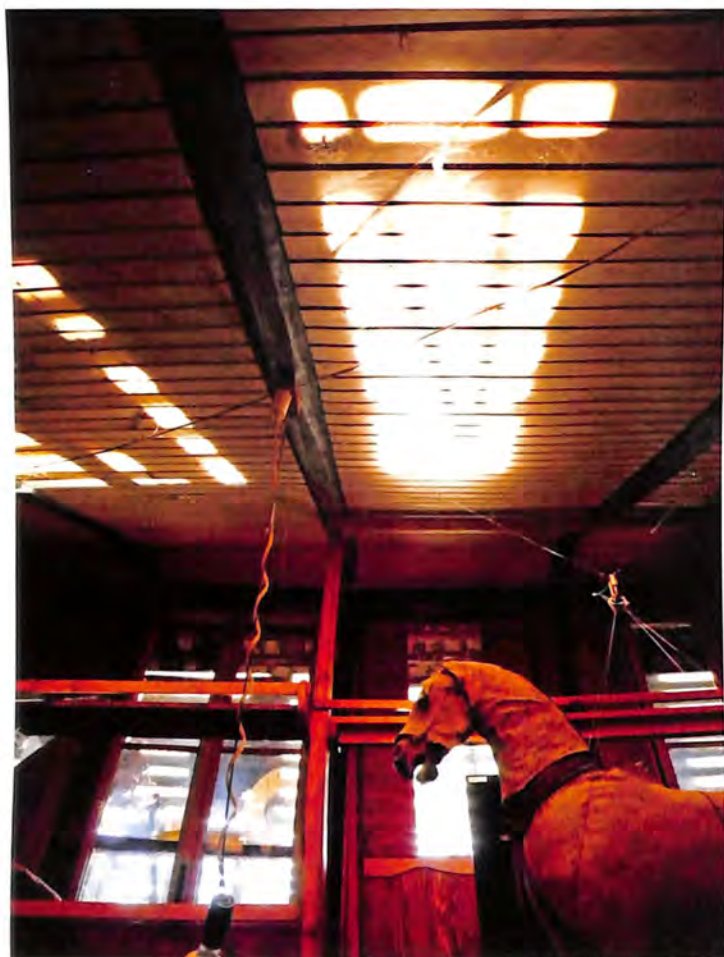
TEHNIČKA, MATERIJALNA I LIKOVNA FUNKCIJA SVETLA

Posvetićemo se problematici svetla u vezi s primarnom konstrukcijom slike, tj. manipulaciji rekvizitima i svetlom i rešavanju problematike osvetljenja predmetnog prostora. Osvetljenje rekvizite podrazumeva iščekivanje povoljne svetlosne situacije – metod nalaženja i iščekivanja, ili podešavanje pogodnog veštačkog osvetljenja uspostavljanjem odgovarajuće svetlosne konstrukcije – metod aranžiranja. Svetlo u fotografiji ima tri funkcije: tehničku, materijalnu i likovnu. Tehnička funkcija, kojom ćemo se baviti kasnije, rešava probleme eksponometrije i rada svetlom, tj. osvetljavanjem scene, što podrazumeva fizičku manipulaciju veštačkim izvorima svetla. U ovom slučaju više nas interesuju materijalna i likovna funkcija koje omogućavaju stvaranje uverljive slike realnih predmeta na fotografiji, a koja može da izazove i emocionalni učinak kod gledaoca.

Materijalna funkcija materijalizuje predmet. Svetlo modelira predmete načinom osvetljavanja, oni postaju "vidljive stvari" u prostoru, odvajaju se od okolnih predmeta i pozadine, rasporedom osvetljenih i neosvetljenih delova predmeta naglašavaju se njihov oblik i površina, podupire ili potiskuje njihova plastičnost. Različitim rasporedom svetlo može da stvori određenu "stvar", situaciju ili atmosferu – sunčan dan, maglovito jutro, figurativnu igru svetla i senki na nekoj površini itd. Bez obzira na to da li su u pitanju figure ili svetlosne situacije, krajnji cilj jeste da se postigne sličnost realnosti i njene slike; svetla i senke raspoređuju se tako da se na fotografiji vidi da je lopta okrugla, da kocka ima tri dimenzije, da su pojedine površine glatke ili hrapave. Materijalna funkcija svetla bitna je, pre svega, u domenu informativne fotografije jer podrazumeva "verno" oslikavanje stvarnosti, tj. fotografije ovog tipa "zastupaju" stvarnost.

U oblasti emotivne fotografije dolazi do izražaja likovna funkcija svetla, koja omogućava uvođenje likovno i emotivno aktivnih elemenata u sliku – linija, tonova i površina, koje ne zavise samo od predmetnog sadržaja vidnog polja već i od načina osvetljenja i rasporeda svetla i senki. Autor stvara svetlosnu konstrukciju ili bira svetlosnu realnost koja odgovara njegovom emocionalnom i idejnom opredeljenju. Između realnosti i slike može da postoji manja ili veća razlika, a ponekad predmet snimka može da bude skoro neprepoznatljiv zahvaljujući svetlosnom rešenju.

Karakterna crta materijalne i likovne upotrebe svetla je svrsishodnost, u tom kontekstu govorimo o radu svetlom u eksterijeru i enterijeru.

**ATELJE ČARDAK,
2011. GODINE**

Predmete posebne vrste mogu da formiraju, ne samo senke, već i svetla. U ovom slučaju četiri nefigurativne svetlosne fleke na plafonu zajedno sa svetlim površinama prozora stvaraju na slici neujednačen ritam. (fotografija levo)

**SVETLOSNA ETIDA,
2011. GODINE**

Veoma atraktivne i zanimljive mogu da budu senke koje formiraju svetlopropusni stakleni, kristalni i drugi predmeti. Pomoću njih u senku mogu da se uvedu polutonovi i bojni akcenti. (fotografija desno)

**DVORAC ILION, SREMSKI
KARLOVCI, 1989. GODINE**

Jedina ilustracija uz ovaj tekst, za čiju realizaciju su korišćeni samo realni predmeti i nema nijedan predmet druge vrste. Senka u desnom donjem delu fotografije korišćena je kao likovni element i element kompozicije koji stvara isprekidanu kosu uzlaznu liniju, koja unosi neujednačeni ritam, vodi pogled u dubinu slike, a tamna silueta hrama vraća ga nazad ka glavnom motivu fotografije. Senka ujedno daje i težinu fotografiji i eliminiše "uljeze" – parkirane automobile na desnoj strani ulice. (fotografija desno)

**SVETLOSNA ETIDA,
2012. GODINE**

Kao i na ostalim fotografijama, i ovdje su svi sadržajni i likovni elementi skoro isključivo predmeti druge vrste, koji su i nosioci glavne uloge, kompozicijskih postupaka i principa. (fotografija levo)

Manipulacija svetlom u eksterijeru je komplikovanija, tu pre svega treba izbegavati puku konstataciju postojeće realnosti, što može da se postigne iščekivanjem odgovarajuće svetlosne situacije – osvetljenje određenog objekta menja se u toku dana, a na fotografu je da odabere odgovarajuće vreme snimanja. Likovno može da se reši raščlanjenje površina slike senkama, treba samo sačekati optimalni položaj sunca kako bi senka dobila odgovarajući položaj i oblik. Senke se, takođe, mogu eliminisati iščekivanjem oblačnog vremena a njihov intenzitet je promenljiv – čisto plavo nebo daje tvrde senke, beli oblak ili lako naoblačenje raspršuju svetlo i daju mekše senke, povećavajući istovremeno intenzitet osvetljenja u njima. Svetlosni odnos može da se poveća filtrima: žutim, narandžastim ili crvenim u crno-beloj fotografiji i polarizacionim u fotografiji u boji. U ateljeu svetlo može mnogo lakše da se kontroliše i savlada. Sa svetlosnim izvorima manipuliše svaki fotograf po svom nahođenju, a svetlosne situacije stvaraju se u zavisnosti od toga da li hoćete da potencirate materijalnu ili likovnu funkciju svetla.

**SVETLO I SENKA U LJUDSKOJ
STVARNOSTI**

Senka u ljudskoj stvarnosti nema praktičnu primenu i zbog toga joj ljudi ne pridaju poseban značaj, tj. uglavnom ne obraćaju pažnju na nju. Možda najbolja ilustracija njene beznačajnosti jeste narodna izreka "Postao je senka od čoveka". Osvetljene površine (svetla), naprotiv, veoma su praktične: kada čitate novine tražite prigodno osvetljenje, radni sto takođe mora biti osvetljen, poljoprivredni radovi obavljaju se po danu, pozorišna bina mora biti prigodno osvetljena, kao i fabričke hale gde se radi i danju i noću. Senka, pod imenom hladovina, veoma je poželjna leti kako bi se ljudi sklonili od letnje jare, u zimskim mesecima svi željno iščekuju pojavu sunca da bi se malo ogrejali i da nam se raspoloženje malo popravi. Zimi svi biraju osunčanu stranu ulice, a leti –

zasenčenu, bolji stanovi imaju južnu orijentaciju, oni drugi imaju bolju hladovinu. Osvetljenje postoji kada je vreme sunčano i kada je vreme oblačno, senka se po oblačnom vremenu sakriva, ali čim grane sunce, pošto ona voli svetlo, odmah se pojavljuje.

Svi predmeti imaju svoju senku kada su osvetljeni usmerenim prirodnim ili veštačkim svetlom. Čovek dobija svoju senku pri rođenju, a ona ga verno prati do kraja života, nestaje samo kada se ugasi svetlo, ali čim se ono upali, ona je odmah tu. Karakteristična je za svakog čoveka i nestaje s njegovim nestankom, obično je nestašna i voli da menja svoj oblik i veličinu, ničemu ne služi i možda zato niko neće i ne može da je otuđi; ne može se niti uhvatiti niti staviti na neko mesto. Za razliku od čoveka, ona je uvek slobodna. Jedino kada čovek krene na turističko putovanje, u cenu za osunčane predele uračunata mu je i cena za senku, tj. suncobran, oblik senke uopšte nije bitan, važno je da ima gde da se skloni od letnje jare na plaži.

Klincima je senka mnogo zabavna i pokušavaju uzaludno da uskoče u svoju senku koja ih verno prati i skače zajedno s njima, ali, za utehu, uspeva im da uskoče u tuđu senku. U vreme u kome nisu postojali televizori uveče su se zabavljali uz igrokaze (preteče kinematografske slike), koje su izvodili vešti izvođači pomoću svetiljke, ruku i razapetog belog čaršava na kome su mogli da posmatraju zečeve, krokodile, ptice i druge figure. Istim postupkom umetnici su portretisali pripadnike srednje klase, isecajući na crnom kartonu njihove siluete (preteča fotografije). Svi predmeti imaju svoju karakterističnu senku koja se ponaša isto kao ljudska senka, a koja, kao i u ljudskoj stvarnosti, uglavnom ničemu ne služi.

**SVETLO I SENKA U FOTOGRAFIJI,
PREDMETI POSEBNE VRSTE**

U fotografskoj stvarnosti svetla i senke imaju potpuno drugačiju funkciju i služe, pre svega, za oblikovanje

dvodimenzionalne slike rekvizite u likovnom prostoru slike (na senzoru). Kada se predmet osvetli usmerenim svetlom, on formira dve vrste senki; sopstvenu senku koja nastaje na neosvetljenoj strani predmeta i bačenu senku koja pada na podlogu, pozadinu ili na susedne predmete. Sopstvena senka pomaže pri definisanju oblika i prostornosti predmeta – njegove treće dimenzije, a bačena senka može poslužiti uglavnom kao likovni i sadržajni element slike. Osvetljene partije, kao i senke na slici, mogu da imaju svojstva sadržajnih, likovnih elemenata, ali i onih koji smetaju. Svetla i senke rade zajedno, udruženi mogu da formiraju figure na slici. Pri međusobnom sučeljavanju dve površine različitog tonalnog kvaliteta (u ovom slučaju izrazito svetle i tamne površine) formiraju liniju, a to su elementi koji mogu da stvore dvodimenzionalne figure na slici, tj. slike predmeta koji, za razliku od drugih predmeta koje se nalaze u vidnom polju objektiva, u stvarnosti (u ljudskom viđenju) ne postoje kao predmeti, već samo kao osvetljene površine i senke (vidi *Refoto* br. 87/2011 "Osobine izražajnih elemenata fotografije"). Ovi predmeti koji ne postoje u stvarnosti, već samo na fotografiji, nazivaju se predmetima posebne vrste, a mogu da imaju figurativan ili nefigurativan karakter. Predmeti posebne vrste specifični su samo za fotografiju, nema ih u slikarstvu, kao ni u drugim umetničkim disciplinama. S predmetima posebne vrste ne može da se manipuliše kao ostalim predmetima u predmetnom prostoru slike, ne mogu da se uhvate, prema tome, ne mogu se pomerati, već je to ostvarivo samo posredno – pomeranjem predmeta koji su nosioci svetlih površina i uzročnici senki i pomeranjem izvora svetla – reflektora (manipulacija) ili sačekivanjem povoljnog položaja sunca (nalaženje i iščekivanje).

Pri komponovanju slike u tražilu uvek morate imati na umu da senke na slici mogu imati funkciju likovnih, sadržajnih elemenata, kao i onih koji mogu smetati, kao i svi ostali predmeti koji su uramljeni vidnim poljem objektiva. Ukoliko vam senke smetaju, njih možete da poništite jedino upotrebom difuznog osvetljenja scene. Morate biti svesni toga da senka gubi ulogu hladovine koju ima u ljudskoj stvarnosti, i da na slici postaje veoma bitan

sadržajni i likovni element kojim morate da manipulišete s istom pažnjom koju posvećujete ostalim rekvizitima.

Svetla, senke i predmeti posebne vrste, kao i ostale figure kojima baratate u tražilu (odnosno na površini senzora), podležu pravilima kompozicije tako da na njih možete primeniti sve opšte postupke kompozicije, kao i principe kontrasta, ritma i uloge. Oni su veoma korisni kada hoćete da naglasite jak kontrast ili ritam i njima baratate kao figurama, linijama i tonovima. Linearnim rešenjem (horizontalnim, vertikalnim ili kosim linijama) možete da izazovete asocijaciju na mir i tišinu, na dinamiku, da unesete veselost ili tugu, da potisnete ili naglasite prostor i geometriju slike itd. Drugim rečima, morate ih posmatrati kao aktivne elemente kompozicije.

Ne treba, međutim, zaboraviti da oni mogu da preuzmu ulogu veoma uočljivih elemenata koji mogu smetati, pogotovu na slikama početnika koji sliku u tražilu, pošto nemaju izgrađeno fotografsko viđenje, procenjuju pomoću svog ljudskog viđenja koje, kako smo videli u prethodnom izlaganju, ignoriše senke kao beznačajnu pojavu. Najčešće se to ogleda na senkama koje se nalaze na nezgodnim mestima kao što su tamne očne duplje s nevidljivim očima, senka ispod nosa koja prekriva ponekad i usne, tamna senka ispod brade koja deformiše vrat, a to je posledica rešenosti autora da snimi fotografiju "tačno u podne" i nije sačekao, ili nije znao da treba da sačeka povoljniju priliku, sat – sat i po pre podneva ili popodne, kada su svetlosne prilike mnogo povoljnije. Isti je slučaj s duplim ili višestrukim senkama. U prirodi dupla senka ne postoji, već samo jedna sopstvena i jedna bačena senka, zbog toga što je sunce jedini izvor svetla i na osnovu toga je u fotografiji prihvaćeno pravilo da predmet može da ima samo jednu senku. Zabunu unosi ljudska stvarnost gde su višestruke senke realnost koja je posledica osvetljavanja prostora s više izvora svetla. Kada se nalazi između dva ulična svetla, jedna senka pada ispred nas, a druga iza, a u diskotekama je prava "ludnica". Zato kada radite s veštačkim svetlom u studiju, morate da vodite računa o tome da samo jedan izvor svetla može da ima funkciju glavnog svetla, dok su ostali samo pomoćna svetla, kako se ne bi pojavile duple ili ukrštene senke. ■

© EDWARD STEICHEN za Vogue
Na svojim portretima filmskih diva, Steichen primenjuje metode filmske industrije, kao što su oštar fokus i rekviziti – uključujući odeću. Gloria Swanson iza vela. Condé Nast Archive / Corbis

S one strane SVETA

PONEKAD SE ZAPITAM ZAŠTO SEBI SMIŠLJAM OVE TEŠKE I POMALO NEZAHVALNE ZADATKE – DA BUDEM SUDIJA NAJBOLJIMA OD NAJBOLJIH! U PROŠLOM TEKSTU TAJ PROBLEM REŠILA SAM UZ POMOĆ GUGLA, A SADA SAM SE DUGO "PEKLA NA TIHOJ VATRI" JER CELOKUPNO DELO EDVARDA ŠTAJHENA (EDWARD STEICHEN) ZA MENE JE ČUDO I FASCINACIJA KOJA GODINAMA RASTE

Piše Ivana Tomanović

Odgovor možda leži u tome što za predavanje o balansu u fotografiji koristim skoro isključivo Štajhenove fotografije. Mogu nasumično da ih biram jer će svaka nepogrešivo biti u savršenom balansu. Ljubitelji savremene fotografije namrštiće se na ovu moju potrebu za balansom, ali u odbranu mogu samo da kažem da je u osnovi ljudskog bića težnja ka harmoniji i jedinstvu, čemu hrli i moja klasična duša.

Bez pretenzija da tekst govori o istoriji fotografije, neke činjenice o Edvardu Štajhenu nužno je reći. Jedan od najznačajnijih američkih fotografa ostavio je neizbrisiv trag, pre svega svojim kreativnim radom, a zatim i brojnim angažovanjima. Sa Alfredom Štiglicem (Alfred Stieglitz), ocem piktorijalizma, pokrenuo je čuveni časopis *Camera Work* u kome je kao autor imao najviše objavljenih tekstova. Otvorio je, takođe sa Štiglicem, čuvenu "Galeriju 291". I časopis i galerija posvetili su prostor impresionistima među slikarima i piktorijalistima među fotografima. Suštinski, oni su bili glasilo piktorijalista (o piktorijalizmu možete pročitati tekst Jelene Matić u *Refoto* br. 42). Štajhen se smatra prvim modnim fotografom, a tokom petnaest godina radio je za magazine *Vogue* i *Vanity Fair* (1923–1938). U tom periodu nastao je i ovaj portret Glorije Svonson (Gloria Swanson), objavljen 1928. u časopisu *Vanity Fair*.

Štajhen je i autor čuvene izložbe "Family of Man", koja je nastala 1955. godine, u vreme kada je radio kao kustos njujorškog Muzeja moderne umetnosti (MoMA). Ova svojevrsna saga o čoveku i njegovom životu obišla je šezdeset i devet zemalja sveta, videlo ju je devet miliona ljudi i prodato je dva i po miliona knjiga!

Mistične oči

Vratimo se sada portretu Glorije Svonson, još jednoj ikoni fotografije. Taj portret sublimira Štajhenove rane fotografije iz doba piktorijalizma i glamur portrete holivudskih diva kojima je utemeljio imidž glumaca i glumica kao savršenih i nedodirljivih bogova, slika koju savremeni mediji pomno neguju i dan-danas. Kada posmatram ovu fotografiju i zamišljam je na zidu, uvek je vidim kao veliku, tj. tako bih volela da je gledam. Zašto? Pre svega zbog igre direktnog i skrivenog, koja čini tu fuziju intrigantnom i uzbudljivom. Direktnan pogled (netipičan za to doba), izrazito krupan kadar (još jedna netipičnost) i čipkani veo preko celog kadra koji je trajna i suštinska barijera između nas, gledalaca, i nje, božanske dive.

Pokušajte da zamislite ovaj portret bez tog čipkanog vela. Ostaje nam belo ovalno lice, potpuno izolovano zbog crnog turbana na glavi i ogromne, tamnom ekspresivnom šminkom uokvirene oči koje praktično zure u nas. Čak i danas ovo bi bio vrlo "jak" portret, a za kasne dvadesete godine prošlog veka – nezamisliv.

Ova fotografija ima još jedan zanimljiv aspekt. Štajhen je poznat kao majstor svetla i ono je uvek bitan činilac u njegovim fotografijama. Na portretu Glorije Svonson svetlo je krajnje jednostavno, frontalno i njegova uloga jeste da naglasi oblik lica, očiju, usta... Začudujuće – nema svetlosne drame, ona se ogleda u očima, u pogledu.

I onda dolazi čipkani veo, kao koprana satkana od mašte i snova, utkana u prelepo lice. Pažljivo postavljena, postala je neodvojivi deo Glorijinog lica, njena maska, tetovaža, zaštitni znak!

Ali više od toga, ona je brana, zaštita, distanca toliko neophodna između nas i nje. Poput

neprobajne čelične zavese, predstavlja nepremostivu prepreku koja lepo lice Glorije Svonson "čuva" s one strane realnosti, daleko od našeg života. I to je u redu jer film je iluzija, a kakva bi to bila iluzija da je stvarna i opipljiva.

Jednostavna estetska majstorija

Štajhen je na maestralan način uklopio stvaran i nestvaran svet, kreirajući time večnu privlačnost u ideji da, ako samo skinemo veo, ona (iluzija) će postati stvarnost. Zadržljive estetske jednostavnosti kojoj je Štajhen pribegao. Osnovu kompozicije čini obrnuti trougao, a savršenstvo simetrije odlična je podloga za pažljivo sagledavanje svih detalja na čipkanom velu, tj. licu. Štajhen je mudro pojednostavio kompoziciju jer je tekstura vela dovoljno kompleksna i vizuelno zahtevna da je ne treba dodatno opterećivati. Floralni aranžmani asociraju na neku šumsku čarobnicu koja hipnotičkim pogledom može da zavede i omadija. Mnoštvo detalja, precizno prikazanih, ima dvojak ulogu otkrivanja i skrivanja – omiljene fotografske kategorije. Sitne rupice mreže i prefinjeni oblici privlače nas da istražujemo i pratimo kako klize po Glorijinom licu, dok, u isto vreme, suštinski sakrivaju to lepo lice i nagone nas da ga iznova posmatramo i proučavamo. U toj igri toplo-hladno ostaju krupne oči Glorije Svonson, koje nas skoro sto godina privlače svojim užarenim pogledom.

Iako ne verujem da ova fotografija postoji u nekom većem formatu, ostaje moja pusta želja da monumentalno lice Glorije Svonson i majstorstvo čuvenog Edvarda Štajhena vidim tako da potpuno okupiraju moj pogled, viziju, maštu... da se provučem iza čipkanog vela i stupim na onu stranu sveta. ■

Fotografija i ANIMACIJA

POČETKOM TRIDESETIH GODINA DEVETNAESTOG VEKA, NAROČITO U VIKTORIJANSKOJ ENGLJSKOJ I FRANCUSKOJ, U MODU SU UŠLE OPTIČKE IGRAČKE NAMENJENE, KAKO DECI, TAKO I ODRASLIMA. IAKO SU SE RAZLIKOVALE PO IZGLEDU, ZAJEDNIČKI SU IM BILI CRTEŽI FAZA POKRETA ILI AKCIJA ČOVEKA, ŽIVOTINJE ILI NEKOG DRUGOG OBJEKTA

Piše Jelena Matić

Luksuzna verzija praksinoskopa

Fenakistioskop

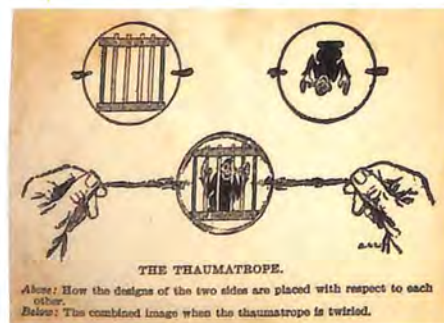
KADA JE OTKRIVENA FOTOGRAFIJA BILO JE SAMO PITANJE DANA KADA ĆE FAZNI CRTEŽI USTUPITI MESTO FOTOGRAFIJAMA POKRETA

Mutoskop

Dva principa taumatropa: okretanjem rukom ili na kanapu

THE THAUMATROPE.

Above: How the designs of the two sides are placed with respect to each other. Below: The combined image when the thaumatrop is twirled.

Zoetrop

Među najpoznatijim optičkim igračkama nalaze se fenakistioskop i zoetrop. Izumitelj prve naprave bio je belgijski fizičar Žozef Plato (Joseph Plateau), a njen naziv potiče iz grčke reči "phenakizein", što znači pogled koji vara ili obmanjuje. Dizajn je bio više nego jednostavan. Fenakistioskop se sastojao iz dva diska postavljena jedan naspram drugog. Na jednom su bili fazni crteži pokreta, a na drugom vertikalni prerezi kroz koje se gleda. Jedino što je trebalo da uradite jeste da brzo zavrtite disk s crtežima, a prizore posmatrate kroz disk s otvorima. Fenakistioskop se pojavio 1832. godine, a dve godine kasnije britanski matematičar Vilijem Džordž Horner (William George Horner) osmislio je zoetrop ili zoetrop, čije ime takođe vodi poreklo od dve grčke reči "zoe" i "trope", što u prevodu znači "živ okret". Zoetrop je bila veoma jednostavna sprava, ali se za razliku od fenakistioskopa sastojala iz cilindra s vertikalnim otvorima i trake s crtežima u nizu, smeštenim oko njene unutrašnje strane. Iluzija pokreta dobijala se pri veoma brzom okretanju cilindra. Kada je otkrivena fotografija, bilo je samo pitanje dana kada će fazni crteži ustupiti mesto fotografijama pokreta. Krajem četrdesetih godina Žozef Plato je to i učinio – zamenio je crteže fotografijom. Sedamdesetih i osamdesetih godina dolaze Edvard Majbridž (Eadweard Muybridge) i Žil Etjen Marej (Jules Etienne Marey), o kojima je takođe

pisano. Podsećanja radi, Majbridž je akciju konja u galopu ili pokreta neke druge životinje snimao sa dvanaest fotoaparata sa stereofotografskim sočivima i mehaničkim aktiviranjem okidača, ravnomerno raspoređenih duž odabrane i odmerene staze namenjene kretanju životinja. U kasnijem radu Majbridž je povećao broj fotoaparata na dvadeset, a zatim i na dvadeset i četiri i proširio je svoje istraživanje na snimanje pokreta drugih životinja, ljudi u različitim akcijama i dece. Zamenom kolodijumskih ploča osetljivijim suvim želatinskim pločama i boljom foto-opremom, uspeo je da snimi jasnije fotografije, kao i da fotografise motiv u pokretu sa tri strane (prednje, zadnje i bočne). Ubrzo nakon Majbridža, Žil Etjen Marej se upustio u eksperimentisanje pokretom, ali ne pomoću sistema od više aparata kao njegov kolega, već pomoću specijalno dizajnirane fotografske puške. Ovaj neobičan tip fotoaparata je i rađen po uzoru na revolver. U nameri da prikaže jednostavan šematski, a ne običan ili realni prikaz pokreta kao što je to činio Majbridž, Marej je modele fotografisao ispred crne pozadine, obučene u poseban kostim iste boje kao i pozadina, s iscrtanim belim linijama oko pojasa, duž glave i na stranama gde su ruke i noge. Rezultat ovog, naizgled neobičnog, eksperimenta jesu fotografije više nalik nekom šematskom crtežu, jer ne prikazuju osobu kako se kreće, već niz promenljivih linija i crta.

Reklama za zoetrop

Zoopraksiskop

Rukom pokretani mutoskop

Unutrašnjost mutoskopa

Serie fotografija mogle su se menjati a erotski "filmovi" su i tada bili popularni

MUTOSCOPE
TRADE MARK REG. U. S. PAT. OFF.

REELS
New Reels Mean More Profits
SPICY PICTURE SECTION

GIRLS!
GIRLS!
GIRLS!

NEW SNAPPY GIRL SUBJECTS — THE SPICE OF MUTOSCOPE REELS
MOST ATTRACTIVE — EVER POPULAR — ALWAYS PROFITABLE
NOTE — INFORMATION ON SELECTOR MUTOSCOPE ONLY

When any of the following reels are ordered for use in the Selector Mutoscope, add the letter "G" before the number. For example, reel No. 7001 would be ordered as G 7001. The same reel ordered for use on any regular Mutoscope Moving Picture Machine should be given as 7001.

7001—The Kissing Couple	7002—The Girl's Dressing Room	7003—Heart of a Rose
7004—After the Bath	7005—Babe in the Woods	7006—The Smoky Dream
7007—The Girl's Toilet	7008—The Girl's Toilet	7009—The Smoky Dream
7010—The Girl's Toilet	7011—The Girl's Toilet	7012—The Smoky Dream
7013—The Girl's Toilet	7014—The Girl's Toilet	7015—The Smoky Dream
7016—The Girl's Toilet	7017—The Girl's Toilet	7018—The Smoky Dream
7019—The Girl's Toilet	7020—The Girl's Toilet	7021—The Smoky Dream
7022—The Girl's Toilet	7023—The Girl's Toilet	7024—The Smoky Dream
7025—The Girl's Toilet	7026—The Girl's Toilet	7027—The Smoky Dream
7028—The Girl's Toilet	7029—The Girl's Toilet	7030—The Smoky Dream

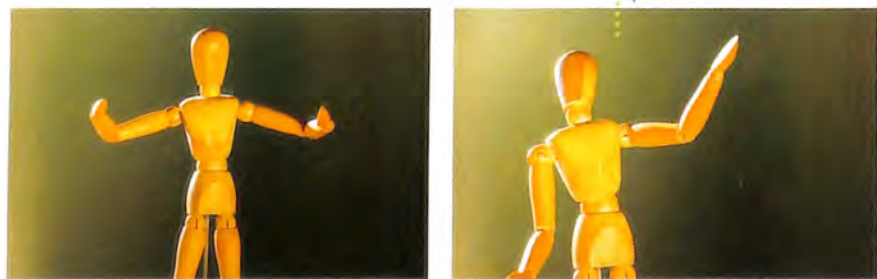

Diplomski film "Kravarić Marko".
Autor Aleksandar Ilić, student
Akademije Umetnosti u Novom
Sadu, smer Animacija i Vizuelni
Efekti. Reljef-glina, cutout.

Stop motion ILUZIJA

FILM, TO SU POKRETNE SLIKE I ZVUK. 24 FOTOGRAFIJE U SEKUNDI KOJE SE SMENJUJU JEDNA ZA DRUGOM. FOTOGRAFIJA JE NIZ TAČAKA, OSVETLJAJA, A MUZIKA JE KOMBINACIJA 12 TONOVA. POPRILIČNO JEDNOSTAVNO, ZAR NE? A ANIMACIJA? PA, TO JE UGLAVNOM ZA DECU **Piše Živa Stanojević**

A nalizirajući ove svoje navode ne mogu a da se ne nasmejem nivou racionalizacije koji, kao trenutno jedina razumna bića, posedujemo. Upravo želja da bolje razumemo stvari oko sebe čini nas srećnim u spoznaji, ali s vremena na vreme, kao odmor od racionalnog, uživamo u iluziji, triku, maloj slatkoj prevari. Dok smo mali, taj odmor je sve što nam treba, a onda s vremenom nademo sebi neki stvarni posao. Krckamo racionalne brojeve, čitamo racionalne vesti, dok se mađioničari upiru iz sve snage da nas ponovo prevare. A tako malo je potrebno. Ideja, nekoliko racionalnih sprava i odmor.

Drvna lutka sa pokretnim zglobovima. Humani model, savršen za planiranje ili vežbanje poza animiranih karaktera.

© HENRY SELICK, "James And The Giant Peach", "The Nightmare Before Christmas", "Coraline".

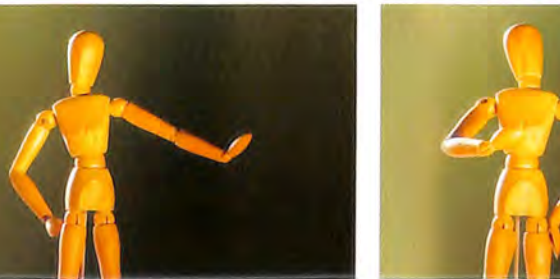
© JAN ŠVANKMAJER, "Možnosti dialogu", "Jidlo", "Do pivnice".

© NICK PARK, Serijal "Wallace & Gromit", "Chicken Run", "Shaun the Sheep".

© RAY HARRYHAUSEN, "Mighty Joe Young", "Jason and the Argonauts", "Clash of the Titans".

Značajni autori stopmoušn animacije

ČUDESNA ILUZIJA ANIMACIJE NIKADA NIJE BILA NA PAPIRU, PLATNU ILI EKRANU. ONA SE UVEK RAĐALA U GLAVI AUTORA, GLEDAOCA I PREVAZILAZILA JE PUKO "UDAHNUTI ŽIVOT U STVARI". ANIMACIJA JE UŽIVANJE U PRIPOVEDANJU, A STOPMOUŠN SAMO JE JEDAN OD NAČINA DA UDAHNETE ŽIVOT VAŠOJ PRIČI. ISPRIČATI REALISTIČNU PRIČU STOPMOUŠN ANIMACIJOM BILO BI TRAČENJE POTENCIJALA. ZATO PRIUŠTITE SEBI ODMOR. IZVUCITE ZECA IZ ŠEŠIRA, NOVČIĆ IZA UHA

STANI, POKRENI

Stopmoušn (stop motion) animacija, ovaj nesrećni oksimoron, nije nikakvo zaustavljanje kretanja, niti stvaranje pokreta, već stvaranjem iluzije pokreta oživljavamo objekte na ekranu. Moderne tehnologije kompjuterske animacije pružaju neverovatne mogućnosti vizuelne iluzije, ali mi ćemo se baviti tehnikom koja nije toliko zahtevna, a dostupna je svakom ko želi nešto da ispriča i ima najmanje: ideju, papir, olovku, fotoaparata ili mobilni telefon.

POČETAK

Od početka filma, samim tim i animacije, osnovni princip nije se menjao. Sve što postoji može se animirati. Crtež, lutka, glina, lopta, stolica, čovek. Dok su za crtanu animaciju neke od mogućnosti bile i grebanje, crtanje, slikanje direktno na filmskoj traci, u tehnološkom smislu stopmoušn snimanje zahtevalo je kameru, rasvetu i često improvizovanu scenu i studio. Težnja animatora sve vreme bila je stvaranje iluzije što tečnijeg, realističnijeg pokreta i to isprva povećavanjem broja sličica u sekundi. Iako je u teoriji perzistencija vida bila jasna i zahtevala da s dovoljnim brojem informacija naterate mozak da sam popuni praznine, nedostatak fizičkog i fiziološkog fenomena zamućenja pokreta (motion blur) odavao je trik. Pojavom računara, stopmoušn je pokušao da iskoristi tehnologije računarske kontrole kamere ne bi li premostio ovaj problem, ali ubrzo nakon napretka na polju kompjuterske animacije (CGI), počeo je da odlazi u mali zaborav. Sveopštom zasićenošću "realističnim" animacijama, svedoci smo stidljivog vraćanja stopmoušn animacije, ali kao estetike. Te "trzave" umetničke forme s dobrom pričom i karakterima.

IDEJA

I upravo ovde počinje dobra animacija. S dobrom idejom, pričom. Od trenutka kada dobijete ideju koju želite da ispričate, počinje proces koji bez potrebe za mistifikacijom služi jedino da ideja sa što manje problema

stigne do konačnog oblika. Sinopsis – kratak pisani predložak vaše ideje jeste prvi korak u artikulisanju vaše priče. Sám proces pisanja je lak i često uspeva da uveća vaš kreativni odnos prema ideji kroz puko pisanje – formalizovanje.

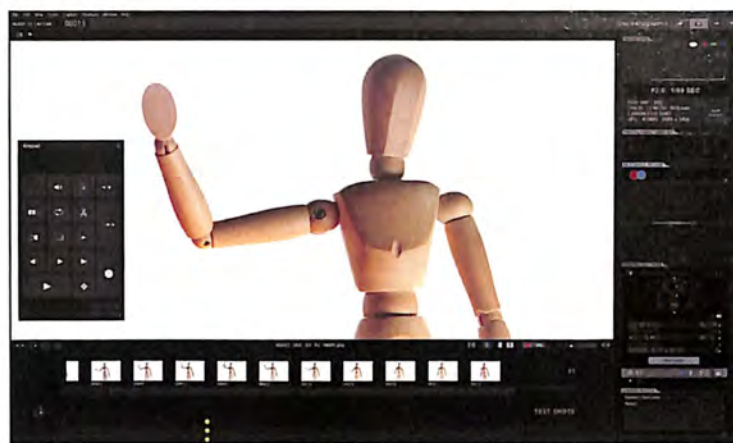
Pisanjem scenarija, vaša ideja dobija narativni tok i pisanje treba da vodi osnovno pravilo: "Pišite ono što vi ili vaš gledalac vidi i čuje na ekranu!" Ovo je od posebne važnosti jer u tom trenutku vaša ideja počinje da funkcioniše kroz slike, zvukove, kadrove i priprema se za sledeću fazu – Storyboard. Vizuelizacija kadrova kroz crteže koji mogu biti obične skice ili čiča Gliše od posebne je važnosti u animaciji. Storyboard, pored definisanja kadra, pokreta kamere ili karaktera, u najosnovnijem smislu, započinje režiju i montažu vašeg filma. Kada slike Storyboarda uvučete u neki od softvera za montažu (Adobe Premiere, Sony Vegas, Final Cut), počinje proces izrade Animatika i ovo je trenutak kada se bavite vremenom trajanja radnje. Za što lakše određivanje vremena bitno je sliku povezati sa zvukom. Animatik nije konačni film, ali pokušajte da ga uz pomoć muzike ili snimanja dijaloških scena mikrofonom što više približite finalnom filmu. Ovi procesi pomoći će vam da, pre nego što počnete snimanje, uklonite greške koje bi vas u procesu snimanja koštale mnogo izgubljenog vremena.

OPREMA ZA SNIMANJE

Kao što smo rekli ranije, za snimanje je potreban bilo koji uređaj za akviziciju slike – video-kamera, fotoaparata, mobilni telefon. Iako nisu neophodne, moderne softverske aplikacije umnogome olakšavaju izradu stopmoušn animacija. Ako koristite D-SLR ili prosumer fotoaparate i video-kamere, softveri, kao što su Dragonframe ili Stop Motion Pro, nude mogućnosti koje će snimanje učiniti uživanjem. Zanimljivo je da postoji veliki broj aplikacija za Android i iOS, koje vaš "pametni" telefon pretvaraju u ultimativni alat za izradu animacija.

Dragonframe softver za stopmoušnu animaciju.

Dragonframe softver – Panel kontrole fotoaparata, kamere.

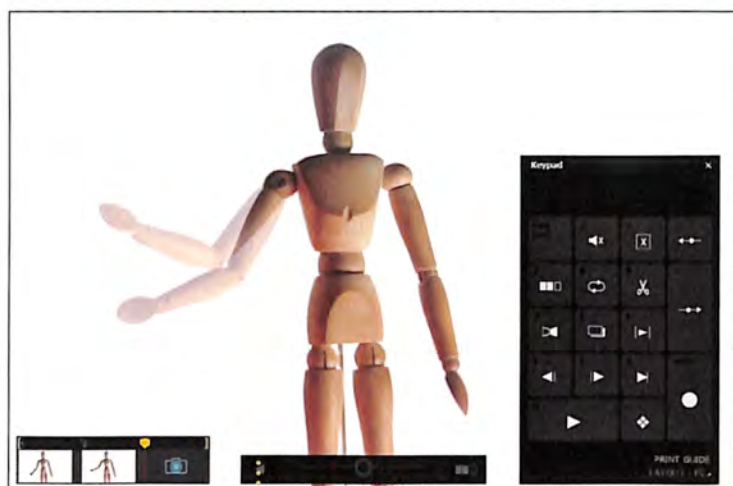
OD FOTOGRAFIJA DO POKRETA

Osnovne odlike softvera za izradu stopmoušnu animacije jesu kontrola fotoaparata, prikaz kadra uživo (Live view), kao i akvizicija fotografija direktno s fotoaparata putem USB veze.

Svaki od ovih softvera pruža osnovnu vremensku osu (timeline), u kojoj možete pratiti svaku sličicu u vremenskom redosledu, pustiti animaciju ili čak brisati pojedinačne slike. Zvuk se postavlja s lakoćom, bez potrebe za dodatnim softverskim rešenjima. Onion skin opcija je jedna od najbitnijih za lakšu kontrolu pokreta. Poluprozirnošću između kadra uživo i prethodno snimljene slike dobijate razliku u pokretu animiranog objekta, što olakšava kontrolu animacije. Kada je vaša animacija gotova, možete je eksportovati u odgovarajući video-format.

Programi Dragonframe i Stop Motion Pro predstavljaju profesionalna rešenja za izradu stopmoušnu animacija i u naprednim opcijama pružaju kontrolu automatskih sistema pokreta kamere, kao i kontrolu svetla putem DMX kontrolera, ali, iznad svega, lakoću korišćenja koja odgovara i hobistima. ■

Autorski Film "ID" Reditelj Miroslav Jović. Animacija Aleksandar Roth; fotografija Predrag Janjatović; stop motion – lutka.

Dragonframe softver "Onion skin" alat – poluprozirna prethodne fotografije i live view fotoaparata.

PRED VAMA JE UVODNI TEKST KOJIM ŽELIMO DA POKAŽEMO DELIĆ MOGUĆNOSTI KOJE PRUŽA RAD U TAKOZVANOJ "STOP MOTION" OBLASTI ANIMACIJE. OVA PRIČA JE VEOMA VAŽNA JER DANAS SKORO DA NEMA UREĐAJA NAMENJENOG SNIMANJU SLIKE A DA NA NJEMU NE POSTOJI MOGUĆNOST SNIMANJA POJEDINAČNIH FOTOGRAFIJA (KADROVA), OD KOJIH JE VEOMA JEDNOSTAVNO NAPRAVITI "POKRETNE SLIKE"

Specijalizovana Nikon prodavnica. Svi proizvodi vodećeg svetskog proizvođača foto-opreme od sada na jednom mestu. Posetite nas u TC Delta City (Jurija Gagarina 16), prizemlje, lokal br. 116.

tel: +381 11 3129 615, info@yellowstore.rs
www.yellowstore.rs

COOLPIX S01 UGRAĐENA MEMORIJA 7,3GB

Rezolucija: 10,1 MegaPiksel, CCD senzor;
Objektiv: 3x optički zum (29-87 mm);
Displej: TFT LCD dijagonale 6,2 cm, osjetljiv na dodir;
Film: 720p HD video zapis.

10.999,-

COOLPIX AW100 OTPORAN NA VODU I PADOVE

Rezolucija: 16 MegaPiksel, CMOS senzor;
Objektiv: 5x optički zum (28-140 mm);
Displej: TFT LCD dijagonale 3 inča (7,5 cm);
Film: 1.080p full HD video zapis.

23.999,-

COOLPIX P310 + POKLON STATIV JOBY MICRO 250

Rezolucija: 16,1 MegaPiksel, CMOS senzor;
Objektiv: 4,2x optički zum (24-100 mm);
Displej: TFT LCD dijagonale 3 inča (7,5 cm);
Film: 1.080p full HD video zapis.

25.999,-

Nikon 1 J1 + OBJEKTIV 10-30 mm VR

SUPER CENA

Rezolucija: 10,1 MegaPiksel, CMOS senzor, CX formata;
Displej: TFT LCD dijagonale 3 inča (7,5 cm);
ISO osetljivost: Auto i Manuelno (ISO 100-6.400);
Film: 1080p Full HD video zapis.

29.999,-

D3100 + OBJEKTIV 18-55mm VR

Rezolucija: 14,2 MegaPiksel, CMOS senzor, DX formata;
Displej: TFT LCD dijagonale 3 inča (7,5 cm);
ISO osetljivost: Auto i Manuelno (ISO 100-12.800);
Broj snimaka u sekundi: 3.

47.999,-

D7100 + OBJEKTIV 18-105mm VR

NOVO

Rezolucija: 24,1 MegaPiksel, CMOS senzor, DX formata;
Displej: TFT LCD dijagonale 3,2 inča (8 cm);
Osetljivost: Auto i Manuelno (ISO 100-25.600);
Broj snimaka u sekundi: 6;
Film: 1.080p full HD video zapis.

144.999,-

NIKKOR OBJEKTIVI

NIKON SPORTSKA OPTIKA

NIKON DODATNA OPREMA

lowepro NATIONAL GEOGRAPHIC SanDisk MARUMI GITZO Manfrotto JOBY ACME MADE

MOGUĆNOST PLAĆANJA ČEKOVIMA DO 12 MESEČNIH RATA NA SAV ASORTIMAN!

ANIMIRANA

"Gif – fotografija"

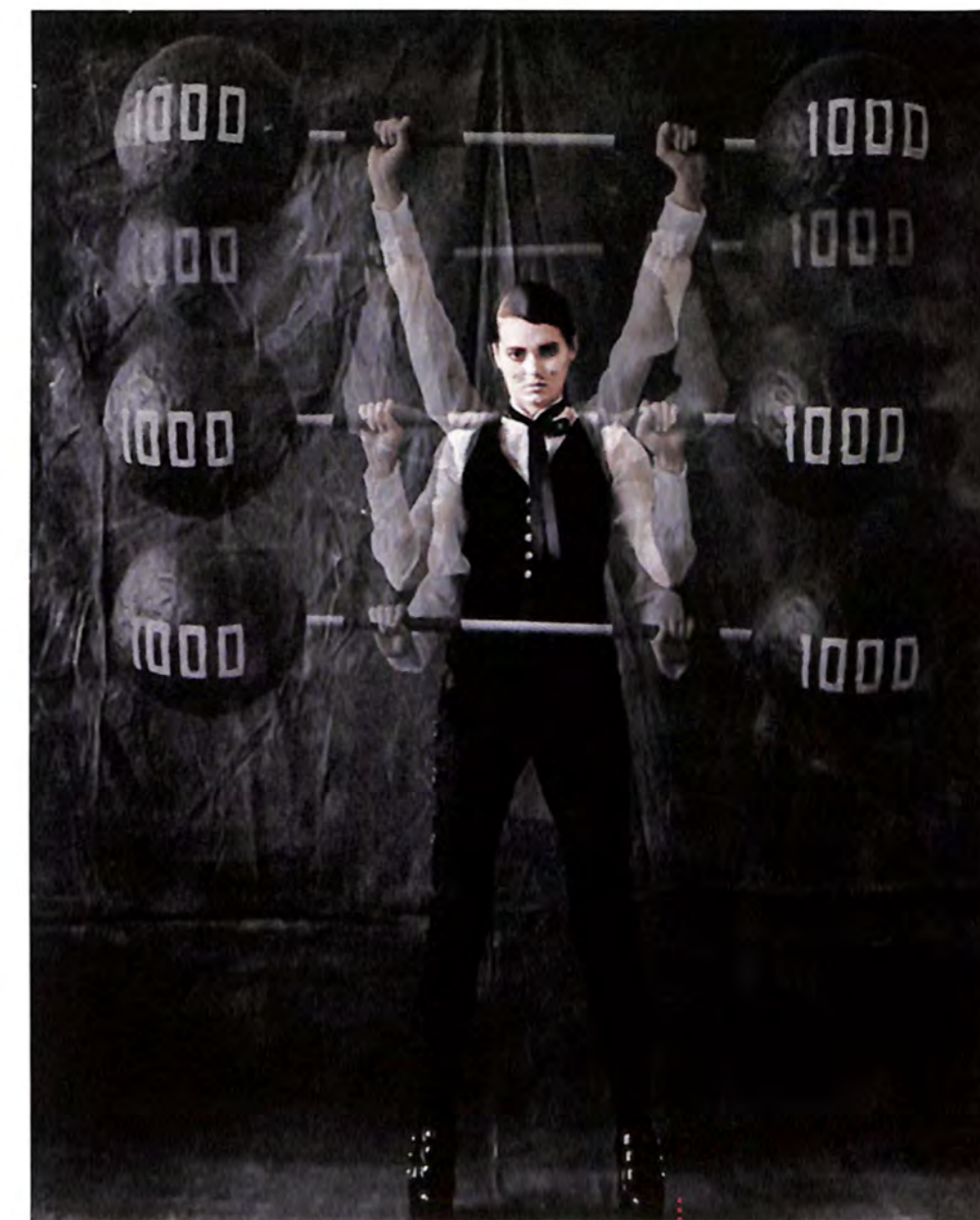

© MILICA MRVIĆ
www.behance.net/mrvicmilica

Zamislite da se odjednom, dok posmatrate ovu fotografiju, na osobu u pozadini zaista sruči velika količina vode. U početku biste sigurno bili začuđeni i nesigurni da li vam se to samo pričini, ali kada bi ovo nastavilo da se događa iznova i iznova, bilo bi vam jasno da ova fotografija zaista jeste "živa". Ukoliko vas zanima kako je ovo moguće, kratak odgovor je: animirani gif.

SIGURNO VAM SE DESILO DA SE NASMEJETE KADA NA VAŠEM FOTOAPARATU BRZO PRELAZITE NAPRED-NAZAD S FOTOGRAFIJE NA FOTOGRAFIJU KOJE SU SNIMLJENE U KRATKOM VREMENU IZ ISTOG POLOŽAJA FOTOAPARATA. UKOLIKO BISTE ŽELELI DA OVO PODELITE S NEKIM, ONDA BISTE OD TIH FOTOGRAFIJA NAPRAVILI GIF, I POKRET KOJI VAM JE IZMAMIO OSMEH NA LICU MOŽE DA SE VRTI U NEDOGLED I TRAJE BESKONAČNO

Piše Milica Mrvić

© PAMELA REED + MATHEW RADER
www.reedandrader.com

Prošle godine proslavljeno je 25 godina od nastanka kompjuterskog formata pod nazivom gif. Pored proslave svog rođendana, Oxford American Dictionaries proglasio je gif za "Reč godine 2012 godine". Tako je gif dobio i svoje zvanično mesto u rečnicima – i to ne samo kao imenica već i kao glagol.

Za one koji ne znaju, gif je skraćenica za Graphic Interchange Format, tj. grafički format za razmenu i ovo je najčešće korišćen kompjuterski format za

razmenu slika na internetu. On se sastoji od više slika (frejmova) inkorporiranih u jedan fajl koji se preko nekog internet pretraživača ili drugog softvera puštaju automatski u kontinuitetu, u animiranim sekvencama.

Gif je zasnovan na osmootnom indeksu boja, što znači da koristi paletu od najviše 256 boja. To znatno doprinosi smanjenju veličine samog fajla i omogućava njegovu izuzetno laku razmenu, ali i pregled preko interneta.

© PAMELA REED + MATHEW RADER
www.reedandrader.com

Sigurno se svi sećate razigrane bebe koja se devedesetih pojavljivala gotovo na svakom sajtu i, za to vreme popularnim, lančanim mejlovima, ili brojnih logotipa koji su, samom činjenicom da su u pokretu, dobijali na zanimljivosti i prepoznatljivosti.

Budući da je pojavljivanje i širenje gifa vezano za osamdesete i devedesete, ili vreme veća pod oznakom 1.0 (interneta koji je zasnovan na jednostranoj komunikaciji, tj. pasivnom konzumiranju sadržaja), nakon prelaska interneta na veb 2.0 i popularnost gifa je krenula da opada.

PONOVO RAĐANJE FORMATA

Veb 2.0 je karakteristika interneta prve i druge decenije 21. veka, doba širenja blogova, društvenih mreža i beskrajnog deljenja, tzv. "reblogovanja" i "šerovanja" informacija. Zapravo, veb 2.0 je karakteristika sadašnjosti, kada svaki korisnik interneta može, ukoliko to želi, da bude ujedno i konzument, ali i tvorac sadržaja i informacija, ili posrednik u njihovom širenju i rasprostiranju.

Nakon što je privremeno zamro, ljudi počinju da shvataju da gifove mogu da koriste za mnogo različitih stvari, i popularnost ovog formata ponovo raste od 2007. Postaje široko zastupljena i sve češća upotreba fotografije i filmskih, često kulturnih kadrova u kreiranju gifova i ceo format dobija potpuno novu dimenziju. Najčešće korišćen u svrhu zabave, poslednjih godina sve više poprima oblik posebne nove informativne, ali i umetničke forme i gif lagano, ali sigurno evoluira u vrlo snažno novo vizuelno iskustvo.

Eksplorzija interesovanja i inovacije u samom nastajanju gifa najveću zaslugu duguje dostupnosti samog formata širokoj publici. Sajtovi kao što su: "Tumblr", "Reddit", "Word Press", "Flickr", pa čak i "Twitter", omogućavaju lako postavljanje i pregled gifova. Osim toga, činjenica da gif izuzetno jednostavno svako može da napravi uz pomoć Photoshopa, znatno utiče na njegov razvoj.

Iako je prvenstveno korišćen za površni i kratkotrajnu zabavu preko interneta, zbog svog, pre svega duhovitog karaktera, neki fotografi su upravo ovu njegovu osobinu počeli da istražuju i uključuju u svoj profesionalni rad.

Mladi modni fotografski duo Reed+Rader (Pamela Reed i Matthew Rader) iz Njujorka su na početku svoje karijere radili modne editorijale, prevashodno objavljivane u štampanim medijima. Budući da su najviše radili Polaroid fotoaparatom formata 4 x 5 inča, gašenjem kompanije i znatnim poskupljenjem preostalog Polaroid materijala rešili su da pređu na digitalnu fotografiju. Budući da, kako i sami kažu, provode barem deset sati dnevno ispred kompjutera,

veliki deo inspiracije za svoj rad dobijaju uglavnom preko interneta i čak i svoj rad analognim tehnikama skeniraju i time digitalizuju, prelazak na digitalnu fotografiju je bio krajnje logičan sledeći korak. Prateći tehnološke trendove i primetivši da je ogroman deo tržišta koji prati i učestvuje u modnoj industriji okrenut ka internetu, rešili su da pametno iskoriste prednosti ove nove digitalne platforme.

Danas su oni isključivo orijentisani na internet i na digitalne publikacije čiji je sada već neizostavni deo animirana, "gif fotografija". Istražuju nove načine da prevaziđu statičnu formu tradicionalne fotografije, uključujući i mogućnost interakcije s gledaocem preko svojih animacija.

Ovo je dalo potpuno nov obrt kreativnim granicama modne industrije, pa su tako brojne velike kompanije počele da koriste upravo gifove u svojim reklamnim kampanjama, budući da se gif pokazao kao vrlo zahvalan format za brzu i efektanu reklamu. Kraći je od videa, tako da internet korisniku oduzima manje vremena od onog koje mu je potrebno za pregled reklame, a i automatski se pokreće nakon učitavanja. S druge strane, ponekad je dovoljno da se nešto na ekranu "mrda" da bi privuklo pažnju nekome ko internetom samo "skroluje" i da ga natera da zastane i pogleda o čemu je reč.

Ova osobina gifa dovela je do toga da je njegova upotreba donekle obesmišljena i bespotrebna, jer je počeo da se koristi isključivo da bi privukao pažnju, a bez konkretne i jasne ideje iza samog pokreta na fotografiji.

Ogromna prednost upotrebe animacije u fotografiji jeste to da omogućava da se na fotografijama pokreću i "ožive" predmeti koji u stvarnosti to ne bi mogli bez ljudske pomoći, kao i da ljudi na fotografijama dobiju nove sposobnosti koje, po zakonima fizike, jednostavno nemaju. (Ovo je ujedno jedna od glavnih karakteristika "stop motion" animacije koja takođe koristi fotografiju kao sredstvo izražavanja). Ove mogućnosti svakako treba koristiti kako bi se dobili što zanimljiviji i što upečatljiviji rezultati.

Međutim, i pored brojnih primera gifa za koje biste se zapitali "čemu sad to?", ipak se najveći potencijal foto-gifova krije upravo u emotivnom povezivanju s ljudima. Svi vole takozvane "mrdalice", imale one smisla ili ne. Izdvajanjem samo dela nekog pokreta iz njegovog normalnog toka može delovati komično, a ponavljanje tog izdvojenog pokreta jeste ono što čini da često sve postane još zabavnije.

Ovakav, prevashodno pozitivni, emotivni uticaj i njegov instant karakter automatskog puštanja svakako proširuje dostupnost ovog formata široj publici.

Širenje upotrebe fotografija u gifovima dovelo je do nečega što je dobilo ime "Cinemagraph" ili sinemagrafija. Za razliku od klasičnog "drmajućeg" gifa, koji je skup

razigranih kadrova koji čine celinu, sinemagrafije su statične fotografije koje sadrže u sebi "živi" momenat. Samo pojedini delovi ili detalji unutar statične fotografije su animirani i ponavljaju se u nedogled, omogućavajući na ovaj način da taj momenat "živi" zauvek.

Umetnik Kevin Burg je još 2009. godine počeo da eksperimentiše s gif formatom. Kao što je slučaj i s većinom gifova na internetu, sadržaj nije bio autorski i napravljen za

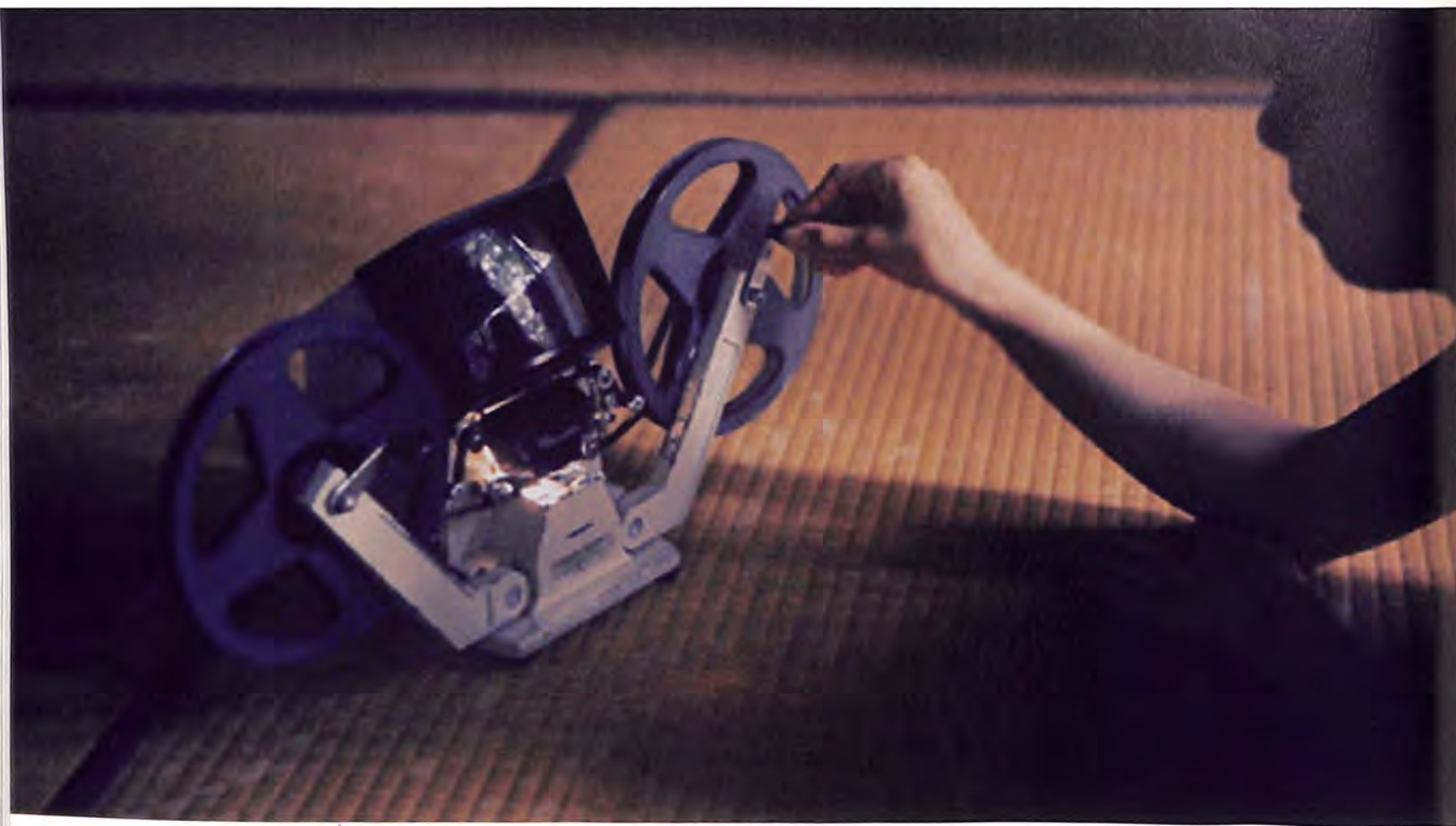
potrebe samog gifa nego reciklirani sadržaj već postojećih video ili TV-klipova.

Kada se 2011. udružio s fotografom Džeimi Bek (Jamie Beck), pri izveštavanju s nedelje mode u Njujorku, rodila se ideja o novom vidu gifa. Spajajući princip klasične fotografije sa željom da se gledaocu prenese "nešto više", fotografije koje su u svojoj osnovi dokumentarne, dobile su jedan potpuno nov pristup. (Primeri sinemagrafija pogledajte na: www.cinemagraphs.com)

© MILICA MRVIĆ
www.behance.net/mrvicmilica

OGROMNA
PREDNOST
UPOTREBE
FOTOGRAFIJE U
ANIMACIJI JESTE TO
DA OMOGUĆAVA
DA SE POKRENU
PREDMETI KOJI U
STVARNOSTI TO
NE BI MOGLI BEZ
LJUDSKE POMOĆI, I
TAKO "OŽIVE", KAO
I DA LJUDI DOBIJU
NOVE SPOSOBNOSTI
KOJE PO
ZAKONIMA FIZIKE
JEDNOSTAVNO
NEMAJU

www.rrrrrrrroll.tumblr.com

AKO JE FOTOGRAFIJA ZAMRZNUTI TRENUTAK U VREMENU, ONDA JE SINEMAGRAFIJA VEČITO ZAROBLJENO DEŠAVANJE UNUTAR TOG ZAMRZNUTOG TRENUTKA

SINEMAGRAFIJA: VIŠE OD FOTOGRAFIJE, MANJE OD VIDEA

Bek i Burg su nazvali ovaj proces "Cinemagraph" zbog njegovog filmskog karaktera, ali zadržavajući u osnovi principe tradicionalne fotografije. Kada su se prvi put pojavile na internetu, deljenjem preko društvenih internet platformi "Tumblr" i "Twitter", ove nove slike, pa čak i sama nova terminologija, naširoko su prihvaćeni.

Razlika između klasičnog gifa i sinemagrafije jeste da je sinemagrafija u osnovi statična i pre svega klasična fotografija s trenutkom koji bukvalno živi unutar nje. Sinemagrafija uvek počinje od fotografije, i osnova je uvek nešto što bi bilo podjednako dobra "nepomična" fotografija, za razliku od često diskutabilne estetike većine gifova na "mreži" kojima je pokret glavni i uglavnom jedini cilj. Pokret i život unutar sinemagrafije su dakle samo još jedan plus već dobroj fotografiji, dajući dodatnu magiju zabeleženom trenutku.

Ako je fotografija zamrznuti trenutak u vremenu, onda je sinemagrafija večito zarobljeno dešavanje unutar tog zamrznutog trenutka.

Sam pokret je mnogo elegantniji od uobičajeno poznatog gifa, a ovo je najviše zbog toga što sinemagrafije uglavnom nastaju od frejmova kratkog videa, pa se kasnije iz njih u Photoshopu ili After Effectsu pomoću maski (Masks) i slojeva (Layers) izdvaja željeni pokret ili dešavanje, dok pozadinski sloj (zapravo sama fotografija) ostaje nepromenjen i nepomičan.

To su uglavnom suptilni pokreti poput disanja, vijorenja kose, treperenja svetlosti, ali, u suštini, na fotografu je da odluči na koji način će oživeti scenu i čemu će dati značaj.

Ovako je tačka interesovanja, baš kao i na klasičnoj fotografiji, jedan od glavnih delova priče koju sinemagrafija nosi, a njena čar je upravo u tome što opčinjava posmatrača svojom jednostavnošću i prefinjenošću. One su gifovi koji grade sliku sveta koju ljudi nisu nužno primetili oko sebe, zato je izbor pravog momenta veliki kreativni izazov.

Bek i Burg su sa sinemagrafijom podigli kriterijum za tvorce gifova širom sveta, a modna industrija je opet, naravno, odmah prihvatila ovaj nov internet trend, pa je dvojica radio sinemagrafije za velike firme poput "Tiffany & Co", "Rachel Zoe", "Donna Karan", "Puma", "Ralph Lauren" i druge.

Efekat sinemagrafije nije baš jednostavno postići ukoliko želite da dobijete zaista dobre rezultate. Nekada proces može da traje satima, a za neke komplikovanije potreban je čak i ceo dan rada u postprodukciji. No ipak, budući da u današnje vreme veliki broj aparata ima mogućnost snimanja 10, 12, nekad i 14 snimaka u sekundi (video standard je 24 frejma u sekundi), a da ne govorimo o tome da većina fotoaparata, pa čak i kompaktnih, ima mogućnost snimanja videa u velikoj rezoluciji, uz malo strpljenja u Photoshopu svako može napraviti svoju "živu" fotografiju i istraživati, u suštini novo i neistraženo polje sinemagrafije.

GIF JE KONAČNO ODRASTAO

Gif je uznapredovao od zastarelog kompjuterskog formata namenjenog čuvanju slika, do nečega što nije samo brza zabava na internetu, već nešto što pokriva modu, umetnost, pa čak i sport. Može se slobodno reći da je taj mali zabavni i nestašni "klinja", zvani gif, konačno odrastao.

Na prošlogodišnjim Olimpijskim igrama u Londonu nekoliko internet portala se istaklo upotrebom

EADWEARD MUYBRIDGE

Pionir fotografije pokreta Edvard Majbridž (Eadweard Muybridge) se iz ugla današnjice može smatrati pretečom ili čak pioninom animirane "gif fotografije". Poznat po tome da je izučavao kretanje ljudi i životinja, Majbridž je 1878. prvi put uspešno fotografisao konja u trku koristeći niz od dvanaest fotoaparata. Iako mu nije bila namera da se bavi pokretnom slikom, kako bi pokazao javnosti svoje veliko dostignuće, izumeo je zoopraksiskop, uređaj koji je koristio rotirajuće staklene cilindre sa statičnim slikama, čije je brzo smenjivanje davalo iluziju pokreta.

Prvi modeli ovog uređaja su koristili rukom crtane siluete, koje su 1890. zamenili modeli s fotografski zabeleženim siluetama. Slike su se projektovale na zid i kružno ponavljale istu sekvencu u nedogled. Od zoopraksiskopa razvili su se filmski projektori, da bi se danas, nakon više od sto godina, interesovanje vratilo upravo na tu kraću formu beskonačnog ponavljanja kratkog pokreta ili trenutka.

Link ka Majbridžovim fotografijama pretvorenim u gif takođe možete naći na našem sajtu: www.refoto.rs.

u svojim izveštajima s "Igara". Ovo pokazuje da upotreba gifa čak i u okviru novinskih sajtova može vrlo lepo da "začini" način na koji konzumiramo informacije putem interneta.

Iako je nerealno i pretpostaviti da je klasičnu novinsku fotografiju moguće u potpunosti zameniti "gif fotografijom", sajtovi koji prihvate gif kao jednako zastupljen medij za informisanje mogu svakako puno da dobiju u pogledu pažnje svojih čitalaca.

Modna industrija je, kao što smo već rekli, prva hrabro prihvatila čari gifa, ali joj se lagano priključuju i kompanije i firme čija je delatnost drugačije prirode. Sve češće se koristi kao novo sredstvo komunikacije s potencijalnim kupcima i klijentima, te se može reći da je gif novi trik savremenog marketinga. Digitalni bilbordi koji sve više zamenjuju one sa štampanim reklamama, upravo su odlično igralište za reklamne fotografe i dizajnere.

Za velike kompanije koje se odluče za primenu sinemagrafija i gifova u svom marketinškom planu, ali i za one pojedince koji pak imaju manje strpljenja za njihovo sklapanje i eksperimentisanje u Photoshopu, pobrinula se mlada tekstaška kompanija za razvoj softvera pod nazivom Cinegif.

Uvidevši rastući potencijal sve popularnijeg gif formata, i njegove široke primene u marketinškom svetu, Cinegif je patentirao softver za konverziju videa, ali i sklapanje fotografija u ovo novo (ali ipak staro) reklamno sredstvo zvano gif. Preko njihovog sajta u nekoliko jednostavnih koraka, za svega nekoliko minuta od svog videa ili fotografija možete dobiti svoj "cinegif", profesionalni gif maksimalnog kvaliteta, a minimalne veličine samog fajla. Za ovu uslugu po "komadu" treba izdvojiti 2 dolara, a za veće količine proizvedenih "cinegifova" postoje i određene pogodnosti.

Cinegif propagira takozvani "gif marketing" i upotrebu formata u efektivnijem prenošenju poruka i ideja proizvoda i usluga firmi različitih delatnosti, pa su tako njihovi korisnici firme od "General Electrica", do malih lokalnih biznisa poput restorana, poslastičarnica i slično.

Domaća internet scena se, takođe, sve više uključuje

u ovaj novi trend, a o tome svedoči i prvi regionalni festival gifova, GifFEST, održan u junu ove godine u Subotici. Cilj festivala bio je da na jednom mestu okupi autore koji se bave ovom vizuelnom formom i time im pruži priliku da prikažu svoje radove.

Zahvaljujući činjenici da pruža mogućnost iskazivanja stvaralačkih ideja od apstraktnih do angažovanih, gif je počeo da osvaja svoje mesto i u galerijama i izlagačkim prostorima širom sveta, te postaje, pored svega nabrojanog, i snažno novo umetničko sredstvo.

Još jedan dokaz o popularnosti sinemagrafije, i gifa uopšte, jeste i pojavljivanje ajfon i android aplikacija GifBoom i Cinemagram, kojima svako može vrlo jednostavno, uz pomoć telefona koji nam je uvek u džepu, da napravi svoj animirani gif ili sinemagrafiju i automatski je postavi na internet i podeli sa svetom. Sve je, dakle, pojednostavljeno, dostupno i prepušteno jedino kreativnosti korisnika.

Možete ih voleti ili ne, ali činjenica je da su sve prisutniji, te gifove uskoro možemo očekivati čak i u našim porodičnim albumima i na kućnim zidovima.

Jedina mana gifa trenutno jeste upravo i njegova glavna vrlina. Budući da je izuzetno "lagan" fajl, zarad lakšeg putovanja i širenja internetom, to automatski povlači za sobom i mane u samom kvalitetu slike. Međutim, što više ljudi bude koristilo gif mimo svrha puke zabave, neminovno je da će i tehnički kvalitet formata rasti i prilagođavati se potrebama "ozbiljnijih" korisnika. Nadamo se da će njegova ogromna popularnost dovesti i do razvoja njegove tehničke prihvatljivosti i primenljivosti na većim "formatima" (monitora), tako i poboljšanju standarda pregleda gifa na internetu, ali i unapređivanju njegovog ograničenja na osmobični indeks boja.

Još jedna bitna stavka jeste i to da su gif i sinemagrafija digitalni formati namenjeni prevashodno pregledu na kompjuteru ili pak telefonu. Za potpun ugođaj predlažemo vam da pogledate članak i na našem sajtu: www.refoto.rs, gde možete naći i linkove ka autorima čije su animirane fotografije koristili. ■

© EDVARD MAJBRIDŽ.
"Žena koja igra" iz serije fotografija
"Životinje u pokretu" 1887.

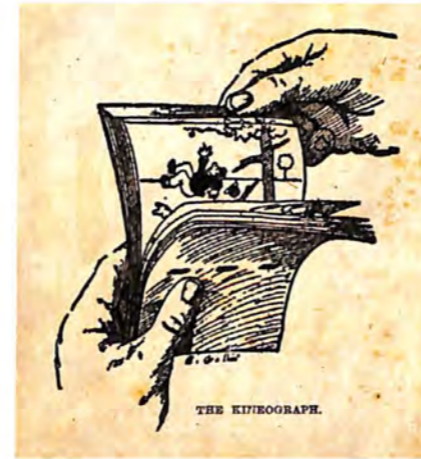

Kako izraditi animiranu knjižicu

OSNOVNI PRINCIP ANIMACIJE

AKO VAS JE NEKI OD TEKSTOVA O ANIMACIJI NASTALOJ OD FOTOGRAFIJA ZAINTERESOVAO ONDA ĆETE MOŽDA POŽELETI I DA, NA TU TEMU, NEŠTO SAMI NAPRAVITE

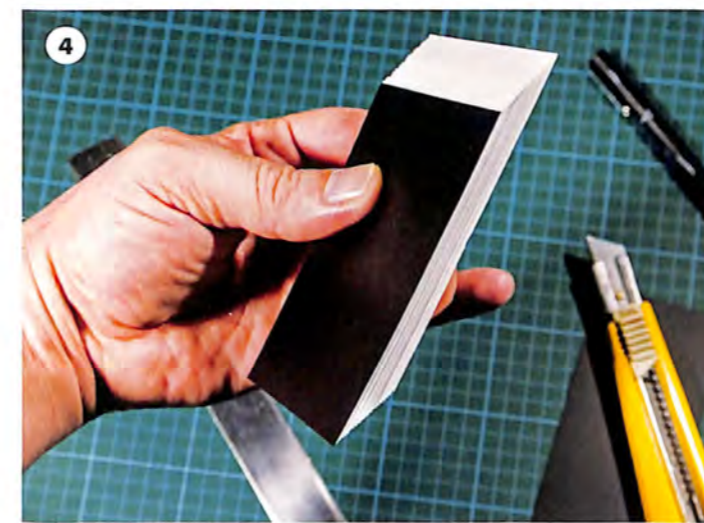
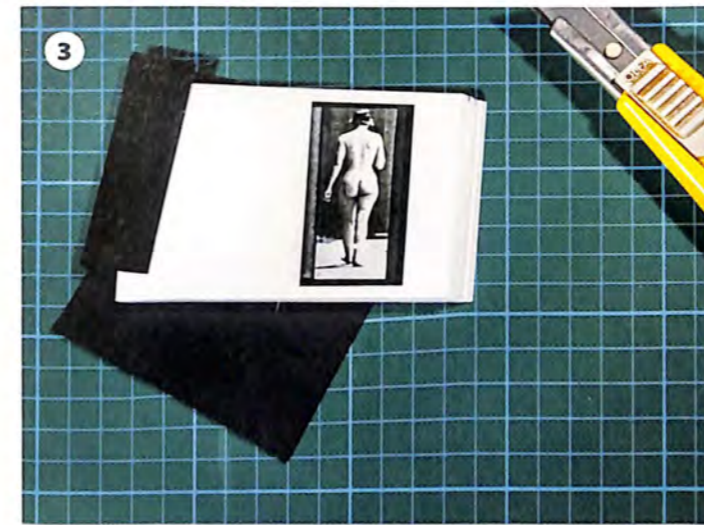
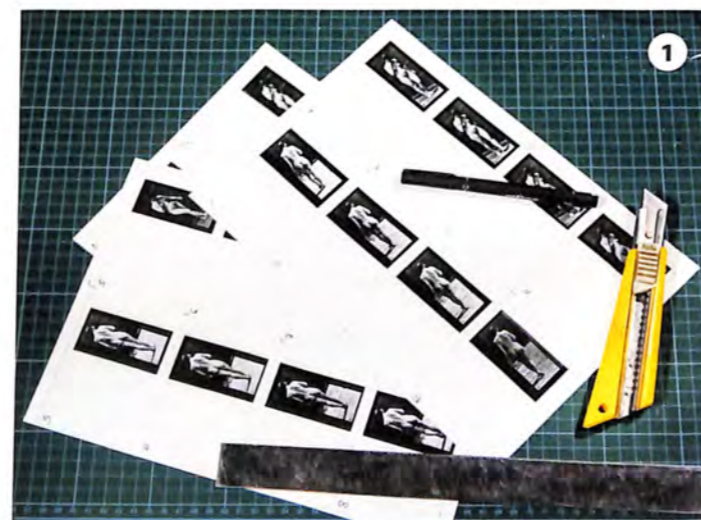

Piše Milan Živković

U našoj priči o upotrebi fotografija u izradi animacije, tj. prikazu pokretne slike, počasno mesto zauzima kineograf ili flip-buk (flip book). Ovaj izum patentirao je davne 1868. godine John Barnes Linnetta, četrdeset godina posle pojave prve fotografije. Nakon toga usledila je mehanizovana varijanta zvana mutoskop, koja je imala ogroman broj fotografija postavljenih na bubanj koji se kontinualno okreće, a dužina filma iznosila je čak nekoliko minuta. Prve animacije zasnovane su, u osnovi, na smenjivanju fotografija snimljenih u vidu sekvenci. Dok je kod zoetropa smenjivanje fotografija zasnovano na posmatranju sekvence koja je postavljena unutar cilindra gde se smenjuju uski prorezi koji naizmenično dozvoljavaju da se slika vidi, ili bude zaklonjena, dok druga dolazi na njeno mesto (princip je veoma sličan kinokamerama i projektorima koji u tu svrhu koriste takozvani "malteški krst"), flip-buk zasniiva se na smenjivanju uvezane serije sličica koje su izrađene na savitljivim papirima.

Težnja da tekstove baziram na opremi koja je dostupna većini fotoamatera rezultirala je time da sam odskora vlasnik Nikon 1V1 CSC fotoaparata (kojim su snimljene ilustracije), između ostalog, sposobnog i za razna snimanja video materijala. Prva ideja bila je da iskoristim neku od tih opcija i izvučem, ili brzo snimljenu sekvencu, ili pojedinačne sličice dobijem ekstrakcijom frejmova video snimka. Odlučio sam se, međutim, za "retro" verziju i napravio mali omaž čuvenom snimatelju fotografskih sekvenci Edvardu Majbridžu (Eadveard Muybridge). Iako je on istraživao elemente pokreta, animacija nije bila primarna u njegovom radu. Umesto njega to su učinili drugi, a popularnost njegovih sekvenci je takva da na internetu možete pronaći skoro svaku od njegovih "tabli" pretvorenu u animaciju.

Sa fotografije, koja nosi oznaku 14, odbacio sam prvu sekvencu, a od preostale dve napravio sam dvanaest pojedinačnih stranica buduće animirane knjižice. Nakon otvaranja fotografije u Photoshopu alatom Rectangular Marquee Tool (obična pravougaona selekcija) oko pojedinačne sličice obeležen je prostor koji treba kopirati. Svaki pojedinačni snimak iskopiran je (Ctrl+C) identičnom selekcijom, komandom Ctrl+N napravljen je novi fajl (koji automatski dobija dimenzije kopije). Sadržaj Clipboarda, odnosno naša kopija, spušten je (Ctrl+V) u novi .psd fajl, što na kraju daje svojevrstan "stack" slojeva. Ovo omogućava precizno podešavanje pozicije koja daje "glatku" animaciju. Kako bi tačno pozicionirali novi sloj, dovoljno je da ga učinite providnim za 50% (jednostavnim pritiskom tastera na kojem je broj 5) nakon čega sloj pomeramo alatom Move Tool. Nakon postavljanja svih fotografija i preciznog izreza (Crop) aktivirana je opcija snimanja akcije, kako ne bi dvadeset četiri puta ponavljali ista podešavanja. Ovo ćete uraditi tako što prvo kliknete na mali crni trouglic u desnom, gornjem uglu kartice Actions, isključite

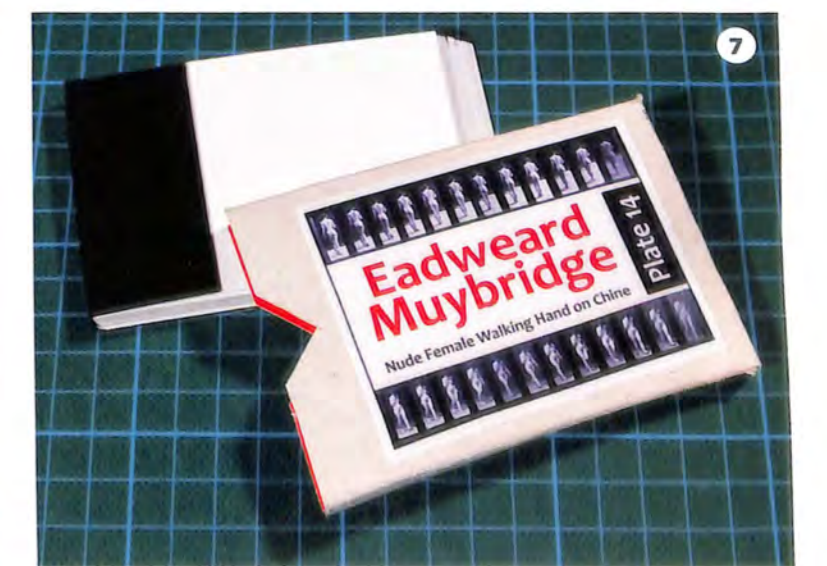
Button Mode i kliknete na New Action. Nakon imenovanja akcije u meniju, koji se nakon ovoga pojavio, kliknete na dugme Record i počnete sa podešavanjima veličine platna (Canvas Size) i pozicije sličice na njemu. Nakon toga, selektovanjem cele sličice, komandom Ctrl+A i alatom Stroke, napravite tanki okvir oko lista – kako bi, nakon montaže pojedinačnih listova na A4 papir, znali gde da sečete. Nakon ovoga obavezno isključite snimanje akcije. Pojedinačne sličice, odnosno gotove listove sa fotografijom, kopirate i ređate na novo "platno" A4 formata. Iako je i sam Majbridž obeležio svaku fotografiju brojem, nije loše da, u gornjem levom uglu, koji se neće videti nakon povezivanja, flomasterom to uradite i sada, jer je veoma važno da redosled strana bude tačan – u suprotnom možete dobiti nešto što podseća na čuvene flikere, odnosno prekid u animaciji.

Veličina pojedinačnih strana iznosi 10,5 x 7 cm, tj. polovinu A4 papira po visini, dok na stranu staju četiri para sličica. To znači da za izradu ovog flip-buka treba potrošiti samo tri lista papira (primer 1) a u ovom slučaju izbor materijala pao je na "Epsonov" Glossy papir koji ima dovoljnu žilavost da stranice lepo "flipuju", tj. da se lako i ravnomerno listaju. Nakon štampanja, pojedinačne strane razdvojene su skalpelom (ilustracija 2) i po brojevima pažljivo poređane u knjižicu. Nakon isprobavanja shvatio sam da se poslednjih nekoliko stranica teško kontrolišu i zato sam napravio i dodao četiri prazne strane, od kojih je jedna postavljena na početak, a tri na kraj. Kako bi knjižici pojačali elastičnost, ispod stranica dodato je parče debljeg crnog juvidura (fantastičan "uradi sam" materijal od kojeg možete napraviti mnogo toga, od senila za objektivne koji ga nemaju, do kompletnog pinhol fotoaparata).

Pre nego što nastavite sa spajanjem, od juvidura treba napraviti i hrbat, tj. riknu flip-buka, koja treba da bude takva da tesno naleže na gornju i donju stranicu (primer 3). Kako biste olakšali "okidanje" stranica, postavite ih tako da su smaknute za, otprilike, trećinu milimetra (ilustracija 4). Ovo je veoma jednostavno uraditi ako stranice lepo složite, čvrsto držite desni kraj knjige i savijete sredinu prema dole. Sada čvrsto uhvatite levi kraj i polako pustite desni. Naravno, ako ne uspe iz prve, postupak nije teško ponoviti, u svakom slučaju nakon smicanja stranica, a pre spajanja, treba isprobati kako animirana knjižica radi.

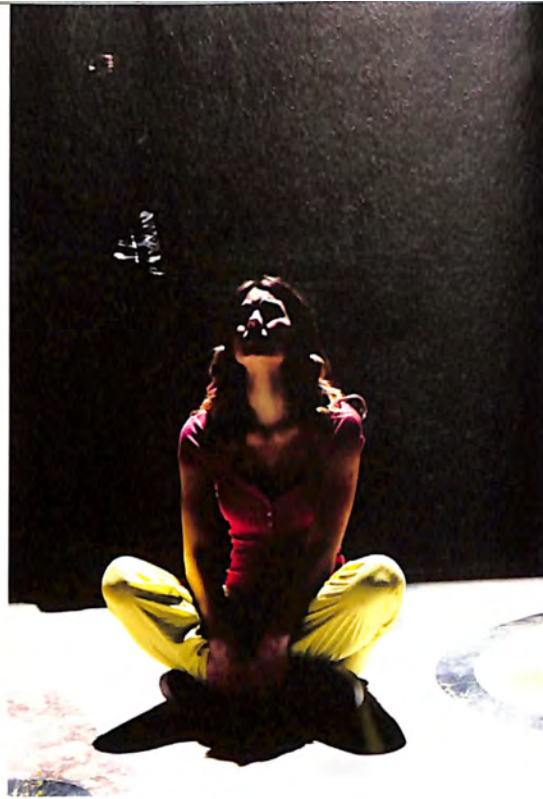
Spajanje strana možete uraditi na mnogo načina, a kako je ovoga puta potreban jak i pouzdan spoj, odabrana je pčelarska žica. I ovo je jedan od onih "moram uvek da imam" materijala jer je ova žica, pre svega, idealna za postavljanje izložbi, ali i za razna spajanja. Prvo su burgijom, debljine jednog milimetra, izbušene četiri rupe (primer 5). Potom je kroz njih provučena žica uz snažno zatezanje, što je dalo izuzetno čvrst spoj koji ne dozvoljava da se stranice pomeraju tamo gde ne treba. (ilustracija 6). Višak žice odsećemo i snažno pritisnemo tako da je utisnemo u papir, jer tada neće ostaviti trag na rikni. Nakon toga, skalpelom odstranimo kosi deo stranica koji se nalazi van spoja jer on treba da uđe u riknu, odnosno plastični hrbat. Kako bi naš povez stajao na mestu, iskorišćena je obostrano lepljiva montažna traka kojom je rikna ulepljena. I to bi bilo to, osim što mi je, dok je sve na stolu, palo na pamet da od kutije u kojoj su bili upakovani papiri napravim kutijicu za flip-buk (primer 7), a na njoj je mesto našla i nalepnica pa je sve ispalo još ozbiljnije.

Ovakva majstorija može biti lep poklon svakome koga zanima fotografija, a izrada može biti posebno zanimljiva "trigger happy" fotografima – onima koji vole da fotografišu "u rafalu". Ako niste orijentisani ka majstorisanju, a imate sekvencu fotografija za koju smatrate da bi bila dobra za flip-buk, pošaljite je nama. Najzanimljiviju sekvencu vaš urednik lično će pretvoriti u flip-buk!

LORAN ŽUTIĆ, Beograd, "Dribling"

ANDELA IVANOVIĆ

NOV početak!

ALMIR ALIBAŠIĆ, Konjic, BiH, "Čekajući novi početak"

MARJAN APOSTOLOVIĆ, Beograd, "Look For The Silver Lining"

SASA HUZIĆ, Maribor, Slovenija, "Morocco, Desert"

DUŠAN BEBIĆ, Beograd, "Vrati se"

ALEKSANDAR MADIĆ, Pirot, "Sunce se uvek ponovo rada"

DRAŽEN SHEJBAL, Varaždin, Hrvatska, "Legenda o lavu i krtici"

DRAGAN LAPČEVIĆ, Beograd, "Horog"

IVAN ĆIRIĆ, Beograd, "Gore dole"

VLADISLAV PAVLOVIĆ, Loznica, "Igra"

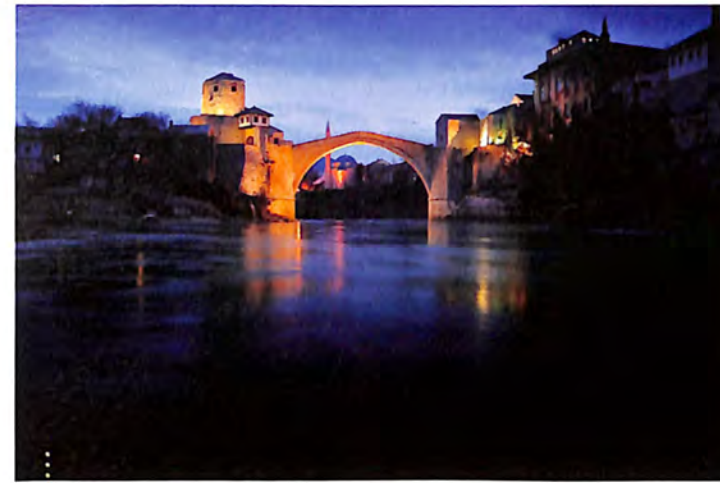
DARIO MARIĆ, Beograd, "Škola života"

IGOR SIVJAKOV, Sarajevo, BiH, "Korak ka svetlu"

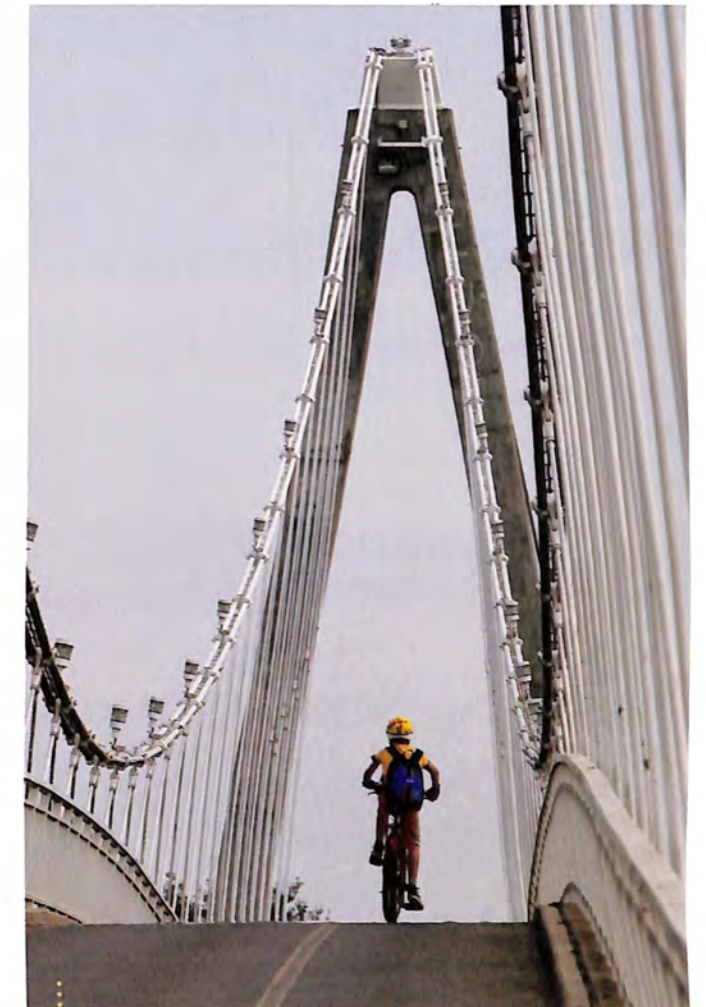
DORĐE PETROVIĆ, Vrnjačka Banja, "Novi drugari"

IVAN KELAVA, Mostar, BiH, "Nova rasvijeta"

MILAN RADOSAVLJEVIĆ, Beograd, "Šahisti"

MARIO RADAKOVIĆ, Zagreb, Hrvatska, "Povratak"

At the heart of the image

JA SAM TU GDJE PRIPADAM

JA SAM NOVI NIKON D7100. Ja sam fotografija bez ograničenja. Moje fotografije oduzimaju dah, zahvaljujući preciznosti rezolucije od 24,1 MPix i sistemu autofokusa na profesionalnom nivou sa 51 tačkom. Sa dodatnim 1,3x telefotoafskim efektom, pomičem DX mogućnosti. Sve se to nalazi u izuzetno izdržljivom kućištu otpornom na sve vremenske uvjete. Snimam odlične fotografije gdje god idete i želite ih zadržati.

FOTOTEH GRUPA

Fototeh GRUPA d.o.o. • Karlovačka cesta 4J
10020 Novi Zagreb • Tel: 01 6196 609
Fax: 01 6196 608 • E-mail: info@fototeh.hr

Mina Delić

MOBILNE FOTOGRAFIJE

Najveći izazov je biti u samom centru zbivanja. Bilo da je to scena sa ulice ili samo jedan običan dan na livadi, svaki trenutak zahteva dobru motoriku oka i veliku brzinu treptaja očnog kapka. I upravo ovde nastupa mobilni telefon, koliko god da sam pružala otpor ovoj varijaciji fotografije, je neprimetan, uvek tu, ugleda i snimi sve "dok trepneš okom". Ovaj put – bukvalno.

Makro mod dozvoljava da se približim objektu neverovatno blizu, što sa fotoaparatom, bez odgovarajućeg objektiva, filtra i prstenova, nisam mogla. Zanimljivo je da su i insekti nekako tolerantniji prema telefonu, nego prema fotoaparatu (moje iskustvo).

Popino prase

Skakavac

Na žavornjaku

Osluškujući tišinu

Počinak

U skrovitištu

Ljudi i svakodnevica – Ponekad je interesantno kad ne znaju da ih posmatrate... Iako nisam pobornik "incognito" fotografisanja ljudi, i to može imati svojih prednosti, ukoliko je reč o "usputnoj" fotografiji koja želi da prikaže neki trenutak viđen očima slučajnog prolaznika. Priroda (ili tehnika) telefona dozvoljava da ova misija bude nepogrešivo uspešna. ■

BIOGRAFIJA

Mina Delić rođena je u Senti 1988. godine, diplomirala na Odseku za medijske studije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Trenutno završava master novinarstva na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i stipendista je Fonda za mlade talente.

Fotografijom se bavi od 2008. godine. Izlagala je na nekoliko grupnih izložbi u Novom Sadu, prvenstveno u organizaciji FKVS-a, gde je često nagradivana. Učestvovala je kao izlagač u projektima "Zlatno doba života", "Ada Art", SCAR Exhibitions (Serbian Contemporary Artists Reveal) i imala izložbe u Uličnoj galeriji u Beogradu i Kragujevcu u okviru projekta ambasade Kraljevine Holandije.

Mobilni telefon HTC One X, kojim su rađene fotografije, osvojila je na foto-konkursu "Izeš naviku" fonda Ecotopia.

Saša Huzjak

MOBILNE FOTOGRAFIJE

MOJE BOLNIČKO OKO ILI KAKO SAM SE PRESTAO BRINUTI KOJI ĆU OBJEKTIV STAVITI NA SVOJ D-SLR FOTOAPARAT I ZALJUBIO SE U FOTOGRAFIRANJE IPHONEOM

Donedavno sam mislio da je činjenica da postoje profesionalni fotografi koji upotrebljavaju svoje mobitele kao fotoaparate obična moda, ali sam se osobno uvjerio u suprotno, i to puno prije nego što sam mislio. Početkom četvrtog mjeseca mi je, naime, dijagnosticirana centralna serozna retinopatija (CSR) na lijevom oku, zbog čega sam bio hospitaliziran tri dana. No, da nije sve tako crno, dokazuje da sam upravo u bolnici otkrio i zavolio fotografiranje mobitelom!

Fotografskim rječnikom rečeno, imao sam osjećaj da na desnom oku imam oštar f/1,8 fiksni objektiv, a na lijevom "lens baby" leću izvan fokusa i to sa smeđim filterom. Doktorica me hitno poslala okulistu, koji mi je nakon iscrpnih pregleda rekao da dodem sutra ujutro u 8 u bolnicu, gdje ću ostati koja 2-3 dana na dodatnim pretragama.

Nakon početnog šoka (u svojih 35 godina još nisam, na sreću, imao potrebe ležati u bolnici) i saznanja da neću uspjeti na poslu završiti projekt koji sam planirao, druga dilema je bila fotografske prirode: koji fotoaparati i objektiv uzeti sa sobom? Znam, zvuči čudno, ali priznajte, mi fotografi smo ponekad čudna bića. Uskoro sam shvatio da će i moja "light" verzija, koja uključuje Nikon D300s (bez gripa) i Nikon 35 mm f/1,8 objektiv, biti previše upadljiva za bolnički ambijent, te sam se konačno odlučio da i sam isprobam čemu tolika halabuka oko fotografiranja mobitelom. Na kraju krajeva, nisam imao apsolutno ništa za izgubiti.

Osobno, nisam tehnološki freak za sve te "novotarije", ponajviše zbog nedostatka vremena za praćenje istih. Čitao sam podosta u fotografskim časopisima i na fotografskim portalima o profesionalnim fotografima koji koriste svoje mobitele za profesionalna snimanja i iskreno, nisam shvaćao u čemu je fora. Mislim, zašto bi netko riskirao posao koristeći inferiornu opremu i isporučujući rezultate koji bi mogli biti bolji korištenjem bolje opreme? Kako i sâm ponajviše fotografiram u teškim svjetlosnim uvjetima (koncerti i plesne predstave), vrlo sam svjestan koliko je bitna prava oprema

za određeni posao (iako, s druge strane, iskreno ne vjerujem da sama oprema čini fotografa). U mom slučaju su brzi objektiv i te brza kamera s visokim ISO vrijednostima ono bez čega ne mogu zamisliti svoj svakodnevni posao.

Želeći da u bolničkom ambijentu sve skupa bude što jednostavnije, odlučio sam se dakle za svoj iPhone i aplikaciju Hipstamatic – poput analognog SLR fotoaparata, ona vam "omogućuje" da odaberete objektiv i film koji koristite, o čemu će onda ovisiti izgled finalne fotografije. Strašno mi se dopala ta jednostavnost jer nisam imao utjecaja niti na brzinu zatvarača, niti na otvor blende, a i cijelo iskustvo je bilo usporenije i samim time promišljenije. Sjajna je bila i minijaturna veličina mog "novog" fotoaparata, koja mi je omogućavala neprimjetno fotografiranje različitih situacija, što većim fotoaparatom ne bi bilo moguće, a o bešumnom načinu rada da ni ne govorim. Osjećao sam se kao malo dijete koje je dobilo novu igračku, i to kakvu igračku! Imao sam osjećaj kako se ponovno zaljubljujem u fotografiju, sa svim njenim nesavršenostima i onim poznatim čekanjem na razvijene fotografije (zbog dodavanja efekata fotografiji, vrijeme procesuiranja fotografije u Hipstamaticu zna biti i po više desetaka sekundi). Svako jutro sam u bolnici dobivao kapi za širenje zjenica, koje su mi dodatno zamutile vid na oba oka na nekoliko sati, pa su mi upravo te fotografije bile vizualni podsjetnik na sve što se u tom razdoblju događalo.

Na kraju svega, i dalje tvrdim da je konačna fotografija ono što je bitno – ako je dobra, nema veze kojom je opremom napravljena, što prečesto zaboravljamo. Iako sumnjam da ću svoj mobitel koristiti na koncertima, siguran sam da ću narednih mjeseci fotografirati različite druge teme. I to mobitelom.

Posebna zahvala osoblju bolnice, ponajviše doktorima i medicinskim sestrama, koji su ovo iznenađujuće i potencijalno grozno iskustvo učinili vrlo ugodnim. ■

Hospital 037

Hospital 003

Hospital 064

BIOGRAFIJA

Saša Huzjak rođen je prije 35 godina u Koprivnici, Hrvatska. Zadnjih godina živi i radi u Mariboru, Slovenija, gdje se bavi veb dizajnom i fotografijom. Najpoznatiji je po svojim koncertnim fotografijama (objavljivane i u časopisu Refoto te izložene na izložbama Monohromatski svet i 100 naj). Saša je počeo otkrivati i druge vrste fotografije, pa je tako nedavno njegova fotografija "Desert Caravan" izabrana među Top 10 fotografija u kategoriji Putovanja na natječaju najboljih fotografija iz cijeloga svijeta engleskog časopisa Professional Photographer (PPOTY 2012). U zadnje vrijeme sve više fotografira svijet oko sebe pomoću iPhone-a. Više na www.sasahuzjak.com.

foto klinika

ATOMSKI MRAV Marina STANKOVIĆ, Surdulica

Marina nam je poslala fotografiju koja je, već na prvi pogled, veoma intrigantna. Gotovo savršena kompozicija, lepo svetlo, zanimljiv ambijent i groteskna polu-naga muška figura čine ovu fotografiju veoma moćnom. Ona je, rekla bih, savršen portret bodibildera. Ovom čoveku ne vidimo lice, ali na osnovu detalja kojima obiluje Marinina fotografija, gotovo precizno možemo konstruisati njegov karakter. Oronuli ambijent, polupane keramičke pločice i betonski pod lako mogu navesti na pomisao da je reč o zatvorskom ambijentu. Iako znamo da to na ovoj fotografiji nije slučaj, moja prva asocijacija bila je upravo to. Na osnovu stava fotografisanog moglo bi se reći da namerno pozira i da svakako ima svest o prisustvu fotografa. Trenutak koji bi, po svemu sudeći, trebalo da bude momenat opuštanja, na ovoj fotografiji biva preobličan očiglednim samoljubljem

fotografisanog. Savršeno iskorišćena senka tuša i figure kao da govori upravo o toj dihotomiji percepcije posmatrača i posmatranog. Realna predstava koja je, po svemu sudeći groteskna (oniži čovek gotovo deformisanog tela) i lična predstava "savršenog tela" (potenciranje mišićne mase čak i u trenutku tuširanja, kada se većina ne obazire na to kako izgleda).

Ohrabrujem Marinu u daljem radu i savetujem da zadrži karakterističnu likovnost koja je prisutna na ovoj fotografiji. Lično bih volela da u budućnosti vidim njen foto-esej na ovu temu, jer portret bodibildera, dnevna rutina ili njihovo okruženje mogu biti veoma zanimljiva tema. Vredi razmotriti mogućnost eventualnog fotografskog istraživanja, iako i sama fotografija koju nam je poslala govori toliko toga. Bravo Marina!

kreativnost
realizacija

DEVOJČICA SA HULAHOPOM

Mitar RISTANOVIĆ, Beograd

Iskreno, volim fotografije dece, verovatno to majka progovara iz mene. Ali te fotografije su kao nož sa dve oštrice – jako su privlačne, ali začas skliznu u kič i preteranu sentimentalnost (rezervisanu za porodične foto-albume). Snimiti sopstveno ili tuđe dete tako da ga svi doživljavamo kao svoje (univerzalno dete), nije lako. Rekla bih da je Mitar u tome uspeo iz prostog razloga što se nije mnogo trudio da od jednostavnog napravi nešto drugo. Uspesno je prikazao dečji svet u kome dominiraju igra, mašta, opuštenost, sloboda... Taj, pomalo nadrealni aspekt dečjeg sveta, vizuelno je naglasio neobičnim koloritom i lepim bokehom koji je pozadinu pretvorio u balone od sapunice. Izraz lica je neposredan, a jedino mi smeta tačka izostravanja koja nije na

devojičinom licu, već na njenoj kosi. S obzirom na to da znam koliko je teško "uloviti" dete u igri kako bi bilo oštro, to sam svesno zanemarila. Atmosfera i opšti utisak su veoma lepi i sugestivni, a hulahop nosi i simboličko značenje neprestanog kretanja, harmonije, fokusa ka jednoj, dečjoj, stvarnosti.

SAVET

U Beogradu ste mogli pogledati izložbu "Porodična fotografija" u Galeriji "Artget", a u ovom broju pročitajte o izložbi i radionici mokrog kolodijumskog procesa u Novom Sadu, gde je Borut Peterlin izlagao svoje fotografije iz serije "Family Album".

kreativnost
realizacija

komentatorski kvartet

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Foto-klinika. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Refoto, za "Foto-kliniku", Pčinjska 15a, 11000 Beograd; citaoci@refoto.co.rs za Foto-kliniku

VINOGRADI Milan RADOSAVLJEVIĆ, Beograd

U časopisu Refoto br. 101 objavili smo portfolio fotografa Marija Đakomelija (Mario Giacomelli), predstavnika italijanskog neorealizma. Ne znam da li je Milan video taj portfolio, ali sličnost između njegovog i Mariovog rada je očigledna, pre svega u grafičkom likovnom izrazu koji pejzaž transformiše u svojevrsnu apstrakciju sačinjenu od teksture, linija, repetitive, oblika...

Ovo poređenje svakako je afirmativnog karaktera, s tim da imam malu zamerku, a tiče se kadra. U gornjem desnom uglu vidimo "parče" mora i broda. Dopada mi se što je Milan želeo da razbije potpunu likovnost većeg dela fotografije i time joj doda dokumentarni karakter, što je specifičnost fotografije. Ipak, mislim da to nije uradio na najbolji način jer more i brod izgledaju kao da su slučajno upali u kadar. Ukratko, ne zauzimaju dovoljno mesta da bi bili bitni. Srećom, to ne utiče na celokupan doživljaj fotografije, već ga samo malo kvari.

kreativnost
realizacija

SAVET

Pejzaž je jedna od najstarijih tema u umetnosti uopšte. On konstantno doživljava transformacije i umetnici širom sveta pokušavaju da nađu nove interpretacije stare teme. Kada nadete neki svoj, specifičan izraz, trudite se da ga duže koristite za određenu seriju fotografija, kako biste "izbrusili" svoje viđenje što više.

www.sk.rs

Svet KOMPJUTERA

Najtiražniji i najdugovečniji IT magazin u Srbiji

Na kioscima svakog prvog u mesecu

U julsom broju: Računari u automobilima

Nevidljivi suvozači

Range Estimator
Projected from the last 30 miles

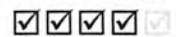
LICA NAŠEG GRADA

Igor MILIĆ, Beograd

Igor je poslao više fotografija izuzetno zanimljivih i dekorativnih fasada starih zgrada. Čini se, međutim, da su fotografije prilično nemarno snimljene, gotovo usput i bez puno razmišljanja. Da nije u pitanju serija s uočljivim zajedničkim motivom već samo jedna fotografija, rekla bih da je to jedan neuspeli pokušaj fotografisanja arhitekture. Budući da to nije slučaj, svakako bih ga savetovala da nastavi sa svojim foto-frafskim istraživanjem jer mislim da njegove fotografije mogu da budu veoma dobre, uz malo dodatnog razmišljanja pri odabiru kadrova i rada na tome da jasno prikaže šta je to što je njega zapravo privuklo određenom motivu, kako bi i nama, kao posmatračima, taj isti motiv zadržao pogled. Kada se nađemo ispred nekog prizora koji nam "oduzme dah", nije uvek lako napraviti fotografiju koja će imati isti efekat. Zato, nije dovoljno samo podići fotoaparatus i napraviti opšti prikaz prizora, već je neophodno posvetiti mu više vremena i pažnje, makar u početku dok je oko "neistrenirano". Fotografisanje arhitekture samo po sebi nije nimalo lak posao, posebno ukoliko nemate odgovarajuću opremu. Kako je jasno da Igora fascinira dekorativnost ovakvih zdanja, moj savet jeste da se

kreativnost

realizacija

pozabavi bogatstvom njihovih detalja, bilo da su to tekture oguljenih fasada, bogati ukrasni ornamenti, statue, balkoni, prozori ili kombinacija svega toga – mogućnosti su brojne. Stvaranjem fotografija s ovakvim, odabranim i više fokusiranim kadrovima posmatraču će i dalje biti jasno da je na fotografiji fasada prelepe zgrade, ali će se mnogo dobiti na kvalitetu i zanimljivosti same fotografije,

i što je od velike važnosti, jasno će se videti namera autora da nam prikaže ono što misli da je vredno isticanja.

Ukoliko se ukaže prilika, mogao bi i da isproba kako bi neki od tih detalja izgledali u različito doba dana, pod različitim osvetljenjem. Jako sunce i oštre senke nekada mogu da doprinesu da ovakvi motivi dobiju dodatnu snagu i dramatičnost.

4V

Novica MILENKOVIĆ, Kruševac

Apstraktne fotografije vrlo su kontemplativne jer, iako funkcionišu na asocijativnom nivou, sazdane su od stvarnosti. Njihova apstraktnost ne sastoji se toliko u prikazu motiva kao, na primer, u slikarstvu, već u mogućim značenjima i čitanjima fotografije. Subjektivni doživljaj ovde je primaran i određuje doživljaj fotografije. Olovno nebo, četiri ptice koje odlaze i preteći vrhovi stabala ukazuju ne neki nemir, možda samoću, tugu... Snimak je krajnje pojednostavljen ovom specifičnom kompozicijom, ali tu nalazim i problem. Naime, kada sam prvi put pogledala fotografiju, dopala mi se, ali mi je nešto smetalo. Nisam baš mogla jasno da definišem tačno šta, ali mislim da je u pitanju format fotografije. Ne deluje prirodno, svakako je isečen iz horizontale, ali ne na pravi način. Ne mogu da se otrgnem utisku da bi bilo bolje ostaviti fotografiju u svom originalnom formatu – horizontali, jer tako bi prostor po kom ptice lete bio veći, a samim tim i psihološka težina koju one nose.

SAVET

Kvadrat je vrlo zahtevan format i nije uvek adekvatan, a naročito ne kao izrez. Pokušajte da snimate sve u kvadratnom formatu i videćete razliku u gledanju i organizaciji kadra.

kreativnost
realizacija

IGRE

Smiljana BOŽIĆ, Beograd

Pored izjave o autorstvu uz poslate fotografije, Smiljana je poslala i kratak tekst: "Ova serija fotografija iz KC "Grad"-a predstavlja radanje najstarije komunikacije između ljudi – igre. U magličastoj atmosferi igrači iznova dočaravaju radanje i uzdizanje pomoću pokreta."

"Opremljen za magiju života" slogan je koji na sajtu Nikona stoji pored fotografije Coolpix L18 – fotoaparata kojim je Smiljana snimila scene igre. Da je koristila ovaj fotoaparatus video sam u File Info podacima, gde takođe stoji da je tokom snimanja objektiv bio u najširem položaju zuma, koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 35 mm. Ali taj fotoaparatus ima i položaj zuma ekvivalentan "blagom" teleobjektivu žižne daljine od 105 mm, i da je Smiljana koristila ovu žižnu daljinu umesto pokušaja da uhvati kompletnu scenu, imala bi mnogo uspešnije snimke. Moram da napomenem da, ako je osnovna ideja bila da se zabeleže dešavanja na sceni, onda fotografije apsolutno imaju svoju funkciju i sasvim su upotrebljive. S druge strane, ako želite da istaknete ono "nešto" što čini razliku između dokumentarne i "one druge" fotografije, način razmišljanja koji vodi prema kadru mora biti drugačiji.

Ako pogledate originalnu fotografiju (jednu od nekoliko koje je autorka poslala), vidite brojne neželjene objekte koji jednostavno "ubijaju" magiju scene koju snima. Prvo imate na levoj strani siluetu "nečega" što je faktički postalo udarno sredstvo za odvlačenje pažnje s fotografije. Druga stvar jeste da je sredina fotografije prazna, dok gornjim delom dominiraju reflektori i tragovi svetla. Nažalost,

kreativnost
realizacija

vide se i plafon, klima-uređaj, nekakvi prozori i još mnogo toga. Sve zajedno čini da mistični ples doživite kao nešto sasvim obično, tj. sva mistika mesta i magija dešavanja skoro u potpunosti nestaju.

Zbog toga smo iskoristili malo naše "magije", i to one u vezi s obradom digitalnih fotografija, a "čarobni štapić" ovoga puta olicen je u alatu za retuš pod nazivom Patch Tool. Ono što je maksimalno olakšalo upotrebu ovog alata, koji ponekada ume da napravi "brlje" na kritičnim mestima, jeste veštački dim i zamagljenost fotografije, tako da na njoj nema čistih linija i mesta gde bi moglo biti problema. Da ne dužimo, prvi korak bila je eliminacija crne siluete s leve strane koja je grubo obrisana pomoću alata za kloniranje (Stamp Tool), što u maksimalnoj meri olakšava upotrebu Patch Tool alata. Nakon toga su "alatkom za krpljenje" dodati delovi s pramenovima dima, što je u potpunosti uklonilo svaki trag neželjene površine. Taj prvi korak završava se novim izrezom koji maksimalno ističe plesače i pokret.

Trenutak nakon toga setio sam se poslednjeg snimka iz serije, gde su me položaj i silueta jedne od igračica asociirali na logotip Gitanes cigareta. Zato sam vratio status obradene fotografije na vreme pre izreza i sačuvao je kao novu kopiju kompletne scene. Nakon otvaranja nove fotografije iskopiran je željeni deo i "spušten" je na fotografiju cele scene.

Pre dalje obrade, novonastali sloj napravljen je transparentnim, kako bi lako mogli da pratimo pozicioniranje. Malo doterivanja tonova i boja alatima Brightnes & Contrast i Selective Colors ujednačilo je dva sloja, a potom je usledilo brisanje viška i uklapanje. Nakon spajanja slojeva usledilo je fino doterivanje uz naizmenično korišćenje Spot Healing Brush Tool, Healing Brush Tool i Patch Tool alata (nalaze se na istom mestu, a prečica je slovo J, dok uz naizmenično pritiskanje tastera Shift i J biramo neku od pet alatki, iako je peta namenjena uklapanju efekta crvenih očiju).

Ono što stalno napominjemo jeste da obradu bazirate na dupliranom sloju (prečica Ctrl i taster J – Layer Via Copy) kako bi originalni imali kao osnovu za korišćenje gumice i brisanje neželjenih detalja. Tokom rada treba koristiti što veći broj blažih intervencija, a ako nemate ekstremno jak računar, veličinu dela fotografije koju "krpíte" treba prilagoditi mogućnostima jer ako pokušavate da u jednom potezu sredite veću površinu, duže ćete čekati, a verovatnoća da nećete biti zadovoljni konačnim rezultatom takođe je velika.

I, na kraju, da dodamo još jedan mali savet koji olakšava kasniji rad, a to je snimanje takozvanih maski, u ovom slučaju to bi bili detalji dima i igre svetlosti u magli koje kasnije možete iskoristiti za maksimalno kvalitetnu (i što manje приметnu) montažu.

Nikon 1 J1
J1 setovi
J1 + 10mm 33.990 din
J1 + 10-30mm 39.990 din
J1 + 10-30mm + 10mm 48.990 din
J1 + 10-30mm + 30-110mm CRVENI 44.990 din

Nikon 1 V1
V1 setovi
V1 + 10-30mm 33.990 din
V1 + 10-30mm + 10mm 48.990 din
V1 + 10-30mm + 30-110mm 48.990 din

Nikon 1 J2
J2 setovi
J2 + 10-30mm 45.990 din
J2 + 11-27,5mm 43.990 din
J2 + 10-30mm VR + 30-110mm VR 63.990 din

Nikon 1 V2
V2 setovi
V2 + 10-30mm 89.990 din
V2 + 10-30mm + 30-110mm 109.990 din

Nikon 1 S1
NOVO
S1 + 11-27,5mm 54.990 din

COOLPIX A
je najmanji na svetu kompaktni fotoaparati sa senzorom DX formata.
119.990 din

Nikon 1 J3
NOVO
J3 + 10-30mm 64.990 din

D800 / D800E
36,3 MPix
TELO D800 + 24-70mm 459.990 din
D800 + 24-120mm VR f/4 399.990 din
D800 + 28-300mm VR 379.990 din
TELO D800E 359.990 din

D600 FX
24,3 MPix
TELO D600 + 24-85mm VR 204.990 din
D600 + 24-85mm VR 239.990 din

D7100
NOVO
TELO D7100 + 18-105mm VR 119.990 din
D7100 + 18-105mm VR 144.990 din

D5200
TELO D5200 + 18-55mm VR 80.990 din
D5200 + 18-55mm VR 89.990 din
D5200 + 18-105mm VR 99.990 din

D90 super ponuda
+ Nikkor objektiv 18-105mm VR + SDHC kartica 4GB
+ Lowepro torba Adventura 140
+ Nikon daljinski okidač ML-L3
+ Manfrotto stativ MK393S-H
93.990 din

D7000 SPECIJALNA PONUDA
Nikon D7000 + 18-105mm VR + blic SB 700
159.990 din
TELO 87.990 din
D7000 + 18-105mm VR 109.990 din
D7000 + 18-200mm VR II 164.990 din
D7000 + 18-105mm VR + 70-300mm VR 159.990 din

D3200
TELO D3200 + 18-55mm VR 48.990 din
D3200 + 18-55mm VR 57.990 din
D3200 + 18-105mm VR 67.990 din
D3200 + 18-55mm VR + 55-200mm VR 73.990 din

D5100
TELO D5100 + 18-55mm VR 50.990 din
D5100 + 18-55mm VR 59.990 din
D5100 + 18-105mm VR 69.990 din
D5100 + 18-55mm VR + 55-200mm VR 75.990 din

NIKKOR objektiv

NIKON Obj 10-24mm f/3.5 - 4.5G AF-S DX ED 94.990 din	NIKON Obj 24mm f/3.5 D ED PC 231.990 din	NIKON Obj 50mm f/1.4G AF-S 43.990 din
NIKON Obj 14-24mm f/2.8G AF-S ED 199.990 din	NIKON Obj 24 mm f/1.4G AF-S ED 219.990 din	NIKON Obj 60mm f/2.8G ED AF-S Micro 61.990 din
NIKON Obj 16-35mm f/4G ED VR 126.990 din	NIKON Obj 24-70mm f/2.8G AF-S 186.990 din	NIKON Obj 70-200mm f/2.8G AF-S ED VR II 257.990 din
NIKON Obj 16mm f/2.8D AF Fisheye 95.990 din	NIKON Obj 24-85mm f/3.5-4.5G AF-S VR 74.990 din	NIKON Obj 85mm f/1.8G 63.990 din
NIKON Obj 18-105mm f/3.5-5.6G ED VR 30.990 din	NIKON Obj 28-300mm f/3.5 - 5.6G AF-S ED VR 99.990 din	NIKON Obj 85mm f/3.5G AF-S DX ED VR Micro 58.990 din
NIKON Obj 18-300mm f/3.5-5.6G ED VR 119.990 din	NIKON Obj 45mm f/2.8D ED PC-E Micro 227.990 din	NIKON Obj 105mm f/2.8G AF-S IF-ED VR II Micro 95.990 din

AF DX 10.5 mm f/2.8G ED Fisheye 83.990 din	AF-S 40 mm f/2.8G ED Micro 29.990 din	AF-S 18-35mm f/3.5-4.5G ED 78.990 din	AF-S DX 55-300 mm f/4.5 - 5.6G ED VR 44.990 din	AF-S 28 mm f/1.8G 81.990 din	AF-S 35mm f/1.4G 191.990 din	AF-S 24-120 mm f/4G ED VR 124.990 din	70-200 mm f/4G ED VR 149.990 din

* cene su podložne promenama

lowepro Preko 40 godina Lowepro proizvodi najkvalitetnije torbe i rančeve za foto i video opremu

www.lowepro.com

- Sling Shot** od 7.990 din
- Flipside Sport** od 11.990 din
- Adventura** od 2.490 din
- Toploader Zoom** od 2.990 din
- Classified** od 8.490 din

lowepro S&F Serija
Modular Carrying System
Sloboda pokreta. Brz pristup. Fleksibilnost. **NOVO**

NATIONAL GEOGRAPHIC WALKABOUT AFRICA EARTH EXPLORER TORBE I RANČEVI www.geographicbags.com

- A1212 Vertical Pouch** 2.990 din
- W2021 Small Holster** 4.490 din
- 5160 Medium Backpack** 15.990 din
- 2476 Medium Messenger** 9.890 din

JOBY Lak i prenosiv, GORILLAPOD stativ je obavezan za fotografe u pokretu. Savijte ga oko drveta, postavite ga na kamen, postavite ga na stolicu - GORILLAPOD će vam pomoći u bilo kom okruženju.

JOBY GORILLAPOD

- SLR-Zoom 5.990 din
- SLR-Zoom + Ballhead 9.990 din
- Focus + Ballhead 14.990 din
- Hybrid 4.490 din
- Original 2.490 din
- Magnetic 2.990 din
- Micro 1.990 din

GORILLATORCH

- Touch Blue 3.490 din
- Touch Blade 5.990 din

GorillaTorch GorillaPods / SLR zoom / focus / magnetic / video

Manfrotto www.manfrotto.com

Stativi/tripod

- 055XPROB 20.590 din
- 190XPROB 16.890 din
- 190MF3 Mag Fiber 32.990 din

Tripod Compact

- MK3-H01 6.090 din
- MK3-P01 6.090 din
- MK394-H 9.590 din
- MK394-PQ 9.590 din

Montipodi

- 394 NOVO 2.890 din
- 679B 5.790 din
- 680B 7.090 din
- 681B HD Pro 6.590 din
- 682B Self Standing 11.990 din

Stativi

- MH055M8-Q5 33.090 din
- ML 360H 15.490 din
- ML 240 9.490 din

SanDisk www.sandisk.com

Extreme CompactFlash® kartice

Brzine 60 mb/s, dostupne u kapacitetima od 8 GB do 64 GB, specijalno su napravljene da pružaju vrhunske performanse za uređaje koji koriste CF format, sa početnom cenom već od **6.499 din**

SanDisk® SD™ Ultra 30 mb/s class 10

Koristite SD Ultra 30 mb/s karticu i dobićete savršen sklad brzine i pouzdanosti za snimanje video zapisa u punoj rezoluciji kao i najbolje performanse prilikom fotografisanja. Dostupne u kapacitetima od 8GB do 64 GB. od **1.699 din**

SanDisk® Extreme SSD drive / od 120 GB do 480 GB

Najbolja i najbrža zamena klasičnih hard-diskova. SATA 6 konekcija. Brzina pisanja 520 i čitanja 550 Mb/s. Sand Force SF-2281 kontroler. Potrošnja električne energije 0,6 W. Nema grejanja. Otporan na udarce. od **17.990 din**

eneloop SANYO vam predstavlja Eneloop - revolucionarnu tehnologiju punjivih baterija sa niskim nivoom samopražnjenja spremnih za rad bez inicijalnog punjenja.

Punjač MQN04

- sa 2 punjive baterije
- sa 4 punjive baterije

2199 din

Punjač MQN09

- sa 4 AA punjive baterije
- Vreme punjenja je 7 sati i 30 minuta

2899 din

HR-3UWX

- Pakovanje sa 4 Eneloop punjive baterije veličine AA
- Jacine 2500 mAh

3199 din

HR 3UTGB-4UTGB-8BP

- Pakovanje sa 8 Eneloop punjivih baterija
- Velicine AA (2000 mAh) i AAA (800 mAh)

4390 din

CREATIVE LIGHT Pribor za vašu rasvetu vrhunskog kvaliteta po odličnim cenama.

do 50% popusta

SOFTBOX
Različite dimenzije oktaogonalnog, kvadratnog, pravougaonog i strip oblika.
CENA od 5.990 din

ZILBERICE
Veličine od 50 cm do 120 cm
CENA od 1.490 din

KIŠOBRANI
Različiti dimenzija i površina: ball, transparentni i srebrni.
CENA od 1.990 din

LAMPHEADS
Lamp Head Set omogućava konstantan izvor svetla za foto i video snimanje ili tzv "interview set". Idealan je za rad na terenu, zbog male težine i jednostavne i brze montaže. Set se sastoji od: torbe, 2 nosača lampe, 2 fluo lampe od 65W, 2 stativa, 2 softbox-a kvadratnog oblika FF 40x40 cm i 2 strujna kablja. Svaki set je upakovan u torbu, dizajniranu za lakši transport.
CENA 35.990 din

Preplatite se!

dobićete časopis na vašu kućnu adresu

Specijalna pretplata

• Za samo 2.950 dinara dobićete 11 brojeva časopisa na kućnu adresu + poklon, knjiga "Digitalna fotografija - priručnik koji nedostaje" (David Pogue, izdavač Kompiuter biblioteka, 2011, vrednost 1.730 dinara).

Knjiga je podeljena na dva dela, o kojima možete da razmišljate kao o "fotografskom" i "digitalnom" delu. Autor David Pogue je kolumnista novina New York Times i jedan od najboljih predavača na svetu.

• format: 165 x 235mm
• 294 strana • tvrd pove

NAPOMENA:
PONUDA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIH! POKLON ŠALJEMO ODVOJENO OD ČASOPISA!

• Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi 66 km (bez poklona). Poštarina je uključena u cenu.
• Za inostranstvo pretplata na 11 + 1 brojeva, s poštarinom, iznosi 75 evra.

+ poklon
Peak PX 60
foto-torba ili
šolja

+ poklon
knjigu

Pretplata

• Za samo 2.900 dinara, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 gratis dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu + poklon po vašem izboru: Lowepro Peak PX 60 (foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru) ili šolja s utisnutim ReFoto logom.
• Ukoliko želite, možete se pretplatiti na 6 brojeva + 1 gratis za samo 1.500 dinara (bez poklona).

Naručite povezane komplete

POVEZAN KOMPLET REFOTO ČASOPISA

- 2002, 2003, 2004. i 2006. godina po 1.990 din.
 - 2005. god. (brojevi 27-32 bez 29) po 1.890 din.
 - 2007. god. (brojevi 39-44 bez 43) po 1.990 din.
 - 2008. god. po 3.290 din.
 - 2008. godina, brojevi 45-54 bez 45, po 3.090 din.
 - 2009, 2010. i 2011. godina po 3.290 din.
 - 2012. godina po 3.690 din.
- plus PTT od 160 din. po kompletu

Kupite stare brojeve

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA REFOTO

- (brojevi od 1 do 8, 29, 43 i 45 su rasprodati)
 - od broja 9 do 65 cena po komadu je 125 din.
 - od broja 66 do 87 cena po komadu je 175 din.
 - od broja 88 cena po komadu je 250 din.
- plus PTT od 60 din. po komadu

od 125 dinara

ZBOG ZAHTEVA ČITALACA
DOŠTAMPAN JE 100. BROJ
cena 250 din.

Naša druga izdanja

"DRAGOLJUB TOŠIĆ"
Foto-monografija,
1.500 din. + 180 din. PTT

"TOMISLAV PETERNEK - ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM"
Foto-monografija,
5.000 din. + 400 din. PTT

NOVO

MILAN ŽIVKOVIĆ: "BANAT" - "DRUGI SAN" - "TERRA RECOGNITA"

Foto-monografije,
9.000 din. + 400 din. PTT.
Format 24x27 cm, 240
strana, digitalna štampa.
Elektronsko izdanje na
www.novinarica.net

Učestvujte i vi u stvaranju časopisa...

Kako?

POŠALJITE VAŠE FOTOGRAFIJE ZA SLEDEĆE RUBRIKE:

- ✓ **PUTOPIS** Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: Putopis
- ✓ **U FOKUSU** Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: U fokusu
- ✓ **FOTO-KLINIKA** Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-klinika
- ✓ **FOTO-AMATER** Do dvadeset fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-amater

*Uz fotografije je obavezno poslati i izjavu o autorstvu, tj. rečenicu u kojoj garantujete da je to što šaljete vaše delo.

FOTO-KONKURS

Učestvujte na godišnjem konkursu časopisa
NOV POČETAK
putem našeg sajta
<http://www.refoto.rs/prijava.html>
ili na citaoci@refoto.co.rs,
subject: Foto-konkurs

do 10. u mesecu

Pošaljite nam fotografije E - POŠTOM

- prikačite fotografije uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
- ograničite veličinu jedne fotografije na 1,5 MB;
- maksimalna težina poruke je 10 MB.

INTERNET

Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju za koju možete poslati do deset fotografija veličine 13x18 cm (1.535x2.126 pix u 300 dpi), JPEG, RGB a veličina 2MB.
Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za konkurs: <http://www.refoto.rs/prijava.php>

POŠTOM

Fotografije narezane na CD. Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompak-diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. Obavezno napišite podatke u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada).
Adresa za slanje:
ZA REFOTO, Studio One, Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

Čitajte naše najnovije izdanje na sajtu

www.novinarica.net **NOVINARNICA.**

Od sada aplikacija Novinarica za tablet i pametne telefone preko Google Play.

O načinu uplate detaljnije na www.refoto.rs ili pišite na pretplata@refoto.co.rs

konkursi

PRIPREMILA: MARIJA MILOVANOVIĆ-MAKSIMOVIĆ

KOMPLETNE INFORMACIJE NA ADRESI: WWW.REFOTO.RS

INDIAN GOLDEN DIGITAL CIRCUIT 26. 7.

Sekcije: A) Slobodna; B) "Priroda"; C) "Putovanja".
Prijava: www.goldencircuit.org.
Kotizacija: 40 američkih dolara za jednu sekciju, 5 dolara svaka sledeća.
Info: goldencircuit@gmail.com.

WORLD REPORT AWARD / ITALIAN AWARD FOR PHOTOGRAPHY 28. 7.

Konkurs je otvoren za sve amatere i profesionalce čiji je rad usredsređen na društvene i dokumentarne reportaže. Biće obračena pažnja na radove s fokusom na ljude i njihove društvene i kulturnološke priče, javne ili privatne, male ili velike, ljudske tragedije ili male svakodnevnice priče, promene i nepromenljivosti.
Takmičenje će biti podeljeno na dve kategorije:
1) Master award - otvoreno za sve fotografe, bez ograničenja.
2) Spot light award - otvoreno za fotografe koji nisu do 1. 4. 2013. primili jednu od sledećih nagrada: World press photo, W. Eugene grant in humanistic photography, Pulitzer award i PoYi picture of the year.
Nagrade: Master award - 5.000 evra; Spot light award - 2.000 evra i Nikon D600 fotoaparati.
Veb: <http://festivaldellafotografiaetica.it/world-report-award-en/>.

FEEDING LIFE 31. 7.

Tema: "Hranjenje života". Vaše fotografije mogu da se odnose na pitanja poput bezbednosti hrane i otpada, pothranjenosti, gojaznosti i drugih bolesti povezanih s ishranom. Takođe, mogle bi da pruže uvid u ishranu biljaka ili životinjskih vrsta, uključujući predatore i insekte. Digitalne manipulacije nisu dozvoljene. Učešće je besplatno.
Više informacija i učešće: <https://www.society-ofbiology.org/get-involved/awards-and-competitions/photography-competition>.

CELESTE PRIZE 2013 31. 7.

Nagrada je ustanovljena da promoviše savremenu umetnost u najširem mogućem smislu. Ukupan fond nagrada 20.000 evra.
Kategorije: "Slike i grafike"; B) "Fotografija"; C) "Video i animacija"; D) "Instalacije, skulpture i performansi".
Kotizacija: 50 evra za prvi rad, 40 evra za svaki sledeći.
Više informacija na: www.celesteprize.com.

1. INTERNATIONAL SALON OF ART PHOTO "CARPATHIAN PHOTOVERNISSAGE 2013", UKRAJINA 1. 8.

Sekcije: A) Slobodna; B) "Putovanja"; C) "Planinski pejzaži".
Fotografije se predaju onlajn nakon registracije na: <http://fotokarpat.com.ua/carp-photo-2013-entry-form/>.
Kotizacija: 15 evra, plaćanje preko Paypala na adresu: pavol.kocis@cnet.sk.

PHOTOGRAPHY MASTERS CUP 9. 8.

Kategorije za profesionalne fotografe: "Apstrakt"; "Advertajzing"; "Vazdušne"; "Amerikana"; "Arhitektura"; "Deca sveta"; "Moda"; "Likovna umetnost"; "Hrana"; "Priroda"; "Akt"; "Ljudi"; "Foto-žurnalizam"; "Portret"; "Siluete"; "Sport"; "Mrtva priroda" i "Divljač".
Kategorije za amatere su iste samo bez "Advertajzinga", "Hrane" i "Sporta".
Digitalni radovi predaju se onlajn: <http://www.thecolorawards.com/register.php>.
Glavna nagrada 5.500 američkih dolara.
Više informacija na: www.thecolorawards.com.

PAUNOVO PERO - XV MEĐUNARODNI ETNO-FESTIVAL FOTOGRAFIJE I FILMA 15. 8.

Tema: A) "Kukuruz"; B) "Starost"; C) "Sepia".
Slanje radova: KID PČESA, Narodnog fronta 10/III, 21000 Novi Sad, Srbija.
Kontakt: dr Veselin Lazić, +381 63 8205 880.
Info: lazicns@eunet.rs.

FCC / 1. INTERNATIONAL SALON OF PHOTOGRAPHY - 2013, ARGENTINA 15. 8.

Sekcije: A) Slobodna - monohrom; B) Slobodna - kolor; C) "Putovanja".
Fotografije se šalju onlajn nakon registracije na: <http://www.fotomania.com.ar/internacional> ili opciono elektronskom poštom na adresu: salonesfcc@gmail.com.
Kotizacija: 20, 25, 30 američkih dolara u zavisnosti od broja sekcija.

13TH MALMÖ INTERNATIONAL EXHIBITION OF PHOTOGRAPHIC ART 2013, ŠVEDSKA 24. 8.

Sekcije: A) Slobodna - monohrom; B) Slobodna - kolor.
Tema: slobodna.
Fotografije se predaju onlajn nakon registracije na: www.ffim.se.
Kotizacija: 15 evra za jednu sekciju, 20 za dve.
Kontakt: nils.erik.jerleamar@profa.se.

VIII INTERNATIONAL SALON OF ART PHOTOGRAPHY "POKROVA PHOTOVERNISSAGE, 2013", UKRAJINA 25. 8.

Sekcije: Slobodna; "Priroda"; "Voda"; "Portret"; "Putovanja"; "Fotoart".
Kotizacija: od 15 do 40 evra, u zavisnosti od broja sekcija.
Fotografije se predaju na: www.ukrfoto.org.

CYPRUS INTERNATIONAL DIGITAL PHOTO COMPETITION 2013 31. 8.

Sekcije: A) Slobodna - monohrom; B) Slobodna - kolor; C) "Putovanja".
Fotografije se predaju onlajn nakon registracije na: www.cps-iodpc.com.cy.
Kotizacija 20 evra.
Kontakt: info@cps-iodpc.com.cy.

URBAN PHOTOGRAPHER OF THE YEAR 31. 8.

Tema: "Gradovi u poslu". Prikažite ono što vi smatrate da je suština urbanog života u bilo koje doba dana, bilo gde u svetu.
Kategorije: 1. "Putovanje/ Transport"; 2. "Radno mesto"; 3. "Arhitektura"; 4. "Urbana regeneracija"; 5. "Gradski pejzaž"; 6. "Sredina".
Sve fotografije moraju da datiraju iz poslednjih deset godina.
Radovi se predaju onlajn na: <http://www.cbre-photographer.com/forms/entry-form.aspx>.
Glavna nagrada: sedmodnevni foto-safari na jednoj od pet lokacija (Butan, Oman, Tajland, Arktik, Mongolija).
Učešće je besplatno.

YICCA 2013 YOUNG INTERNATIONAL CONTEST OF CONTEMPORARY ART, ITALIJA 31. 8.

Takmičenje ima za cilj da promoviše umetnike, dajući im priliku da se pridruže međunarodnom tržištu savremene umetnosti.
Kotizacija: 30 evra.
Glavna nagrada: 3.000 evra, druga 1.000 evra.
Kontakt: office@yicca.org.
Više informacija na: <http://yicca.org/en/>.

REFOTO KONKURS

- Tema: "Nov početak".
- Izreka kaže da nakon kiše uvek dolazi duga. Ako pažljivo pogledamo, primetićemo da se život oko nas stalno iznova rađa, doslovno ili simbolički. U našem novom godišnjem konkursu od vas očekujemo da posmatrate svet oko sebe i zabeležite sve ono što smatrate novim početkom, bilo za vas ili osobe u vašoj okolini, ali i sve što vas okružuje - biljke, životinje, predmete...
- Trajanje konkursa: tokom cele 2013. godine.
- Rok: do 10. u mesecu.
- Broj radova: za svaki broj časopisa prima se do deset fotografija po autoru. Uz fotografije je obavezno poslati i izjavu o autorstvu, odnosno rečenicu u kojoj garantujete da šaljete vaše autorsko delo. Izjavu pošaljite zajedno sa fotografijom ili upišite u File Info (kartica IPTC » Copyright Notice).
- Format: maksimalna rezolucija za štampu, makar 2.000 pix po dužoj strani; JPEG.
- Slanje fotografija: poštom na adresu: Refoto, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili putem interneta: www.refoto.rs/prijava.html

ŠTO NE REČI?

Tekst gospodina Dragana Babovića u prošlom broju izazvao je veliki broj pozitivnih reakcija. To nas je navelo da pokrenemo malu, novu rubriku pod nazivom "Što ne reči?". Naziv je, takođe, predložio gospodin Babović, a mi pozivamo sve vas koji imate šta da kažete o fotografiji u ovakvoj "literarnoj" formi da nam pošaljete tekstove i fotografije.

AUTOPORTRET

Dragan Babović, Beograd

Autoportret je posebna vrsta portreta u kome autor može, ali ne mora, pokazati odnos prema samom sebi. Taj sadržaj je raznovrsan – samoljublje, samozaljubljenost, samomrznja, samopouzdanje, samosažaljenje, samokritika, samosaosećanje, samoljtnja, samopodsmevanje, samovelicanje, samohvala, samopad, samolet, samoponos, a najčešće je to jednostavan samoopis.

Autoportret je u stvari SAMOLIK, snimanje samog sebe i prikazivanje drugima na skriven, diskretan, simboličan, otvoren ili potpuno ogođen način, zavisno od ideje i raspoloženja autora.

Želja za samosnimanjem i prikazivanjem drugima, ako se apstrahuje njegova osnova, a to je svojevrsan egzibicionizam, još jedan je oblik delovanja. Svako delovanje namenjeno je uticaju na samo društvo, na manje ili veće zajednice. U tom specifičnom smislu, samolik, osim navedenih, može imati i eksperimentalnu ili edukativnu motivisanost. Kod autoportretisanja, u zavisnosti od položaja svetla, uvek postoji neka senka. Ona

može biti čista, kristalna, a može biti mrljiva, zaprljana. "Tragovi mogu smrdeti nečovještvom", što reče Njegoš. Kretanjem i sopstvenim delovanjem možda iza sebe i ostavljamo neke prljave tragove, sigurno je tako. Jer, ne možemo biti svega vesni. Ako i ima nekog prljavog traga, načinjenog nesvesno, neka važi opšti oprost. S godinama čovek menja, ne samo pogled na svet i druge, već i na sebe samog.

Tako prolaze godine, lik spreman za samosnimanje se formira, zri. Nad njim leti oblak sudbine. Što ne reči, čovek je u zrelih godinama i još traga za novim scenama koje će snimiti svojim fotoaparatom. Nije mu teško da se radi tog uzvišenog cilja i sagne koliko treba. Njegov oblak je galeb koji ga vodi. To je moj samolik.

Autoportret, 2010

Stefan Stojanović

Poštovana Refoto Redakcijo! Pozdravljam sve, a ovom prilikom bih se zahvalio Milanu na pozitivnoj kritici fotografije "Okupana svetlom" u broju 102. Drago mi je da je moja fotografija mogla da posluži kao primer za prikaz u primeni Photoshopa, a s načinom obrade se u potpunosti slažem i priznajem da je fotografiji dodala tačno ono što je nedostajalo. Naravno, prilično me je iznenadilo i da vidim svoju fotografiju u časopisu iako duže vreme nisam ništa slao (što će se sigurno vrlo brzo promeniti). Časopis je kao i uvek sjajan, a ne sumnjam da će i dalje biti.

Čedomir Milosavljević

G. Milanovi prstenovi, s gumenom oblogom za cevi, u prošlom broju Refoto časopisa (rubrika "Kako da snimim"), otvorili su mi dovoljno mogućnosti u lakšem povezivanju dodatne opreme. Nije mi bilo lako da ih pronađem. Šaljete vam nekoliko fotografija o povezivanju blica i fluorescentnog softboks. Neka moja ideja o ovom jeftinom sistemu jeste u tome da okretanjem glave blica dobijemo odbijeno i mekše svetlo. Korišćena je navojna šipka, matice, jeftini kineski softboks i daljinski okidač. U prilogu je fotografija snimljena ovim sistemom (snimak je naknadno obrađen u Color Efexu – Low key).

Jedna od najlepših stvari koja može da se dogodi nakon objavljivanja nekog teksta jeste kada čitaoci primene nešto od onoga što je napisano. Moram priznati da sam se nasmejavao početku

pisma i rečima "G. Milanovi prstenovi", jer je to zvučalo kao Njutnovi prstenovi, tj. kao da su moj patent. Verujte da postoji mnogo načina na koji se ovi prstenovi mogu upotrebiti, na primer, kao nosači reflektujućih površina, jer se umesto šrafa u navrtku može uvrnuti šipka koja celom dužinom od jednog metra ima navoj, ili se mogu napraviti različiti sistemi obezbeđenja stativa od pada. Sa tri ovakva prstena, na koje je pričvršćena tanka čelična sajla, obezbeđivao sam fotoaparat montiran na veliki studijski stativ (na stativ je postavljena jeftina, ali fantastična Manfrotto Junior 3D glava) tokom podizanja na visinu od preko 4 m. S obzirom na to da smatram da tehnika snimanja nikako ne treba biti tajna, pozivam sve one koji imaju neko neobično rešenje da se jave i to podele sa drugima. ■

ŠTAMPAJTE MNOGO VIŠE PLATITE JOŠ MANJE

Epson L800 ITS (CISS) printer

Idealan za štampanje fotografija, štampač L800 sa sistemom rezervoara s mastilom, dolazi sa dovoljno mastila za štampanje približno 1.800 fotografija i proizvođačkom garancijom. Sa integrisanim rezervoarom za mastilo i bočicama kapaciteta 70 ml za jednostavno dopunjavanje, L800 omogućava štampu fotografija visokog kvaliteta u 6 boja po ultrapovoljnoj ceni. Takođe omogućava štampanje direktno na CD/DVD medije namenjene za štampu.

Saznajte više: www.epson.eu/inktanksystem

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

LIST COMPUTERS 01 1/3535 555 * BIG BANG 01 1/2286 652 * CT RETAIL 01 1/3120 866 * HELLAS 01 1/7440 300 * DESK COMPUTERS 01 1/3240 017 * MONITOR SYSTEM DOO 01 1/3449 322 * ATOM PARTNER 01 1/2090 856 * GIGATRON 01 1/2411 479 * INFOGRAF 021 551 311 * USPON 032/340 410 * TEHNO MS 01 1/2456 069 * ZOOM FOTO 01 1/4146 042 * BC GROUP 01 1/3088 790 * LAPTOP CENTAR 01 1/3620 872

1.800
fotografija
(10x15cm)
sa jednim setom
boja

3 dinara
cena fotografije

EPSON
EXCEED YOUR VISION